

AMNESTY
INTERNATIONAL

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011 DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ

Uluslararası Af Örgütü, 3 milyondan fazla destekçi, üye ve aktivisti ile uluslararası alanda tanınmış insan haklarına saygı gösterilmesi ve bu hakların korunması konusunda kampanya yürüten küresel bir harekettir. Vizyonu, her insanın İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi tarafından kabul edilen insan haklarına ve diğer tüm uluslararası insan hakları standartlarına erişebilmesini sağlamaktır.

Uluslararası Af Örgütü'nün misyonu araştırma yaparak medeni, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik tüm insan hakları ihlallerine karşı harekete geçmek ve bu ihlalleri sona erdirmektir. İfade ve örgütlenme özgürlüğünden fiziksel ve zihinsel bütünlüğe, ayrımcılığın önlenmesinden barınma hakkına kadar bütün bu haklar ayrılmaz bir bütündür.

Uluslararası Af Örgütü'nün gelirleri temel olarak üyeliklere ve bağışlara dayanmaktadır. Hükümetlerden araştırmalar ve insan hakları ihlallerine yönelik yürütülen kampanyalar için hiçbir fon talep veya kabul edilmemektedir. Uluslararası Af Örgütü herhangi bir hükümetten, siyasi ideolojiden, ekonomik çıkar veya dinden bağımsızdır.

Uluslararası Af Örgütü, temel politika kararları her iki yılda bir düzenlenen Uluslararası Konsey toplantılarında ulusal şubelerin temsilcileri tarafından alınan demokratik bir harekettir. Alınan kararların yürürlüğe konulması için Konsey tarafından seçilen Uluslararası Yürütme Kurulu, Pietro Antonioni (İtalya), Euntae Go (Güney Kore), Louis Mendy (Senegal), Christine Pamp (İsveç - Başkan Yardımcısı), Peter Pack (İngiltere - Başkan), Vanushi Rajanayagam Walters (Yeni Zelanda), Guadalupe Rivas (Meksika), Bernard Sintonbin (Belçika Flaman - Uluslararası Sayman), Tjalling J.S. Tiemstra (Hollanda - Seçilmiş Yönetici Üye) ve Julio Torales (Paraguay) tarafından oluşmaktadır.

Adaletsizliğe karşı birleşerek, biz insan hakları için beraber çalışıyoruz.

İlk kez 2011 yılında
Uluslararası Af Örgütü
tarafından yayınlanmıştır.

Uluslararası Af Örgütü
Türkiye Şubesi
Abdülhakhamid Cad. No: 30/5
Talimhane Beyoğlu
İstanbul
Türkiye

© Copyright
Uluslararası Af Örgütü
Yayınları 2011
İndeks: POL 10/001/2011

ISBN: 978-9944-0204-9-7

Bu kitabın bir katalog kaydı
British Library'de
bulunmaktadır.

Orijinal dili: İngilizce

Punto Baskı Çözümleri
Tic. Ltd. Şti.
İstanbul
Türkiye

Bütün hakları saklıdır. Bu
yayının hiçbir bölümü
yayıncıların izni alınmadan
yeniden üretilemez, bir bilgi
sisteminde saklanamaz ya da
elektronik, mekanik, fotokopi,
kayıt ve/veya benzeri yöntemler
yoluyla hiçbir biçimde
yayınlanamaz.

www.amnesty.org.tr

AMNESTY
INTERNATIONAL

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011

DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

Bu rapor 2010 yılının Ocak ayından Aralık ayına kadar ki dönemi kapsamaktadır.

ထိုင်းပြည်ရဲ့ မျက်နှာကို ထောက်
ဘေးသားဆောင်ရွက်ကြ

မိုလ်

Myanmar'ın demokrasi yanlısı lideri Daw Aung San Suu Kyi ev hapsinden serbest bırakılışının ardın destekçilerine seslenirken, Yangon, Myanmar, 13 Kasım 2010. Myanmar'daki siyasi mahkumların sayısı 2010 yılı süresince tahminen 2.200'e ulaştı. Bu kişilerden çoğu düşünce mahkumlarıydı.

Önsöz

Aktivistler baskıyla mücadele etmek için yeni araçlar kullanıyor, Salil Shetty, Genel Sekreter

BÖLÜM 1

Bölgesel genel bakışlar

Avrupa ve Orta Asya/1

Orta Doğu ve Kuzey Afrika/11

BÖLÜM 2

Ülke bilgileri

Amerika Birleşik Devletleri/25

Birleşik Krallık/29

Çin/33

Filistin Yönetimi/37

İran/39

İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları/43

İtalya/47

Rusya Federasyonu/50

Türkiye/54

BÖLÜM 3

Uluslararası Af Örgütü İletişim Bilgileri/62

Yardım etmek istiyorum/66

Dizin/70

ÜLKE BİLGİLERİ

Bu rapor içindeki her bir ülke bilgisi üzerindeki kutuda yer alan bilgiler aşağıdaki kaynaklardan alınmıştır:

Bütün Ortalama Yaşam Süresi Beklentisi ve Yetişkin Okur Yazarlık Oranı verileri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (BMKP) İnsani Gelişme Endeksine aittir.
http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2010_EN_Complete.pdf adresinden bu verilere erişilebilir.

Mevcut olan en güncel sayılar Doğumda Ortalama Yaşam Süresi (2010) ve Yetişkin Okur Yazarlık oranıdır (2005 - 2008 yılları arasındaki 15 yaş ve üzeri yüzdesi).

Daha fazla bilgi için BMKP internet sitesine ya da www.uis.unesco.org adresine bakınız.

BMKP'nin 'yüksek insani gelişmişlik' aralığında değerlendirilen bazı ülkeler, BMKP tarafından İnsani Gelişme Endeksi hesaplarken yüzde 99 okur yazarlık oranına sahip varsayılmıştır. Söz konusu durumlarda Yetişkin Okur Yazarlık Oranı verisi kaldırılmıştır.

Tüm Nüfus verileri 2010 yılı ve 5 yaş altı ölüm oranı verileri ise 2005 – 2010 yılları arası tahminleridir ve BM Nüfus Fonu'nun Demokratik, Sosyal ve Ekonomik Göstergeleri'nden alınmıştır.
www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/swp/2010/swop_2010_eng.pdf adresinden bu verilere erişilebilir.

Nüfusa dair rakamlar yalnızca tanımladığımız durumlardan etkilenen insan sayısına tekabül etmektedir. Uluslararası Af Örgütü bu rakamların sınırlamalarını kabul eder ve tartışmalı bölgeler veya belirli nüfus topluluklarının dahil edilmesi ya da hariç tutulması gibi sorunlarda taraf tutmaz.

Bu rapordaki bazı ülkelerde yukarıda belirtilen kategorilerin bazıları veya tümü eksik olabilir. Bu eksiklikler BM listelerinde bu verilerin mevcut olmaması gibi çeşitli nedenlerden dolayıdır.

Bu rakamlar baskı öncesinde elde bulunan en son rakamlardır ve yalnızca belirtilen amaçlar içindir. Verilerdeki yöntem ve zamanlama farklılıklarına bağlı olarak, ülkeler arasında yapılan karşılaştırmalar dikkatle yürütülmelidir.

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler (Avrupa) Sözleşmesi
Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi	Avrupa İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele ve Cezaları Önleme Komitesi
BK	Birleşik Krallık
BM	Birleşmiş Milletler
BMKP	BM Kalkınma Programı
BMMYK	BM Mülteciler Yüksek Komiserliği
CEDAW	Kadına Yönelik Her Türü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Uluslararası Sözleşme
CERD	İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi
CHRR	İnsan Hakları Raportörleri Komitesi
ETA	Bask Vatanı ve Özgürlüğü
FBI	Federal Araştırma Bürosu
HRAI	İran İnsan Hakları Aktivistleri
ICRC	Uluslararası Kızıl Hac Komitesi
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İAFT	İsrail Altındaki Filistin Toprakları
LegCo	Yasama Konseyi
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
PRMI	İran Halkın Direniş Hareketi
SIAC	Özel Göçmen Temyiz Komisyonu
STK	Sivil Toplum Örgütü
STL	Lübnan Özel Mahkemesi
XUAR	Sincan Uygur Özerk Bölgesi

Fransa'da Paris şehri yakındalarındaki Orly'de bulunan evlerin yerel yetkililer tarafından spreyle boyandığı bir Roman kampında yaşayan kız çocuğu. Eylül 2010. Avrupa'da Roma toplulukları zorla tahliyelerle karşı karşıya kalıyor ve barınma, sağlık hizmetleri ve eğitime erişim için mücadele etmeye devam ediyorlar.

Salil Shetty, Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri, Uluslararası Af Örgütü Norveç Şubesi'nin düzenlediği Çin'de insan hakları konulu bir seminerde konuşma yaparken, Oslo, Aralık 2010.

AKTİVİSTLER BASKIYLA MÜCADELE ETMEK İÇİN YENİ ARAÇLAR KULLANIYOR

Salil Shetty, Genel Sekreter

2010 yılı, aktivistlerin ve gazetecilerin iktidar karşısında gerçeği söylemek için yeni teknolojileri kullandığı ve böylece insan haklarına saygı için baskı yaptığı bir dönüm noktası olarak hatırlanabilir. 2010, ayrıca, baskıcı hükümetlerin de günlerinin sayılı olduğu ihtimaliyle yüzleştiği bir yıl oldu.

Bilgi bir güç kaynağıdır ve gücünü kötüye kullanan devletler ile kurumlara meydan okuyan kişiler için de heyecan verici bir zaman yaşanıyor. Uluslararası Af Örgütü'nün temelini atıldığı yarım yüzyıldan beri, ihlalleri yapan kişilerle, onlara hatalarını gösteren cesur ve yaratıcı kişiler arasındaki mücadelede de benzer büyük değişimlere şahit olduk ve katkıda bulduk. Kuşatılmış kişilerin yanında küresel zorbalıkla mücadele eden bir hareket olarak, bilginin gerçekten özgür olduğu ve barışçıl bir şekilde muhalefet etme hakkının yaşanabildiği bir dünyaya inanan aktivistleri desteklemeye kararlıyız.

Uluslararası Af Örgütü, 50 yıldır, güçsüzlere ve ihlale uğrayanlara ses verebilmek için ileri teknolojilere yöneldi. Teleks, fotokopi ve faks makinesinden, radyo, televizyon, uydu iletişim araçları, telefon, e-posta ve internete kadar tümünü kitleleri harekete geçirmek için

kullandık. Bu araçlar, bilgi akışını sınırlamak ve iletişimi engellemek için hükümetlerin geliştirmiş çabalarına rağmen, insan hakları mücadelesine yardımcı olmaktadır.

Çeşitli kaynaklardan aldığı belgeleri yayınlayan internet sitesi Wikileaks, ele geçirdiği yüz binlerce belgenin ilk bölümünü bu yıl yayınlamaya başladı. Bu belgelerin, şu anda tutuklu bulunan ve suçlu bulunduğu takdirde casusluk ve diğer suçlardan 50 yıldan fazla hapis cezası alma ihtimaliyle karşı karşıya olan ABD ordusunun 22 yaşındaki istihbarat uzmanı Bradley Manning tarafından sızdırıldığı iddia ediliyor.

Wikileaks, dünyada bilgi sızdırmak isteyenlerin ellerindeki bilgileri kolay bir şekilde paylaşabilmeleri için bir platform oluşturdu ve gizli hükümet belgelerini ortaya çıkarıp yayınlamak bu mekanizmanın gücünü gösterdi. Uluslararası Af Örgütü, Wikileaks'i, 2009 yılında Kenya'da insan hakları ihlalleriyle ilgili bilgileri yayınladığında, insan hakları savunuculuğuna yaptığı katkıdan dolayı takdir etmişti.

Ancak bu ham verileri tarayıp, analiz ederek suç ve ihlallere dair delilleri ortaya koymak geleneksel haber medyasına ve siyasi uzmanlara kaldı. Siyasi aktivistler, bu bilgileri cep telefonlarında ve sosyal paylaşım sitelerinde kolayca bulunan diğer yeni iletişim araçları üzerinden yayarak, sorumluların hesap verebilirliği için insanları, sokağa çağırdı.

Muhammed Bouazizi'nin hikayesi, yeni araçlarla dünyaya yayıldığında bireysel eylemin gücüyle ilgili ilgi çekici ve trajik bir örnektir. Tunus'un Sidi Buzit şehrinde yaşayan seyyar satıcı Muhammed Bouazizi, Tunus'taki polis tacizini, aşağılamayı, ekonomik zorluğu ve kendisi gibi genç insanların duyduğu güçsüzlük hissini protesto etmek için kendini şehir meydanında yaktı.

Umutsuzluğunun ve itaatsizliğinin ifadesi olan bu hareket, cep telefonu ve internet yoluyla bütün Tunus'a yayıldı ve ülkenin baskıcı hükümetine karşı öngörülemez sonuçları olan uzun dönemli bir muhalefeti tetikledi. Muhammed Bouazizi yanıkları nedeniyle öldü ama öfkesi ülkedeki sokak gösterilerinde yaşadı. Sendikacılar, siyasi muhalefet üyeleri ve bir kısmı sosyal paylaşım siteleri üzerinden örgütlenen gençlerden oluşan Tunus'taki aktivistler, Muhammed Bouazizi'nin şikayetlerine desteklerini göstermek için sokakları kapattı. Deneyimli kişiler de, baskıcı hükümetle mücadele etmek için yeni araçların kullanılmasında genç göstericilere katıldı.

Tunus hükümeti, medyayı karartmaya ve internete bireysel erişimi engellemeye çalıştı ancak yeni teknolojiler sayesinde haberler hızlıca yayıldı. Göstericiler, öfkelerinin hem hükümetin yolsuzluğundan kaynaklanan ekonomik fırsat eksikliğiyle hem de otoriter rejime meydan okumaya cesaret edenlere karşı uygulanan sert hükümet baskısıyla ilgili olduğunu ortaya koydu.

Ocak ayında, Muhammed Bouazizi'nin çaresiz eyleminin üzerinden bir aydan daha az zaman geçmişken Başkan Zeynel Abidin Bin Ali'nin hükümeti düştü, Bin Ali ülkeyi terk etti ve Suudi Arabistan'ın Cidde kentinde sığınma talebinde bulundu. Tunus halkı, katılımcı ve haklara saygılı bir hükümetin seçilmesi için ortam oluşturarak ülkeyi 20 yıldan uzun bir süre hesap verebilirliği önemsemeyen yöneten iktidarın devrilmesini kutladı.

Bin Ali hükümetinin düşüşü bütün bölgeyi ve dünyayı etkiledi. Muhalefeti susturmak için işkence ve baskıdan yararlanan ve yolsuzluk ile ekonomik sömürüyle zengin olan hükümetler tedirgin oldular. Bu durum bir yandan demokrasi ve insan haklarının öneminden bahsederken, bu gayırmeşru rejimleri destekleyen yerli elit tabaka ve hükümetleri de tedirgin etti.

Tunus'taki ayaklanma hemen diğer ülkelerdeki hareketleri de tetikledi. Ürdün, Cezayir, Yemen, Bahreyn, Libya ve Mısır'da insanlar sokaklara çıktı.

2010 yılında kullanılan araçlar yeni olsa da sorunlar aynıydı: medeni, kültürel, ekonomik, siyasi ve sosyal hakların tümünün tanındığı onurlu bir yaşam arayışı. Çok uzun zamandır alıkonulma, işkence ve zulüm gören ya da bununla tehdit edilen aktivistler, korkunun olmadığı ve anlamlı siyasi katılımın olduğu bir dünyanın hayalini kurdu. Kayıtlar çok net bir şekilde gösterdi ki, bölgedeki çok sayıda kişinin yaşadığı ekonomik imkan eksikliği Tunus'taki aktivistleri destekleyen kişilerle yankılandı.

Baskıcı yönetimlerde yaşayan halkların memnuniyetsizliği yersiz değil. Örneğin, Mısır'da, Halid Said 2010 yılının Haziran ayında İskenderiye kentindeki bir internet kafede iki polis memurunun saldırısının ardından öldü. Ölümü halkın öfkesini tetikledi – sonradan anlaşıldı ki bu öfke 2011 yılında gerçekleşecek kitlesel gösterilerin erken bir habercisiydi. Polis memurları yasadışı gözaltı ve işkence nedeniyle suçlandı ancak ölümden sorumlu tutulmadılar. İran'da, tartışmalı 2009 seçiminin ardından başlayan huzursuzluğun sürmesi ve protestocuları durdurmak için uygulanan zulümün açtığı yaraların ağırlaşması nedeniyle, hükümet görevlileri internet gibi dış bilgi kaynaklarına erişimi sınırladı.

Çin'de, hükümet, alkollü araç kullanırken bir kadını öldürüp diğerini yaralayan ve polis tarafından durdurulduğunda üst düzey bir polis memurunun akrabası olduğunu söyleyip serbest kalan genç adamla ilgili haberin üzerini örtmeye çalıştı. "Benim babam Li Gang" çığılığı sorumsuzluğun göstergesi oldu ve yönetimin denetleme çabasına rağmen haber Çin genelinde internet üzerinden tekrar tekrar paylaşıldı.

Medeni ve siyasi haklara ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan daha fazla öncelik veren – ya da tam tersi – politikacılar var. Ancak hayal kırıklıklarının ekonomik ve siyasi imkan eksikliğinden kaynaklandığını belirten aktivistlere göre bu, dünyada bu iki imkana da sahip olmayan, milyarlarca değilse bile milyonlarca insanın yaşadıklarını gözardı eden yanlış bir ikiliktir.

Düşünce mahkumlarının haklarına kendini adayarak bu işe başlayan Uluslararası Af Örgütü, uzun zamandır, aktivistlere yönelik gözaltı ve ihlalleri sona erdirmeyi sağlamak kadar, bu aktivistleri yazmaya ve sokağa çıkmaya iten ihlallere işaret etmenin de önemli olduğunu düşünüyor. Sosyal paylaşım siteleri yeni olabilir ama yerkürede aynı kötü niyetli hükümetlerin altında yaşayan ama hoşnut olmayan muhalifler arasındaki yoldaşlığı ve desteği kolaylaştıran güçlü bir araç olduğu için de önemlidir.

SIZINTILAR VE AÇIĞA ÇIKANLAR

Temmuz ayında, Wikileaks ve bazı büyük gazeteler Afganistan'daki savaşa ilgili yaklaşık 100 bin belgeyi yayınlamaya başladı. İçerik, yasallık ve sızıntının sonuçları ile ilgili tartışmalar başladı. Belgeler, insan hakları aktivistleri ve gazetecilerin belgelediği ama Afgan, ABD ve NATO hükümetlerinin inkar ettiği hak ihlallerine değerli bir katkı sağladı. Ancak, Taliban Wikileaks belgelerini inceleyeceğini, Afgan hükümeti ve onun uluslararası destekçileriyle işbirliği yapan Afganlıları cezalandıracağını duyurduğunda insan hakları örgütleri telaşa kapıldı. Bütün araçlar gibi yeni teknolojinin de faydaları olduğu gibi riskleri de vardır. Wikileaks, sonraki belgeleri yayınlarken Uluslararası Af Örgütü'nün çalışmalarının 50 yıldan uzun bir süredir temelini oluşturan “zarar vermeme” ilkesine sadık kalma yönünde adımlar attı.

Buna karşın, ihlallerde adı geçen hükümetler, yönetimlerin ihlallerini ve başarısızlıklarını vurgulayan bu belgelerin sızdırılmasının ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğunu ve bu nedenle yasadışı olduğunu iddia ederek geleneksel bahanelerine sığındılar. Uluslararası hukuk kapsamındaki suçlara dair delillerin açığa çıkmasını ve bu suçları araştırıp sorumluları yargılamadaki başarısızlıklarını genellikle gözardı ettiler.

Ekim ayında, Wikileaks Irak savaşıyla ilgili yaklaşık 400 bin belge yayınladı. Yine, Uluslararası Af Örgütü ve diğer insan hakları örgütleri, hükümetlerin sürekli ulusal güvenliği gündeme getirirken savaş suçlarını ve uluslararası hukuk kapsamındaki diğer suçların sorumlularını araştırma ve yargılama görevlerini yerine getirmediklerini belirtti. Belgelerle doğrulanan bir başka nokta da, bu ihlallerle ilgili Uluslararası Af Örgütü ve diğer insan hakları örgütlerinin raporlarını dikkate almasalar bile hükümetlerin bu raporların doğruluğunu kanıtlayacak belgelere sahip olduklarıdır.

Ancak 28 Aralık 1966 ve 28 Şubat 2010 tarihleri arasında geçen ve ABD büyükelçiliklerine ait 251.287 diplomatik kriptodan – çok gizli olmasa da - gizli ilk 220'sinin 2010 yılında Wikileaks ve beş büyük gazete tarafından aynı anda yayınlanması bu önceki sızdırmaları gölgede bıraktı. Deneyimli gazetecilerin yanı sıra genç ve meraklı blog yazarlarının da analiz ettiği yeni bilgiler varolan hareketleri güçlendirdi ve yeni aktörlere esin kaynağı oldu.

DÜNYADAKİ SARSINTILAR

Wikileaks olayının farklı perspektifleri var. Bazı yorumcular Wikileaks'in faaliyetlerini ahlak dışı olarak nitelerken, diğerleri Pentagon Belgeleri'nin yayınlanmasının modern bir versiyonu olarak görüyor. Yine de, sızıntıların sahip olduğu etki çok açık.

İnsan hakları savunucularının yirmi yıldır sürdürdüğü mücadele olmadan Tunus'taki “Yasemin Devrimi” gerçekleşemezdi. Ancak Tunus'la ilgili Wikileaks belgelerinin incelenip öfkenin kökeninin anlaşılması sayesinde aktivistlere yönelik ülke dışından desteğin güçlenmesi mümkün olmuş olabilir. Özellikle, bazı belgeler, birçok ülkenin hem siyasi baskının hem de ekonomik fırsat eşitsizliğinin farkında olduğunu ancak çoğunun değişim için çaba harcamadığını ortaya koyuyor. Sızdırılan bir kriptoya göre, Kanadalı bir

elçi, ABD büyükelçisi ve İngiltere büyükelçisi Tunuslu güvenlik güçlerinin tutuklulara işkence yaptığını, hükümetin Tunus'a gönderilen tutuklulara işkence yapmayacağına dair diplomatik güvencelerin bir değer ifade etse de güvenilirmez olduğunu ve Uluslararası Kızıl Haç Komitesi'nin (ICRC) İçişleri Bakanlığı'na bağlı gözaltı merkezlerine erişiminin olmadığını biliyordu.

Bir başka kriptoda, ABD büyükelçisi, polisin şantajından "Aile"nin – Bin Ali'nin zenginliklerini arttırmak için iktidarı kullanan geniş ailesi - uzun kollarına kadar devam eden yolsuzluk nedeniyle Tunus ekonomisinin nasıl dara düştüğünü anlatıyordu.

Bu bizi tekrar, işkence, ekonomik yoksunluk, hükümet yolsuzluğu, polis zulmü, siyasi muhalefetin ve itirazını açıklayan diğer kişilerin bastırılması nedeniyle umudunu kaybeden Muhammed Bouazizi ve diğer birçok Tunusluya getiriyor. Ekonomik imkan talep etmek için kendisine siyasi bir platform tanınmayan Bouazizi sokakta meyve ve sebze satarak kendi imkanlarını yaratmaya çalıştığında mallarına polis el koydu. Polisin yaptıklarını şikayet etmek için yetkililere gittiğinde şikayeti reddedildi ve araştırılmadı.

Muhammed Bouazizi'nin şikayetleri yalnızca ona özgü şikayetler değildi. Ancak kendini yakma girişimi, Wikileaks'in Bin Ali hükümetiyle müttefik olan Batılı hükümetlerin bu sorunlardan haberdar olduğunu ama insan haklarına saygı göstermesi için hükümete baskı yapmak istemediklerini gösteren belgeleri yayınlamasıyla aynı döneme denk geldi. Bu iki olayın birleşimi, Tunus'taki protestoculara yönelik yaygın desteği tetikledi. Özellikle komşu ülkelerde yaşayan – medeni, kültürel, ekonomik, siyasi ve sosyal haklarını kullanmaları engellenen – insanlar destek verdi.

MANİDAR BİR YANIT

Tunus ve Mısır'daki durumun ardından Batılı hükümetlerin tepkisi öğreticiydi. ABD, Tunus Cumhurbaşkanı Bin Ali'yle olan uzun dönemli ilişkisini bitirdi. Fransız Dışişleri Bakanı önce gösterileri bastırmak için Bin Ali hükümetine yardım etmeyi önerdi ama Fransa'da bu öneriye yönelik büyük bir öfke yükseldi. Zeynel Abidin Bin Ali Tunus'u terk ettikten sonra da, Fransızlar nihayet göstericileri desteklemeye başladı. Mısır'da aynı gösteriler gerçekleşince, ABD ve Avrupa hükümetleri başta koruyucu gibi göründü ve protestocuların Cumhurbaşkanı Mübarek'in iktidarı bırakmasına yönelik çağrısını desteklemek istemediler.

ABD, 30 yıldan fazla uyguladığı zulme dair yeterli delil olmasına rağmen Mübarek hükümetinin istikrarı ve devamlılığı için çok uğraştı. İnsan hakları ve demokrasiye değer verdiklerini açıklayan birçok hükümet, yolsuzluk ve baskı yaptığını ve kendi vatandaşlarının haklarına kayıtsız kaldığını bildikleri Mısır'daki Muhammed Hüsnü Mübarek ve Tunus'taki Zeynel Abidin Bin Ali gibi siyasi liderleri açıkça destekledi. Hatta, ilk olağanüstü nakiller de (işkencenin başka ülkelerde yapılması) tutuklulara sistematik işkence uygulamasıyla bilinen Mısır'a gönderen Clinton yönetimi zamanında gerçekleşti. Bu riyakarlığın – Wikileaks yoluyla elde edilen diplomatik kriptolarla güçlenen – delilleri, hükümetleri ve aktörleri insan haklarına olan bağlılıklarını düşünmeye itti. Sonunda,

Kahire’de ve diğer şehirlerde yaşamlarını riske atarak sokağa çıkan barışçıl göstericiler Cumhurbaşkanı Mübarek ve müttfiklerine gerçekleri gösterdi.

Sızdırılan diplomatik kriptoların ardından, hükümetler Wikileaks’in (ve Bradley Manning) işlemiş olabileceği suçları belirlemek için hemen harekete geçti. Bu tepkinin bir çok sorunlu tarafı var. Wikileaks’e saldırma konusunda en sert tutum alan ABD hükümeti, başka ülkelerle ilgili bilgileri ortaya çıkaran yeni gelişmeleri desteklerken daha farklı bir bakış açısına sahipti. 2010 yılının Ocak ayında, ABD Dışişleri Bakanı internet sansürünü Berlin Duvarı’na benzeterek, dünya üzerindeki hükümetleri, yurttaşlarının internete erişimini sağlamaları yönünde cesaretlendirmeyi hedefleyen bir konuşma yaptı. “Bilgi hiç bu kadar özgür olmamıştı” diyen Hillary Clinton, “Otoriter ülkelerde bile, bilgi ağları insanların yeni gerçekleri keşfetmesine yardım ediyor ve hükümetleri daha hesap verebilir hale getiriyor” diye devam etti.

Clinton daha sonra, 2009 yılının Kasım ayında Çin’e yaptığı ziyaret sırasında Barack Obama’nın nasıl “insanların internete özgürce erişimini savunduğunu ve internetin ne kadar özgür olursa toplumların o kadar güçlü hale geleceğini söylediğini, bilgiye erişimin yurttaşların hükümetlerine hesap verebilirliğine nasıl yardımcı olduğunu, yeni fikirler ürettiğini ve yaratıcılığı cesaretlendirdiğini söylediğini” hatırlattı.

Ancak iyi huylu internet isteyen ya da mahremiyet hakkını ihlal etmek için siber teknolojiyi kullanmaya hevesli tek ülke ABD değil. İnternet, hükümetlerin bilgiye erişimi kontrol etme isteklerini ortaya çıkarıyor. İçeriğini tehdit edici bulduğu anda internet kullanımına sansür uygulamak isteyen iktidarlar izleme ve hacklemeyi dahi sansür için kullandıkları araçlara dahil ediyorlar.

Hükümetler sürücü koltuğunda olmayı isteseler de her zaman bu konumda olamadıkları çok açık. Çin’de “Büyük Güvenlik Duvarı”, internet üzerinde özgürce tartışmayı önlemeye çalışmada etkili ve zararlı bir rol oynamaktadır. Kuralları zorlayanlar taciz ediliyor ya da hapse atılıyor. Örneğin, Uygurlu gazeteci ve site yöneticisi Hayrat Niyaz 2010 yılının Temmuz ayında, “devlet güvenliğini tehlikeye atmaktan” 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Gerekçe olarak, yabancı medyaya verdiği röportajlar ve çevirisini yaptığı yurtdışındaki bir Uygur örgütünün çağrısı gösterildi. Çağrıda, hükümetin, Çin’in güneyinde Guangdong Eyaletine bağlı Shaoguan’da Han Çinlisi işçileri Uygurlu işçilere saldırdığında en az iki Uygurlunun öldüğü olayı ele alış tarzını halkın protesto etmesi isteniyordu. Ancak Çin hükümeti, en karmaşık teknolojileri kullanmasına rağmen internet kullanıcıları tarafından – Kübalı blog yazarı Yoani Sanchez’in deyimiyle, ehlileştirilemeyen vahşi taylar - tekrar tekrar bertaraf edildi ve aldatıldı.

Muhafif 08 sözleşmesinin yazarlarından biri olan akademisyen Liu Xiaobo’yu düşünün. 1970 ve 80’lerde Komünist Yönetime karşı mücadele eden Doğu Avrupalı entelektüellerden etkilenip fikirlerini yaymak, ihlali hükümetlerle mücadele etmek ve sonunda onları devirmek için yeni teknolojilerden – fotokopi ve faks makineleri – faydalandılar.

Liu Xiaobo, 2009 yılı Noel Günü’nde 11 yıl hapis cezasını aldığı anda Çinliler tarafından çok az tanınıyordu. Ama şimdi, 2010 yılının Ekim ayında Nobel barış ödülüne

layık görüldüğünde dünyanın dört bir yanından, internet kullanan aktivistler onun oynadığı rolü anlatmak için çok hızlı hareket ettiler.

Çin yetkilileri tartışmayı bitirmek için çok hevesliydi. Resmen “vatan haini” olarak tanımladıkları adamın çok büyük bir destek görmesiyle dengesi bozulan yetkililer, “boş sandalye” ifadesi için bütün aramaları engelledi – boş sandalye birçok Çinli tarafından, Liu Xiaobo’nun Oslo’daki ödül töreninde onurlandırılacağına atıfta bulunmak için kullandığı bir terim.

Wikileaks’e kadar, hükümetler üstünlüklerini koruduklarına inandı. Ancak Wikileaks’in faaliyetleri için gerekli olan şirketler desteklerini geri çekince – bunun hükümet baskısı sonucu gerçekleşip gerçekleşmediği hala belirsiz – Wikileaks’i bu şekilde mahkum eden şirket ve hükümetler dünyanın dört bir yanındaki hackerların saldırısına uğradı.

Hackerların artan eylemleri ile birçok hükümetin tehdit ve öfkesine rağmen belgelerin yayınlanmasının sürdürülmesi, Wikileaks’in bilgiyi kimin kontrol ettiğiyle ilgili olarak oyunun doğasını nasıl değiştirdiğini gösterdi. Ayrıca, bireylerin mahremiyetini ve güvenliğini tehdit eden bazı hackerlar arasında “mahkumlar giremez” tutumunu da açığa çıkardı.

DOĞRU DENGEYİ KURMAK – UYARI SÖZCÜĞÜ

Daha önce de gördüğümüz gibi, bilgiyi kamuya açıklama isteği, bireysel haklar dikkate alınmadığında sorunlara yol açabilir. Ağustos ayında, iki kadın Wikileaks’in kurucusu Julian Assange hakkında İsveç cinsel suçlar yasası kapsamında suç duyurusunda bulundu. Hackerlar, medyada ABD ve İsveç hükümetlerine çalıştıkları yönünde iftira atılan kadınların isimlerini ve kimliklerini yayınladı. Bu da gösterdi ki, yeni sanal evrende kadınların piyon – ya da daha kötüsü – olarak kabul edilebilir ek hasar muamelesi görmeye devam edeceklerini gösterdi. Açık olmak gerekirse, kadınların şikayetleri soruşturulmalı ve yeterli delil varsa da zanlı yargılanmalıdır. Julian Assange, masumiyet karinesine göre değerlendirilmeli, dava süreci tedbirleri alınmalı ve adil yargılanmaya tabi tutulmalıdır.

Bu konuyla ilgili insan hakları hukuku çok açık. Hükümetler şeffaf olmalı ve sadece diğer insanların haklarını ve saygınlığını, ulusal güvenliği, kamu düzeni, kamu sağlığı ve ahlakını korumak için ifade özgürlüğünü (ve bilgi alışverişini) kısıtlayabilir. Hükümetlerin, ulusal güvenlik nedeniyle bilgiyi sınırlamak için tam yetkiye sahip oldukları iddiaları hiçbir zaman haklı değildir – özellikle de bu sınırlama insan hakları ve insancıl hukuk ihlallerini örtbas ediyorsa. Ancak hükümetlerin riyakarlığı ve hileleri, savcılık ofisinin hacklenmesini ve kadın davacıların gizliliğinin ihlal edilmesini haklı göstermemektedir.

İNSAN HAKLARI İÇİN DİJİTAL BİR GELECEK

İnternet ve diğer iletişim teknolojilerinde sihirli ya da doğrudan belirleyici hiçbir şey yok. Teknoloji insan haklarına ne saygı gösterir ne de onu tehlikeye atar. Dünyanın dört bir yanında adaletsizlikle mücadele etmek isteyenlerin ve bilgiyi kontrol edip muhalif sesleri bastırmak isteyenlerin kullandığı bir araçtır ve böyle olmaya da devam edecek.

Muhtemelen, Afrika'da insan haklarının güçlenmesi ve korunmasında FM radyo ve cep telefonları diğer kitlesel yöntemlerden daha başarılı oldu. Kenya'da ushahidi.com sitesinin kalabalığın gücünü yenilikçi bir şekilde kullanması, çatışma önleme alanında bir dizi yeni ihtimal sundu.

Teknoloji, kullanan kişinin amacına hizmet edecektir – amaçları hakların teşvik edilmesi ya da baltalanması olabilir. Asimetrik güçlerden oluşan bir dünyada, hükümetlerin ve diğer kurumsal aktörlerin teknolojiyi istismar etme ve sömürme yeteneğinin, adalet algısı bu teknolojileri kullanarak bilgi aramayı ya da bir adaletsizliği açıklayıp belgelemeyi gerektiren halk tabanlı aktivistlerden, kuşatılmış insan hakları savunucularından, korkusuz ihbarcılardan ve bireylerden her zaman daha üstün olacağına dikkat etmeliyiz.

Wikileaks etrafında dönen tartışmada, ifşa edilen kişilerin güvenliği düşünülmeden belgelerin yayınlanması ve Julian Assange'a karşı açılan cinsel suç davasıyla ilgili tartışmalar ahlaki açıklığı daha da zorlaştırdı. Bu, - en azından geçmişte - Pentagon Belgeleri'nin yayınlanmasıyla bağlantılandıracağımız bir ahlaki netliğe izin veren bir durum değildir. Wikileaks'i ahlak dışı bulanlar için, iktidara gerçeği söylemesi gerekenler başarısız olduğunda, her gün iktidar tarafından hakları ihlal edilerek yaşayanların Wikileaks'i tebrik edeceğini belirtmek önemlidir. Onların hesap sormak için son umudu açıklamaktır – ama bu karmakarışık, utanç verici ve zararlı olabilir.

Her şeye rağmen, gerçeği açıklama konusunda ve devlet sansüründen kaçmamızı ve sınırların ötesinden iletişime geçmemizi sağlayan tartışmaları yapma konusunda teknolojinin sunduğu olanakları gören Uluslararası Af Örgütü ve diğer insan hakları aktivistleri için olanak verici zamanlar yaşıyoruz. Herkesin anlamlı bir şekilde bilgiye erişiminin olduğu, herkesin yaşamlarını etkileyen kararlara tamamen katıldığı ve hiçbir adaletsizliğin karşılıksız kalmadığı gerçekten düzgün bir dünyada yaşama vaadini hayal ediyoruz.

Uluslararası Af Örgütü 2011 yılında 50. yılını kutluyor. Çağdaş eleştirmenler tarafından “zamanımızın en büyük deliliklerinden biri” olarak tanımlanan hareket, İngiliz avukat Peter Benenson'un toplumdaki “unutulmuş mahkum” u hatırlamasını istediği basit bir eylem çağrısıyla parladı. Özgürlük şerefine kadeh kaldırdıkları için hapse atılan Portekizli iki genci öğrenmesi, tutkusuna ilham verdi.

Ne mutlu ki, unutulmuş binlerce mahkum için bu “delilik” üstün gelmekle kalmadı, aynı zamanda devam ediyor. Biz ve dostlarımız bilgi edinme hakkını ve ifade özgürlüğünü teşvik etmeye kararlıyız. Ellen Sirleaf Johnson gibi bazıları şu an devlet başkanı olan binlerce düşünce mahkumunun serbest kalması için hep birlikte başarılı kampanyalar yaptık. Yılmayan ısrarın olumlu değişime neden olacağını tekrar göstererek, Aung San Suu Kyi'nin 2010 yılı Kasım ayında serbest bırakılmasına hep birlikte katkı sağladık. Birlikte – en son, iktidar karşısında gerçeği söyleyerek hayatlarını riske atan aktivistlere saldırmayı planlayan bir madencilik şirketinin güvenlik güçlerine meydan okuyan iki aktivistin olmak üzere – sayısız hayat kurtardık.

50 yılda dünya çok değişti ama haksızlıkla mücadele etmek ve nerede olursa olsun insanların haklarını korumak için bireylerin bir araya gelme zorunluluğu değişmedi.

Bu yıldönümü, birlikte çalışan bireylerin ne kadar başarılı olabileceğini hayal etmek için önemli bir an. Uluslararası Af Örgütü'nün üç milyonu aşkın üyelerinden her biri, adalet için çalışmamıza katılması için sadece bir kişiye ulaşırsa etkimizi ikiye katlarız. Orta Doğu'da gördüğümüz üzere, temel adalet arayışı için bir araya gelen bireylerin kitlesel eylemleri baskıcı hükümetleri devirmek için gereken güce sahip olabilir.

Hükümetler, iktidarın yaptığı ihlallere meydan okuyan kişilere eziyet etmeye devam ettikçe, haklara ve özgürlüklere değer veren bireylerin sınırlar içinde ya da ötesinde uyum içinde çalışma ihtiyacı artarak devam edecektir. Cesur ve kararlı bireyler hak ve özgürlüklerini talep ederken, hükümetler, silahlı gruplar, şirketler ve uluslararası kuruluşlar incelemelerden ve hesap vermekten kaçmaya çalışacaktır.

Daw Aung San Suu Kyi'nin serbest kalmasından, Liu Xiaobo'nun cesaretinden, binlerce düşünce mahkumunun bırakılmasından, sayısız insan hakları savunucusunun cesaretinden, Muhamed Bouazizi'nin trajik hikayesiyle karşılaşan ve her şeye rağmen, ölümüne neden olan gücün kötüye kullanılmasına karşı örgütlenerek mirasına sadık kalmaya kararlı yüzbinlerce Tunuslunun azminden ilham alıyoruz. Uluslararası Af Örgütü olarak, kendimizi küresel insan hakları hareketini güçlendirmek ve kimsenin çıkış yolu yokmuş gibi çaresizlik içinde yalnız hissetmemesi için mücadele etmek için iki misli çaba göstermeye adayacağız.

“Hükümeti devirmek amacıyla kışkırtma faaliyetlerinde bulunmaktan” 11 yıl hapis cezasına mahkum edilen Çinli siyasi aktivist ve Nobel Barış Ödülü sahibi Liu Xiaobo için düzenlenen Oslo, Norveç’te bir meşaleli yürüyüş, Aralık 2010. Çin hükümeti barışçıl bir şekilde siyasi ve dini görüşlerini ifade edenlere baskıya yapmaya devam ediyor.

ND HOTEL

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011

BÖLÜM BİR: BÖLGESEL GENEL BAKIŞLAR

3

Güney Kırgızistan'ın Osh şehrindeki Özbek bölgesinde bir adam ve genç bir erkek yakılmış bir eve bakıyorlar, Haziran 2010. Etnik Kırgız ve etnik Özbek çeteleri arasında yaşanan şiddetli çatışmalar yüzlerce kişinin ölümüne neden oldu ve yüz binlerce kişiyi evlerini terk etmeye zorladı.

AVRUPA VE ORTA ASYA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

“Büyük yalan çıplak bir şekilde bekliyor. Gerçek sonunda eve getirildi.”

Tony Doherty, Kuzey İrlanda Derry’de 30 Ocak 1972 Pazar günü, askerlerin medeni haklar için yapılan bir yürüyüşe ateş açması sonucunda babası Paddy Doherty öldü.

Gerçeğe ve adalete erişim hakkı ve mağdurların ve yakınlarının bu uzun ve zor mücadeleyi kazanma kararlılığı, yıl boyunca Avrupa ve Orta Asya’daki insan hakları durumunda önemli rol oynadı.

Kanlı Pazar olarak bilinen günde, İngiliz ordusunun 13 kişiyi öldürmesiyle ilgili uzun zamandır devam eden – ve uzun zamandır beklenen – soruşturmanın ilk bulgularını öğrenmek için aileler 15 Haziran tarihinde Kuzey İrlanda’da bir belediye binasında toplandı.

Neredeyse kırk yıldır adaleti bekliyorlardı ve adalete eriştiklerinde tarifsiz bir mutluluk yaşadılar. Soruşturma, eski hükümet raporlarında belirtilen, askerler tarafından öldürülen ve yaralanan kişilerin tehdit oluşturduğu, ateşli silah taşıdıkları ve çivi bombası ya da molotof kokteyli attıkları yönündeki bütün iddialarını reddetti. Ateş açılmasında, sevdikleri kişilerin haklılığı ve suçsuzluğu kanıtlandı. Rapor, öldürülen bazı kişilerin kaçarken arkadan vurulduğunu teyit etti ve çok sayıda askerin ifadesinin doğru olmadığını belirtti. Yanıt olarak, Birleşik Krallık Başbakan’ı halkın önünde devlet adına özür diledi.

İfade özgürlüğü

İfade özgürlüğü konusunda yol gösterici olmakla övünen bir bölge için, ihlalleri açıklamaya, alternatif görüşleri ifade etmeye veya hükümetleri ya da diğerlerini yaptıklarından sorumlu tutmaya çalışan birçok kişi için gerçek resim çok daha farklıydı. İfade ve örgütlenme özgürlüğü de insan hakları savunucuları gibi saldırıya maruz kaldı.

Türkiye’de, eskiden tabu olan konular daha açık bir şekilde tartışılmaya başlanmış olsa da, özellikle silahlı kuvvetlerin eleştirilmesi, ülkedeki Ermeni ve Kürtlerin durumu ve devam eden yargılamalar ile ilgili muhalif fikirlerin ifade edilmesinin ardından bir çok dava açıldı. Ceza Kanunu’nun çeşitli maddelerinin yanı sıra, daha yüksek hapis cezaları içeren ve tutuklu yargılanma kararlarıyla sonuçlanan terörle mücadele yasaları, sık sık meşru özgür ifadeyi bastırmak için kullanıldı. Kürt siyasi aktivistleri, gazeteciler ve insan hakları savunucuları en sık yargılanan kişiler arasındaydı. İnternet sitelerine erişimi engelleyen

Bazı politikacılar ve hükümet temsilcileri, göçmenlik statüsü ve suç arasında temelsiz bağlantılar kurarak, hoşgörüsüzlük iklimi ve yabancı düşmanlığının güçlenmesine katkıda bulundular.

keyfi sınırlamalar devam ederken, gazeteler geçici olarak kapatıldı. Açık sözlü bireylere yönelik şiddet tehditleri sürdü.

Diğer ülkelerde uygulanan baskılar da moral bozacak şekilde aynıydı. Türkmenistan'da her türlü muhalefet bastırıldı. Yabancı medyayla çalışan gazeteciler taciz ve tehditle karşılaşırken, bağımsız sivil toplum aktivistleri de çalışmalarını açıkça yürütemediler. Devlet Başkanı'nın, Güvenlik Bakanı'na "hukuk temelli demokratik devletimize hakaret eden" herkesle mücadele etmesini söylemesinin ardından, bu kişilerin güvenliklerine dair kaygılar arttı. Özbekistan'da insan hakları savunucuları ve bağımsız gazeteciler taciz edildi, dövüldü, gözaltına alındı ve adil olmayan yargılamaların ardından hapis cezasına mahkum edildiler. Benzer bir durum, cezai ve sivil hakaret yasalarının eleştiriyi susturmak için kullanıldığı Azerbaycan'da ve insan hakları savunucuları ile gazetecilerin, tehdit, saldırı ve nefret söylemiyle karşı karşıya kaldığı Sırbistan'da da görüldü.

Rusya'da, yetkililer ifade özgürlüğüyle ilgili çelişkili mesajlar vermeye devam etti. Gazeteciler ve sivil toplum aktivistlerine saygı ve koruma sözü verirken, aynı zamanda hükümeti eleştiren önemli kişilere karşı karalama kampanyası başlattı veya bu tür kampanyaları durduramadı. İnsan hakları savunucuları ve bağımsız STK'lar zor şartlarda çalışmaya devam etti. Çalışmalarını engellemeyi ve güvenilirliklerini zayıflatmayı amaçlayan tehditler, saldırılar, idari taciz ve kişiliklerine ve bütünlüklerine yönelik saldırılar sürdü. Önde gelen insan hakları savunucularına ve gazetecilere yönelik düzenlenen suikastler ve saldırılar ile ilgili açılan soruşturmalar çok az sonuç verdi. Gösterilerin yasaklanması, şiddet kullanılarak dağıtılması ya da bireylerin aşırılık karşıtı düzenleme kapsamında yargılanması yoluyla toplumsal aktivizm üzerindeki denetim devam etti.

Ukrayna'daki insan hakları savunucuları için resim endişe verici bir şekilde kötüleşmeye başladı. Meşru insan hakları çalışmalarıyla bağlantılı olarak, kolluk kuvvetleri tarafından fiziksel saldırıya ve tacize maruz kaldılar. Belarus'ta, sivil topluma yönelik, Aralık ayında başkanlık seçimine yaklaşırken, şeffaflık belirtilerini yok edecek şekilde saldırılar düzenlendi. Usulsüzlüklerle bozulan seçimlerin ardından, çevik kuvvet polisleri genellikle barışçıl olan göstericileri şiddet kullanarak dağıttı. Yıl sonu itibarıyla, içlerinde muhalif altı başkan adayı, onların kampanyalarında çalışan kişiler ve gazetecilerin de olduğu 29 kişi, gösterilerle bağlantılı olarak kitlesel düzensizliği örgütlemek gibi uydurma suçlarla – ve 15 yıla kadar hapis cezasıyla – karşı karşıya kaldı. Kırgızistan'da, Haziran ayında yüzlerce kişinin ölümüne neden olan şiddet olaylarını izleyen karşılıklı suçlama ve yükselen milliyetçilik ortamında, insan hakları savunucuları, farklı etnik toplulukları korumak için yaptıkları çalışmaların meşruluğunu

göstermek zorunda kaldı ve bu olayları belgelemeye çalışırken yönetimin engellemeleriyle karşılaştı.

Dini, kültürel, siyasi veya kişisel kimliklerini ya da inançlarını ifade etmek için yüzlerini peçeyle örtmeyi seçen kadınlar için de durum kötüleşti. Hollanda'daki yeni hükümetin önerisi üzerine, kamusal alanda yüzü gizleyen kıyafetlerin giyinişini yasaklayan düzenlemeler, Bosna-Hersek ve İtalya parlamentolarında tartışıldı, Belçika parlamentosunda oylandı ve Fransa'da kabul edildi. İspanya'daki bazı belediyeler de, belediye binalarında yüzü kapatan peçelerin takılmasını yasaklayan düzenlemeleri hayata geçirdi. Türkiye'de, yıl içerisinde, kadınların üniversitelerde başörtüsü takmasına yönelik yasağın uygulaması gevşetirse de, yasal engelleri kaldırmaya yönelik bir ilerleme olmadı.

Yollardaki insanlar

Ekonomik krize rağmen, Avrupa, yoksulluk, şiddet ve zulümden kaçmaya çalışan kişiler için varış yeri olmaya devam etti. Çok sayıda göçmen ve sığınmacı, devletlerin girişleri engellemek için denizde polis müdahalesi, menşee ve transit ülke arasındaki geri kabul anlaşmaları ve güçlendirilen sınır kontrollerini de içeren çabaları nedeniyle değişen göç yollarını kullanmaya devam ettiler. Geçmiş yıllarda, Batı Afrika ve Libya'dan İspanya, İtalya ve Malta'nın deniz sınırlarına geçişte kullanılan önemli rotalarda daha az geçiş olurken, AB'ye göç daha çok Yunanistan ve Türkiye kara sınırlarından yapılmaya başlandı.

Ayrıca küresel ekonomik kriz, sığınmacı ve göçmenleri, insan ticareti ve kaçakçılığa karşı daha savunmasız kıldı ve diğerlerini kayıt dışı ekonomiye iterek, ekonomik ve sosyal haklara erişimlerini sınırladı. Bölgedeki birçok ülkede yetkililer, mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin de dahil olduğu yabancı uyruklu kişileri, artan düşmanlık ve ırkçı şiddete karşı yeterince koruyamadı. Bazı politikacılar ve hükümet temsilcileri, göçmenlik statüsü ve suç arasında temelsiz bağlantılar kurarak, hoşgörüsüzlük iklimi ve yabancı düşmanlığının güçlenmesine katkıda bulundular.

Avrupa devletleri, karışık göç akışlarına baskıcı bir şekilde yanıt vermeye devam etti ve yakalama, gözaltı ve uluslararası korumadan yararlanabilecek yabancı ülke vatandaşlarının sınırdışı edilmesi gibi insan hakları ihlalleri sürekli hale geldi. Sığınmacı ve düzensiz göçmenlerin bir caydırma ve kontrol aracı olarak gözaltına alınması, en son çare olarak başvurulacak bir yöntem olmaktan ziyade meşru ve yaygın bir şekilde kullanıldı.

Bölgedeki iltica sistemleri de, korunmaya muhtaç kişilere koruma sağlayamadı ve sığınmacılar birçok insan hakları ihlallerine maruz kaldılar. Maruz kaldıkları ihlaller arasında ülkeye ve iltica

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

prosedürlerine erişimlerinin engellenmesi, yasadışı bir şekilde gözaltına alınmaları, başvurularını takip edebilmek için rehberlik ve destek alamamaları, yoksulluğa itilmeleri, başvuruları incelenmeden kanunsuz bir şekilde ülkelerine iade edilmeleri ve ağır insan hakları ihlalleri riskiyle karşı karşıya oldukları ülkelere gönderilmeleri vardı.

Bölgede umut kırıcı eğilimlerden biri de, devletlerin insanları zulüm ve ciddi zarar riskiyle karşılaşılabilecekleri ülkelere geri gönderme konusunda istekli olmalarıydı. Belçika, Danimarka, Hollanda, Norveç, İsveç ve Birleşik Krallık, reddettikleri sığınmacıları, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin tavsiyelerine rağmen Irak'a geri gönderdiler. AB ülkeleri ve İsviçre de, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin tavsiyesinin aksine, Romanları zorla Kosova'ya göndermeye devam etti: dönenlerin çoğuna temel haklar tanınmadı ve zulme varacak şekilde ayrımcılık riskiyle karşı karşıya kaldılar. Bir dizi AB ülkesi, işleyen bir iltica sistemi olmamasına rağmen, Dublin II Yönetmeliği kapsamında sığınmacıları Yunanistan'a geri gönderdi. Türkiye ve İtalya'da, birçok kişi, iltica prosedürüne bile erişmeden geri gönderildiler. Kazakistan, ulusal güvenlik ve terörle mücadele önlemleri kapsamında, sığınmacı ve mültecileri, Çin ve Özbekistan'a zorla geri gönderme çabalarını arttırdı.

Olumlu bir adım olarak, Arnavutluk, Bulgaristan, Gürcistan, Almanya, Letonya, Slovakya, İspanya ve İsviçre'nin de aralarında bulunduğu çok sayıda AB devleti, evlerine dönmeleri halinde işkence ve diğer kötü muamele riskiyle karşılaşılabilecek Guantánamo Körfezi'ndeki eski tutukluları kabul ettiler.

Bölgede, eski Yugoslavya ve Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte meydana gelen çatışmalar nedeniyle yerinden edilen yüzbinlerce insanın durumu, yasal statüleri nedeniyle ya da yasal bir statüleri olmadığı için ve mülkiyet hakları konusunda ayrımcılığa maruz kaldıkları için, aynı kaldı.

Birçok ülkede, kamusal söylemde ırkçılığın ve nefretin artmaya devam etmesi, yoksulluk ve ayrımcılık nedeniyle kenara itilen insanların daha fazla marjinalleşmesine neden oldu.

Ayrımcılık

Birçok ülkede, kamusal söylemde ırkçılığın ve nefretin artmaya devam etmesi, yoksulluk ve ayrımcılık nedeniyle kenara itilen insanların daha fazla marjinalleşmesine neden oldu.

Sistemik ayrımcılığın en temel örneklerinden biri, kamusal yaşamdan büyük oranda dışlanan, halkın açıkça düşmanlık beslediği ve yabancı düşmanı siyasi söylemlerin odağı olan Romanlara karşı uygulandı. Romanlar, kendilerine yönelik açık ırkçı yorumların ve davranışların sadece hoşgörüle karşılanmadığı değil yaygın olarak benimsendiği sayılı gruplardan biri oldu. Roman aileler, barınma, eğitim, istihdam ve sağlık hizmetlerine çoğunlukla erişemediler.

Çok sayıda Roman, yerleşim yerlerinin düzensiz olması ve kira sözleşmelerini doğrulayan resmi belgeleri olmaması nedeniyle, asgari

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

düzeyde bile bir kira güvencesi olmayan kayıtdışı yerleşim yerleri ve varoşlarda yaşamaya devam etti. İtalya, Yunanistan, Fransa, Romanya ve Sırbistan gibi yerlerde zorla tahliyelere karşı savunmasız kaldılar. Bu durum onların daha fazla yoksullaşıp marjinalleşmelerine ve herhangi bir tazminat umutlarının kalmamasına neden oldu. İtalya'da bazı aileler defalarca tahliye edildi ve bu durum sonuç olarak topluluklarının dağılmasına neden oldu, istihdama erişimlerini olumsuz etkiledi ve bazı çocukların okula devam etmelerini imkansız kıldı. Fransa'da Başkan'ın Romanların yaşadığı kampları suç kaynağı olarak tanımlayan konuşmasının ardından (sonradan başka kelimelerle ifade edilse de etkisi aynı kaldı), bu kampların dağıtılması için bir bakanlık kararı çıkarıldı. Bu olay, Avrupa'da yaşayan Romanların durumlarının onlarca yıl gözardı edilmesinden kaynaklanan gerilimi açığa çıkardı ve AB'yi devletlerin Romanların haklarına saygılı olmasını güvence altına almaya davet eden çağrılar arttı.

Avrupa'da yaşayan milyonlarca Roman, okuma yazma düzeyinin düşüklüğü ve zayıf ya da tamamlanmamış eğitimleri nedeniyle ciddi şekilde dezavantajlı durumda olmaya devam etti. Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Macaristan, Romanya ve Slovakya gibi ülkelerde, düşük standartlarda, diğerlerinden ayrı sınıflar ya da okullara yerleştirilen Roman çocuklarının yoksulluk döngüsünü ve marjinalleşmeyi aşmaları için gerekli yollardan biri olan eğitime erişimleri reddedildi. Haklarındaki olumsuz önyargılar ve fiziksel ve kültürel olarak dışlanmaları da gelecek hakkındaki umutlarını kırdı.

Çok sayıda ülkede yetkililer, lezbiyen, gey, biseksüel, transeksüel ve travesti (LGBT) topluluklarına yönelik bir hoşgörüsüzlük ortamını beslediler. İtalya'da, bazı politikacılar ve devlet görevlilerinin onur kırıcı ifadelerinin yanısıra topluluklara karşı hoşgörüsüzlüğün ve nefret söyleminin önemli oranda artmasıyla birlikte, şiddet içeren homofobik saldırılar devam etti. Türkiye'de, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı, eşcinselliğin bir hastalık olduğunu ve tedavi edilmesi gerektiğini ifade etti.

Litvanya'da, eşcinsellik üzerine herhangi bir kamusal tartışmayı ve LGBT bireylerin kimliklerini açıkça ifade etmesini engellemeyi amaçlayan için yasal düzenlemeler yürürlüğe girdi. Belirli makamların yasaklama çabalarına rağmen ülkede ilk defa Onur yürüyüşü yapıldı. Bu tür engelleme girişimlerinin maalesef başarılı olduğu Belarus, Moldova ve Rusya'da yürüyüşler yasaklandı.

Ne yazık ki, üye devletler, AB genelinde istihdam dışında engellilik, inanç, din, cinsel yönelim ve yaş temelinde ayrımcılığa uğrayanlar için yasal bir koruma açığını kapatacak ayrımcılık karşıtı bir direktifin çıkarılmasını engellemeye devam ettiler. Bu konuda yürürlüğe girecek AB yasaları, her türlü ayrımcılığın Avrupa çapında nasıl önleneceğine dair önemli bir fark getirecektir.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, güvenlik ve devlet sırrı lafları, insan haklarını güçlendirmek yerine zayıflatan politika ve uygulamaları yönlendirmek için çok sık kullanıldı.

Terörle mücadele ve güvenlik

Siyasi irade eksikliğine ve bazı hükümetlerin engellemelerine rağmen, CIA'nın yürüttüğü nakil ve gizli gözaltı programlarında Avrupa hükümetlerinin rolünün incelenmesi ve bu konuda hesap vermeleri için bazı küçük ama önemli adımlar atıldı.

Polonya'nın bu programlardaki rolüyle ilgili bir soruşturma devam etti ve Temmuz ayında, CIA'ya ait uçakların Stare Kiejkuty'de gizli bir gözaltı merkezinin yakınlarındaki havaalanına indiği teyit edildi. Eylül ayında Savcılık, bir Suudi Arabistan vatandaşının Polonya'da gizli bir gözaltı merkezinde kaldığı yönündeki iddialar hakkında bir soruşturma başlattığını doğruladı. Ekim ayında "mağdur" statüsü verildi ve Avrupa'da ilk kez bir nakil mağdurunun iddiaları yetkililer tarafından kabul edilmiş oldu. Polonya Sınır Muhafızları ofisinin, Polonya'dan kalkan bir uçağın yolcularla birlikte Romanya'ya devam ettiği bilgisini açıklamasının ardından, Romanya'nın da nakil ve gizli gözaltı programlarına katıldığına dair yeni deliller gün yüzüne çıkmış oldu. Ancak Romanya hükümeti bu programlarda yer aldığını son derece inandırıcı olmayan bir şekilde reddetmeyi sürdürdü.

Artan baskı karşısında, İngiltere, devlet görevlilerinin yurtdışında gözetiminde tutulan çok sayıda kişinin nakil, gizli gözaltı ve/veya işkence ve diğer kötü muamelelere uğramasında payı olduğu iddiaları hakkında bir soruşturma başlattığını duyurdu. Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nden bir heyet, Litvanya'da iki gizli cezaevini ziyaret etti. Bu cezaevlerinin, kuruluşu ve işletilmesi ile ilgili açılan bir soruşturma hala devam ediyordu ancak soruşturmanın olgunlaşmadan bitirileceğine dair kaygılar vardı. İtalya'da bir temyiz mahkemesi, nakil ve gizli gözaltı programlarıyla bağlantılı insan hakları ihlalleri ile ilgili açılmış bir davada şimdiye kadar ilk ve tek mahkumiyeti onayladı. Aralarında 22 CIA ajanı, bir ABD askeri görevlisi ve iki İtalyan istihbarat görevlisinin bulunduğu 25 kişi, bir Mısır vatandaşının Milan'da bir sokakta kaçırılmasında yer aldıkları için mahkum edildi. Kaçırılan kişi daha sonra, CIA tarafından yasadışı bir şekilde İtalya'dan Mısır'a gönderildi ve Mısır'da gizli tutulduğu ve işkence gördüğü iddia edildi. Ancak, İtalya hükümetinin "devlet sırrı" iddiaları, beş üst düzey İtalyan istihbarat görevlisine verilen cezanın temyizde reddedilmesiyle sonuçlandı.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, güvenlik ve devlet sırrı lafları, insan haklarını güçlendirmek yerine zayıflatan politika ve uygulamaları yönlendirmek için çok sık kullanıldı. Örneğin, hükümetler terör eylemlerinde yer aldıkları iddia edilen yabancılardan kurtulmak için, bu insanları işledikleri suçlardan ötürü yargılamak yerine etkisiz diplomatik güvenceleri kullanmayı sürdürdü. Örneğin, Birleşik Krallık, "ulusal güvenliğe" tehdit oluşturduğunu iddia ettiği kişileri, işkence ve

diğer kötü muameleye maruz kalma risklerinin olduğu ülkelere göndermeye devam etti.

Türkiye'deki anayasa değişiklikleri ve Terörle Mücadele Kanunu'nda yapılan düzenlemeler olumlu adımlar olarak değerlendirilirken, terörle mücadele mevzuatı kapsamında adil olmayan yargılamalar devam etti ve daha yüksek hapis cezası içeren ve tutuklu yargılama kararlarının çıkarıldığı terörle mücadele yasaları sık sık ifade özgürlüğünü bastırmak için kullanıldı.

Rusya'nın Kuzey Kafkasya bölgesindeki güvenlik durumu, Çeçenya, İnguşetya, Dağıstan ve komşu bölgeleri etkileyen şiddetle birlikte değişkenliğini korudu. Hükümet yetkilileri, silahlı şiddetle mücadele etmek için alınan önlemlerin etkili olmadığını açıkça kabul etti. Silahlı grupların saldırılarında çok sayıda güvenlik görevlisi ve sivil hayatını kaybetti.

Bölgede Yunanistan, İspanya ve Türkiye'nin de dahil olduğu diğer yerlerde de, silahlı gruplar ölüm ve yıkıma yol açtı. Eylül ayında, Bask bölgesinden ayrılıkçı bir silahlı grup olan Bask Vatanı ve Özgürlüğü (ETA), silah bırakma kararı aldığını duyurdu.

Ölüm cezası

Bölgede ölüm cezası uygulayan son ülke olan Belarus'tan karışık mesajlar gelmeye devam etti. Devlet temsilcileri, devam eden olumlu bir eğilim göstererek, ölüm cezasıyla ilgili uluslararası topluma uymak istediklerini ve cezanın kaldırılması için kamuoyu oluşturma niyetlerini ifade ettiler. Buna rağmen, üç ölüm cezası kararı verildi ve süreci gizlilik içinde devam ettirmeye çalışan kusurlu yargı sistemi içinde iki kişinin cezası infaz edildi. Mahkumlar ve yakınlarına infaz tarihi önceden bildirilmedi ve cesetler yakınlarına verilmedi ya da nereye gömüldükleri söylenmedi. İnfazlar, BM İnsan Hakları Komitesi'nin sözkonusu davaları inceleyebilmek için ertelenmesini istemesine rağmen gerçekleştirildi.

Çatışma sonrası cezasızlık

1990'lardaki savaş sırasında eski Yugoslavya topraklarında işlenen suçların cezasız kalmasını engellemek için hem yerel mahkemelerde hem de uluslararası söylemde ilerleme kaydedildi. Hırvatistan Başkanı'nın ailelerden ve mağdurlardan özür dilemesi, Sırbistan parlamentosunun 1995 yılı Temmuz ayında Srebrenika'da Boşnaklara (Müslüman Bosnalılar) karşı işlenen suçları – soykırım olarak tanımlamasa da – kınaması dikkate değer adımlardı.

Ancak ne yazık ki, esas sorunlar aynen kaldı. Hırvatistan'da Başkan'ın tutumuna rağmen, adalet sisteminde reformlar yapmak ve yargılamalarda etnik önyargı konusunda olduğu gibi cezasızlıkla mücadele etmek için gerekli olan siyasi irade büyük oranda

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

Bazı üst düzey siyasi ve askeri liderlerin savaş suçlarından sorumlu olduğu iddiaları araştırılmadı.

gösterilmedi. Bazı üst düzey siyasi ve askeri liderlerin savaş suçlarından sorumlu olduğu iddiaları araştırılmadı . Bosna-Hersek'te üst düzey siyasetçiler tarafından adalet sistemine yönelik sözlü saldırılar ve 1995 yılındaki Srebrenika soykırımı da dahil olmak üzere savaş suçlarının reddedilmesi, ülkenin savaş suçlarını kovuşturmak için gösterdiği çabaları zayıflattı. İki ülkede de tanık destek ve koruma önlemlerinin yetersiz kalması, savaş suçu mağdurlarının ve ailelerinin adalete erişmelerinin önündeki temel engellerden biri olmaya devam etti. Kosova ve Sırbistan'da, 1999 savaşından bu yana kayıp olanların akibetini öğrenme konusunda çok az gelişme kaydedildi. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Sırbistan'ı, eski Bosnalı Sırp General Ratko Mladic ve eski Hırvat lideri Goran Hadzic'in yakalanması için daha etkili önlemler alması yönünde uyardı.

2008 yılında Rusya ve Gürcistan arasında meydana gelen çatışmayla ilgili, ertesi yıl AB'nin görevlendirdiği bir uluslararası veri toplama misyonunun Gürcistan, Rusya ve Güney Osetya güçlerinin uluslararası insan hakları ve insancıl hukuku ihlal ettiğini doğrulayan raporuna rağmen, iki taraf da kapsamlı soruşturma yürütmedi.

İşkence ve diğer kötü muamele

Sorumlulardan hesap sormayan adalet sistemleri nedeniyle işkence ve diğer kötü muamele mağdurları sık sık ihmal edildi. Hesap verebilirliğin önündeki engeller arasında, avukata hızlı erişimin olmayışı, savcıların soruşturmaları gayretle yürütmemesi, mağdurların misillemeden korkması, yargılanan polis memurlarına düşük cezaların verilmesi ve şikayetleri izlemek ve polisin görevi kötüye kullanmasını araştırmak için düzenli kaynakları olan bağımsız mekanizmaların olmayışı da bulunmaktadır.

Yasalara uyum söylemi, sıklıkla işkence ve kötü muamelenin uygulamada devam ediyor olduğu gerçeğini maskeleydi. Örneğin, Kazakistan ve Özbekistan'da hükümetin sıfır-tolerans politikası benimseyeceğini vaad etmesine ve işkence ve kötü muamele uygulamalarının azaldığını iddia etmesine rağmen, bu yönde haberler azalmadan gelmeye devam etti. Rusya'da, polis reformu yapılmak istendiği ifade edilmesine rağmen, polis, müfettişler ve savcılar arasındaki yolsuzluk ve usulsüzlük, soruşturmalarının etkisini zayıflattı ve kovuşturmaları engelledi. Gözaltında bulunanlar sık sık yasadışı disiplin cezaları aldıklarını ve gerekli tıbbi bakıma erişimlerinin engellendiğini belirtti.

Türkiye'de ise dönüm noktası niteliğinde bir karar verildi. Aralarında polis görevlilerinin ve gardiyanların da bulunduğu 19 devlet görevlisi, siyasi aktivist Engin Çeber'in 2008 yılı Ekim ayında İstanbul'da işkence sonucu ölümüne neden oldukları gerekçesiyle mahkum edildiler. Maalesef bu karar, cezai soruşturmaların ve

güvenlik görevlilerinin kovuşturulmasının etkisiz kaldığı, devlet görevlilerinin uyguladığı iddia edilen işkence davalarının da içinde olduğu diğer davalar karşısında keskin bir tezat teşkil etti.

Kadına yönelik şiddet

Bütün yaş ve sosyal gruplardaki kadın ve kız çocuklarının uğradığı aile içi şiddet, bölgedeki yaygınlığını korudu. Kadınların sadece küçük bir bölümü, bu ihlalleri resmen bildirdi. Şiddet uygulayan partnerlerinin karşılık vereceği ve aileye “utanç” getireceği korkusu ve finansal güvensizlik onları caydırdı. Özellikle düzensiz göçmen kadınlar sınır dışı edilme riskleri bulunduğu düşüncesiyle polise şikayette bulunmaktan korktular. Çoğunlukla, failerin yaygın olarak cezasız kalması da onların şikayette bulunmayı pek anlamlı bulmamasına yol açtı.

Öne çıkan kişiler, yetersiz ve tepkisiz kalan adalet ve destek sistemleri tarafından sık sık ihmal edildi. Arnavutluk gibi bazı ülkelerde aile içi şiddet bir suç olarak tanımlanmış değil. Çok sayıda ülke, ülke genelinde çapraz başvuru sistemlerini oluşturmadı ve sığınmaevi, yeterli ve güvenli alternatif barınma gibi aile içi şiddete uğrayan kadınları korumak için gerekli hizmetler büyük ölçüde yetersizdi. Örneğin Ermenistan’da, yabancı bağışlarla finanse edilen, sadece bir sığınma evi var.

Adalet ve cezasızlık

Bölgede, doğruluk, adalet ve tazminat isteği bastırılmadı. Bu durum, bazıları için, siyasi iradede geçmişle yüzleşmek için yaşanan değişimden ya da arkadaşların, ailelerin ya da hak savunucularının gerçeğin peşini bırakmamasından kaynaklandı. 1992 yılında Yugoslav savaşları sırasında kaçırılan ve zorla kaybedilen Himzo Demir’in ailesinde olduğu gibi birçok kişi çok uzun süre beklemek zorunda kaldı ama sonuç buna değmedi. Nihayet Ekim ayında, Demir’in cesedinin Vişegrad’da bir toplu mezarda kimliği belirlenemeyecek şekilde gömüldüğü doğrulandı. Arama sona erdi ve sonunda bir cenaze töreni yapıldılar.

Bu kadar etkileyici hikaye arasında dikkat çeken şey ise, devletlerin, gerçeğe ulaşmayı engellediği, adalete mani olduğu ve tazminat ödemediği için hala ne kadar insanın bekliyor olduğudur. Bu durum, özellikle dünyanın başka hiçbir yerinde olmayan, rakipsiz bir insan hakları mimarisine sahip bir bölgede gerçekleşiyor.

Avrupa hükümetlerinin, eninde sonunda – kendilerinin ya da müttefiklerinin – reddetme ya da karartma çabalarının, kişisel maliyeti ne olursa olsun ayakta durmaya ve onları sorumlu tutmaya cüret eden cesur insanların üstesinden gelemeyeceğini anlamasının zamanı geldi.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ AVRUPA VE ORTA ASYA

2010 yılında Lübnan'da Amineh 'Abd al-Husri 1986 yılında kaybolan oğlu Ahmed Zuhdi al-Sharqawi'nin fotoğrafını tutarken. Üst üste seçilen Lübnan hükümetleri 1975-90 yılları arasında yaşanan iç savaştan bu yana kaybolan binlerce bireyin kaderlerini soruşturmaya yönelik az çaba sarfetti.

ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

“Biz çalışma özgürlüğü ve konuşma özgürlüğü istiyoruz. Karşılığında dayak yedim.”

Hükümet karşıtı bir gösteride, Tunus çevik kuvvet polisi tarafından dövülen Walid Malahi, Tunus'ta Uluslararası Af Örgütü araştırmacılarıyla konuşuyor.

2010 yılı, bir terör olayı iddiasının ardından Yemen'in uluslararası ilgi odağı olmasıyla başladı. Tunus'ta halkın gücünün aniden ortaya çıkması ve bunun zincirleme etkiyle bölgenin tümüne yayılmasıyla sona erdi. İkisinde de bir intihar vakası vardı – ilkinde, ticari bir jetteki yolcuları öldürmeyi amaçladığı iddia edilen bir intihar bombacısı; ikincisinde, çalışma ve fırsat eksikliği nedeniyle çaresiz kalan ve siyasi baskı yüzünden yıpranmış genç bir adamın kendini yakması.

Bu olaylar, yılın sadece başını ve sonunu imleyen işaretlerden ibaret değil. Her ikisi de Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki devletleri etkileyen önemli akımlara işaret eden göstergeler aynı zamanda. Hükümetlerin siyasi güvenlikleriyle ilgili kaygıları ön plana alırken, halklarının insani güvenliğini gözardı ettiğini ve insan haklarını savunmakta başarısız oluşunu gösteriyor.

Ocak ayında, Yemen, Sadah bölgesinin yoksul kuzey kesiminde kanlı bir çatışmanın pençesindeydi ve hükümet, güneyde gittikçe kabaran ayrılıkçı bir hareketle karşı karşıyaydı. Artan insan hakları ihlalleri ve bu sorunlar Yemen'i uluslararası siyaset gündemine getirmeye yetmedi. Ülkeyi gündeme getiren, 25 Aralık 2009 tarihinde binlerce mil ötede gerçekleşen bir olaydı. İddiaya göre, Yemen'de El-Kaide'den eğitim aldığı söylenen Nijeryalı bir kişi ABD'nin Detroit şehri üzerinde bir uçağı patlatmaya çalıştı. Bu girişim bütün dikkatleri Yemen'in üzerine çekti. Özellikle, Arap Yarımadası'ndaki El-Kaide'nin Yemen ve Suudi Arabistan'daki El-Kaide güçlerinin birleşiminden oluştuğu raporlarının ardından, Yemen'in Suudi Arabistan'ın güneyinde ve çatışma dolu Somali'den Kızıldeniz'e geçişte El-Kaide için potansiyel bir üs olduğu belirtildi.

Bölgenin en yoksul ülkesi Yemen zaten şiddetli sosyal, ekonomik ve siyasi sorunlar yaşıyordu – artan yoksulluk ve işsizlikle karşı karşıya

olan ülke nüfusunun çoğunluğunu gençler oluşturuyor; ülkenin petrol rezervleri ve su kaynakları neredeyse bitmek üzere; hükümet 1978'den beri muhalefete karşı hoşgörüsüzlüğü gittikçe artan bir başkan tarafından yönetiliyor. Sadah çatışması ve güneyde artan ayrılıkçı mücadeleyle birlikte bu durum, silahlanmanın yaygın olduğu bu geri kalmış ülkenin daha da kötüye gitmesiyle hukuk ve düzenin tamamen çökeceğine yönelik endişeler arttıkça, Yemen'in yakında yeniden uluslararası ilginin odağı olabileceğini gösterdi.

Yemen'in zaten bu duruma gelmiş olduğu, Uluslararası Af Örgütü'nün Mart ayında ülkeye yaptığı ziyarette açıklığa kavuşmuştu. Araştırmacılar, 2009 yılının Aralık ayında El-Kaide kampı olduğu iddia edilen yere saldırmak için kullanılan silahlara dair deliller gördüler. Detroit uçağının bombalanması olayından sadece bir hafta önce gerçekleşen bu saldırıda çoğu kadın ve çocuk olmak üzere 41 Yemenli sivil öldü. Silah kalıntılarındaki işaretler, bu silahların msket bombası taşıyan Tomahawk tank füzesine ait olduğunu ve bombaların, Yemen güvenlik güçleri tarafından değil de, muhtemelen Yemen kıyılarındaki bir ABD savaş gemisinden atıldığına işaret ediyordu. ABD hükümet arşivi de bu iddiayı doğruladı. Yemen Cumhurbaşkanı ve ABD'li üst düzey bir görevlinin yaptığı bir toplantının kayıtlarına göre, Yemen lideri, siyasi bakımdan zararlı gördüğü bu olayın üstünü örtmek için saldırıdan Yemen güçlerinin sorumlu olduğunu söyleyerek kendi halkına yalan söylediğini – Yemenli sivillerin ölümünün doğrudan ABD saldırısından sonuçlandığını – pişmanlıkla kabul etti.

Tunus'ta, 24 yaşındaki Muhammed Bouazizi'nin 17 Aralık tarihinde çaresizlik sonucu giriştiği eylemi (bir polis memurunun Sidi Buzid şehrinde el arabasında sebze satmasını engellemesi ve ona saldırmasının ardından kendini yaktı) Tunuslu yoldaşlarının ve Mısır, Cezayir ve bölgedeki diğer ülkelerden yüz binlerce kişiye mesaj veren protestonun yalnız ve ölümcül bir ifadesiydi. Ülke çapında söndürülmesi olanaksız şekilde yayılan bir protesto dalgası başlattı. Muhammed Bouazizi bu eylemi ile siyasi ve ekonomik gücün, devlet ve onun kaynakları üzerindeki hakimiyeti sürdürmek için sert, herşeye gücü yeten, her yerde mevcut güvenlik ve istihbarat güçlerine güvenen, kendisinden hesap sorulamayan baskıcı ve muhalefete hoşgörü göstermeyen birkaç kişinin elinde tekelleştiği Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki hükümetlerin ihlalcı doğalarından kaynaklanan memnuniyetsizliği acı bir şekilde haykırdı. 2009 yılında Gafsa'da yaptıkları gibi halkın protestosuyla karşılaşan Bin Ali hükümeti güç kullandı. Fakat, göstericiler bu defa sinmedi ve ülkelerini Başkan Bin Ali'den kurtarma hedefine ulaşmak için eskisinden daha kararlı hale geldiler.

Bütün gözler Tunus'ta aniden ortaya çıkan halkın gücüne ve bölgedeki her yere yayılan zincirleme etkiye çevrildi.

Çatışma ve güvensizlik ortamı

Yemen’de, Suudi Arabistan jetlerinin kasaba ve köyleri vurduğu ve 350 bin kişinin evini terketmesine neden olan fazla bilinmeyen Sadah çatışması Şubat ayında yapılan bir ateşkesle sona erdi. Fakat, ABD birlikleri azaltılınca ve ABD, cezaevlerinin ve yargılanmayan tutukluların Irak hükümet güçlerine devir teslimini tamamlayınca Irak’taki çatışma şiddetlendi. Irak hükümetinin gizli cezaevleri kullandığı ve Irak güvenlik güçlerinin yaygın bir şekilde işkence uyguladığı açıklamalarına rağmen ABD bu devir teslimi gerçekleştirdi. ABD hükümeti, işkence riski altındaki tutukluları koruyacağına görmezlikten gelmeyi tercih etti. Ayrıca, ABD güçleri Bağdat’ın kuzeyindeki Eşref Kampı’nın kontrolünü Irak yetkililerine devrettikten sonra, burada yaşayan 3400 İranlı sığınmacıyı da teslim etti.

Silahlı gruplar sivilleri öldüren ve sakat bırakan bombaları acımasızca patlatmaya devam etti. Şii hacılar ve Hıristiyanlar, güçlerini göstermeye ve mezhep ayrılığını yaymaya kararlı Sünni silahlı grupların hedefleri arasındaydı. Saldırıları, Mart ayında gerçekleşen ve bir sonuç elde edilemeyen Irak ulusal seçimlerini izleyen aylardaki siyasi ortamda yoğunlaştı.

Irak hükümeti bunun karşılığında, şüphelileri yakalayıp, “itiraf” etmeleri için onlara işkence yapmaya, onları mahkeme önüne çıkararak çoğunlukla adil olmayan duruşmaların ardından çok sayıda kişiyi ölüm cezasına mahkum etmeye başvurdu. Devam eden intihar saldırıları ölüm cezasının caydırıcı etkisi olduğu iddialarını yalanladı.

İsrail ve Filistinliler arasında devam eden mücadele bölgedeki diğer bir çatışma ekseniydi. İsrail askerleri Mayıs ayında İsrail’in Gazze’deki askeri ablukasını yarmak ve burada sıkışık kalan 1.5 milyon Filistinliye insani yardım götürmek isteyen altı gemilik filoya müdahale edince, bu mücadele açık denizlere kaydı. İsrail birliklerinin çıkarma yapmasının ardından Türk gemisi Mavi Marmara’da 9 kişi öldürüldü. Bu olayla birlikte daha güçlü yükselen uluslararası tepki sonucu İsrail Gazze ablukasını biraz gevşetmek zorunda kaldı. BM soruşturması, dokuz kişiden en az altısının ölümünün İsrail güçlerinin gerçekleştirdiği “yasadışı, yargısız ve keyfi infaz” sonucu olduğuna hükmetti. İsrail’in kendi yaptığı soruşturmanın sonucu yıl sonunda hala bekleniyordu ve bu soruşturma bağımsız olmaktan uzaktı.

Aralık ayında, aralarında 300’ü aşkın çocuk olan 1400 Filistinlinin ölümüyle sonuçlanan “Dökme Kurşun” operasyonu İsrail’in Gazze’ye yaptığı 22 günlük saldırının üzerinden iki yıl geçmişti. 2009 yılında hakim Richard Goldstone’un başkanlık ettiği BM soruşturması, hem İsrail hem de Filistin tarafını savaş suçu ve insanlığa karşı olası suçları işlemekle suçladı ve soruşturma açılıp hesap sorulması yönünde çağrı yaptı. 2010 yılı sonuna kadar, mağdurlar hala adalet ve tazminat

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

bekliyordu. Hamas, bütün delillere rağmen, İsrail sivil bölgelerine hedef ayırımı yapmadan roket ve diğer silahlarla saldırırken, sadece askeri üsleri hedeflediğini belirtip soruşturma yürütmedi. İsrail'in yaptığı soruşturmalar ise eksikti, bağımsız değildi ve İsrail güçlerinin yol açtığı sivil kayıpların büyüklüğünü kabul etmedi. Bu konu, ihlali tarafların mağdurların iddialarını görmezden gelmesine daha fazla zaman tanıma ile sorunu uluslararası adalet mekanizmalarına sevk etme arasında karar verecek olan BM İnsan Hakları Konseyi'nin Mart 2011'deki toplantısında gündeme gelecekti.

Muhalefetin bastırılması

Kendi başına ve diğer insan haklarına erişmek için köşe taşı niteliğinde olan ifade özgürlüğü bölgedeki hükümetler tarafından her yerde kısıtlandı. Bu özgürlükle yakından ilişkili örgütlenme ve toplanma özgürlüğü de, insan hakları STK'larının ve güçlü bir sivil toplumun gelişimini engelleyen ve halkın itirazlarını ifade etmesini önlemeye çalışan devlet yetkilileri tarafından kısıtlandı.

İran, Libya, Suudi Arabistan ve Suriye gibi ülkelerde daha fazla özgürlük ve insan hakları için hükümetlere karşı yüksek sesle konuşmaya yeltenenler kendilerini tehlikeye attı. Bu ve diğer ülkelerde baskı güçleri – belirsiz, güçlü ve hesap sorulamayan gizli polisler – hiçbir zaman çok uzak olmadı. Hükümeti eleştirenler, susturulmak ve konuşmaya cesaret edebilecek diğer insanlara mesaj vermek amacıyla taciz ve tehdit edildi, gözaltına alındı ve tutuklandı, ve bazen işkenceye maruz kaldı ya da kasten yanlış suçlamalarla hapis cezasına mahkum edildi. İran'da bazı etnik azınlık aktivistleri, kendileri cezaevindeyken gerçekleşen bir silahlı saldırıya misilleme olarak seri muhakeme usulüyle asıldı. Suriye'de, Suriye'nin adil olmayan özel güvenlik mahkemesinden önce duruşmalar hakkında rapor hazırlayan öncü insan hakları avukatını hedef almak ve üzerini çizmek için, ulusal baro örgütü kontrol altına alındı. Batı Şeria'da, el-Fetih hakimiyetindeki Filistin Yönetimi Hamas yanlısı olduğundan şüphelendiği kişileri hedef alırken, Gazze'de Hamas fiili yönetimi de aynı şekilde baskıyı el-Fetih destekçilerine yöneltti. 1975 yılından beri Fas yönetiminde olan Batı Sahra'da, Fas yetkilileri Sahra'daki insan hakları savunucularını ve bölge halkının kendi kaderini tayin etme hakkını savunanları hedef aldı. Bahreyn'de öncü bir insan hakları STK'sı, Şii toplumunun Ağustos ve Eylül aylarında gözaltına alınan liderlerinin işkence gördüğünü söyledikten sonra fiilen hükümet denetimine girdi.

Irak'ta çatışma şiddetlendi. ABD hükümeti, işkence riski altındaki tutukluları koruyacağına görmezlikten gelmeyi tercih etti. Silahlı gruplar sivilleri öldüren ve sakat bırakan bombaları acımasızca patlatmaya devam etti.

İfade özgürlüğü ve medya

Devlet yetkilileri alışılmış ve eskimiş yöntemler kullanarak bilginin serbest dolaşımı üzerindeki denetimlerini sürdürmeye gayret ettiler ama sosyal medyanın artışı ile erişilebilirliği ve sözünü söylemeye kararlı halkın varlığı devlet yönetimlerine meydan okudu. Mısır, Suriye ve diğer yerlerde blog yazarları gözaltına alındı ve tutuklandı. İran, Tunus ve diğer hükümetler, protestoları durdurmak için internete erişimi engelledi ve cep telefonu hatlarını kesti. Yemen’de, önemli bir gazeteci sokaktan kaçırıldı ve gözaltına alındı. Basın mahkemesi, hükümetin emirlerini yerine getirmeyen editörleri ve gazetecileri hedef aldı. Bölgedeki diğer yerlerde olduğu gibi, yetkililer tartışmayı soğutmak ve insan hakları ihlalleri ile gazetecileri yüksek düzeydeki yolsuzluğu açıklamaktan caydırmak amacıyla hakaret davalarına başvurdu.

Ancak, Tunus’ta protestoların da gösterdiği gibi, internete erişimi engelleyen ya da cep telefonu ağlarını kesen hükümetlerin yaptığı insanların damarına basmaktan başka birşey değildi. Yetkililerden bir adım öne geçmek ve devlet ihlaline yönelik mahkum edici deliller yayınlamak için sosyal paylaşım sitelerine giren aktivistlerin sayısı arttı. 2010 yılında beliren çok olumlu bir işaret, bilgiye erişimin denetimine yönelik mücadelenin nihayet aktivist yurttaşların lehine dönüyor olmasıydı.

Kamu ‘güvenliği’

Gözaltında tutulanların işkence ve diğer kötü muameleye maruz kalması bölgenin belirleyici özelliği olmaya devam etti. Mağdurlar, çoğunlukla sorguya çekildikleri ve kimseyle görüştürülmeden haftalarca bekletildikleri gizli yerlerde gözaltına alınan siyasi şüphelilerdi. Mısır ve diğer ülkelerde sıradan zanlılara yönelik polis şiddeti de yaygındı. Yargılamanın olduğu ülkelerde, özellikle iktidardakilere yönelik muhalefetin olduğu davalarda uluslararası adil yargılama standartları rutin olarak gözardı edildi.

İran’da, 2009 başkanlık seçiminin resmi sonucunu protesto eden kişilerin “göstermelik yargılanması” devam etti ve en az iki infaz gerçekleşti. Suudi Arabistan’da, güvenlik şüphelilerinin yargılanması kapalı kapılar ardında sıkı güvenlik önlemleriyle yapılmaya devam edildi. Mısır’da sivil siyasi aktivistler ve diğer şüpheliler, cumhurbaşkanının yönlendirmesiyle askeri ve olağanüstü mahkemelerde yargılanmaya devam edildi.

Mısır’da 30 yıllık olağanüstü hal, Mayıs ayında itaatkar bir parlamentoya uzatıldı. Aynı şekilde, Cezayir ve Suriye hükümetleri, güvenlik güçlerinin yasal siyasi aktivistleri ve insan haklarını baskı altına almak için kullanılan olağanüstü bir yakalama ve tutuklama yetkisiyle donatıldığı uzun dönemli olağanüstü hali sürdürdü.

Sosyal medyanın artışı ile erişilebilirliği ve taleplerini ifade etmeye kararlı halkın varlığı devlet yönetimlerine meydan okudu.

Bazı hükümetler ölüm cezasını ve ampütasyon ve kırbaçlama gibi diğer zalimane cezalandırma şekillerinin kullanımını yaygınlaştırdı. Aslında, Körfez'deki süper güçler İran ve Suudi Arabistan'ın karşılıklı antipati besleyen liderlerinin ölüm cezası ve diğer zalimane cezaları Şeriat üzerinden meşrulaştırmakta ortaklaşmaları ve bu cezaları toplumsal değerleri küçümseyen siyasi bir dürtüyle kullanmaları ironikti. Çin'den sonra yetkililerin en fazla infaz gerçekleştirdiği ve bunu terör estirmek için yaptığı İran'da da böyle oldu. İran'da yaklaşık 470 infazın gerçekleştiği belirtilirken, gerçek sayının daha fazla olduğu tahmin ediliyor. Sakine Mohammadi Ashtiani'nin taşlanarak öldürüleceği haberlerine yönelik uluslararası tepki çok büyüktü. İran yetkilileri infazını gerçekleştirmek ve haklı çıkarmak için uğraşmasına ve geleceğinin belirsiz olmasına rağmen Ashtiani yıl sonunda hala hayattaydı. Davasının içerde ve dışarda harekete geçirdiği öfke, uluslararası kamuoyunun ciddi bir insan hakları ihlalinin önleyebileceğinin etkili bir işaretiydi.

Suudi Arabistan'da, hiçbir güvence olmasa da geçen iki yıla göre önemli bir azalma olmasına ve uzun vadeli pozitif bir eğilimin işareti olmasına rağmen, en az 27 tutuklu infaz edildi. Mısır, Irak, Libya, Suriye ve Yemen'deki baskıcı hükümetler ölüm cezalarını infaz etmeye devam ettiler. Devlet şiddetinin bu en zalim ifadesinin dünyanın her yerinde terkedilmesi eğilimine ayak uyduramayan Hamas, Gazze'de beş infaz gerçekleştirdi. Bu eğilim, Mağrip, Ürdün ve Lübnan'da infazların uygulanmasına yönelik moratoryumların sürdürülmesinde kendini gösterdi.

Ekonomik endişeler – barınma ve geçim

Gazze Şeridi'nde yoğun olarak yaşayan 1.5 milyon Filistinli, kitlesel cezalandırma ve uluslararası hukuk ihlali olan kendilerini küçük ve savaştan zarar görmüş bir yere hapseden İsrail askeri ablukası altında çok zor bir yıl daha geçirdi. İsrail iki kez ablukayı gevşettiğini duyurdu ama çok etkili olmadı. Gazze halkının yüzde 80'i uluslararası insani destek ve gıda yardımına bağlı yaşamaya devam etti.

Küresel ekonomik durgunluğun alt yapı eksikliği, resmi yolsuzluk ve kötü yönetimden kaynaklı bir şekilde derinleşip şiddetlenmesi nedeniyle birçok toplum ağır yoksullukla karşı karşıya kaldı. Bunun yansımaları, özellikle gençler arasında, Aralık ayında Tunus'ta meydana gelen ayaklanmanın itici güçleri olan marjinalleşme hissini ve değişim talebini hızlandıran yüksek işsizlik oranlarında görüldü. Toplumun dışına itilenler çoğunlukla polis vahşetini ve resmi umursamazlığı hissedenler oldu.

Mısır'da, işçiler ve diğer gruplar artan geçim masraflarına karşı ve daha iyi ücretlerle çalışma koşulları talep etmek için gösteriler

düzenlemeye devam etti. Ülkenin artan kayıtdışı yerleşim yerlerinde (varoşlar) yaşayan milyonlarca kişiden Kahire'deki binlercesi "güvensiz" ilan edilen bölgelerden zorla tahliye edildi ya da "yaşam alanları" kalkınma ve değer kazandırma çalışmaları için işaretlendi. Yerlerinden edilenlerle daha önce görüşülmedi ya da yer değiştirmeleriyle ilgili resmi kararlar onlara bildirilmedi ve bazıları evsiz bırakıldı. İnsan haklarını destekleyip saygı göstermekle sorumlu olan yönetimler tarafından hiçbir hakları yokmuş gibi hissettirildiler.

Ayrımcılık

2010 yılında bölgede, aile içinde de olmak üzere ayrımcılık ve şiddete uğrayan kadınların ve kız çocuklarının statüsünde çok az iyileşme oldu. Erkekler evlilik, boşanma, çocuk velayeti ve miras gibi alanlarda ailedeki ve statü hukukundaki üstünlüklerini korurken kadınlar ceza hukukunda düşük statüde değerlendirilmeye devam etti. Özellikle daha geleneksel bölgelerde, kız çocukları erken evliliğe zorlandı ve katı kıyafet kurallarına meydan okuyan ya da ailenin erkekleri tarafından ailenin "namus"una uymadığı belirlenen kadınlar babaları, erkek kardeşleri, kocaları ya da diğer erkek akrabaları tarafından şiddet ve hatta cinayet riskiyle karşı karşıya kaldı. Birçok davada, hafifletici sebep olarak "namus"tan bahseden erkekler, ailelerindeki kadınlara karşı işledikleri şiddet suçları için gerekli cezadan kurtuldular ya da ceza almadılar.

Aslında bütün kadınlar toplumsal cinsiyet temelli şiddet riski taşıırken, özellikle ev eksenli çalışan göçmen kadın işçiler daha korunmasızdı. Bunlar çoğunlukla, Asya ve Afrika'daki yoksul ve gelişmekte olan ülkelerden gelip Ürdün ve Lübnan gibi Körfez ülkelerinde çalışan kadınlardı. Genellikle yerel çalışma yasaları kapsamında değillerdi ve – yabancı, göçmen ve kadın olarak – işverenlerinin uyguladığı sömürü ile ekonomik ve cinsel istismara karşı savunmasızlardı. 2010 yılında meydana gelen en çok rahatsız edici olaylardan ikisi petrol zengini Suudi Arabistan'da ev işlerinde çalıştırılan iki kadınla ilgiliydi: Sri-Lanka vatandaşı olan kadın, yapılacak çok işi olduğundan şikayet edince işverenin ellerine, ayaklarına ve kafasına 20'den fazla çivi batırdığını iddia etti; diğer vakada ise Endonezya vatandaşının yüzü makasla kesildi, sıcak ütüyle yakıldı ve hastanelik oluncaya kadar dövüldü.

Kuzey Afrika'ya iş bulmak ya da Avrupa devletlerine geçebilmek için gelen Sahra altı Afrika'dan gelen göçmenler, gözaltı, tutuklama ve sınır dışına karşı savunmasızdı. Risk altındaki bireyler arasında mülteci ve sığınmacılar da vardı. Mısır'da, sınır muhafızları İsrail'e girmek için sınırdan geçmeye çalışan göçmenlere ateş etmeye devam etti ve 30'dan fazla kişiyi öldürdü. Libya'da mülteci ve sığınmacıların da

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

Küresel ekonomik durgunluğun alt yapı eksikliği, resmi yolsuzluk ve kötü yönetimden kaynaklı bir şekilde derinleşip şiddetlenmesi nedeniyle birçok toplum ağır yoksullukla karşı karşıya kaldı.

aralarında bulunduğu düzensiz göçmen olduklarından şüphelenilen binlerce kişi oldukça kalabalık ve sağlıksız gözaltı merkezlerinde tutuldu ve bazen işkenceye kadar varan ihlallerle karşılaştılar.

Etnik ve dini azınlıkların üyeleri de İran'da olduğu gibi ayrımcılığa maruz kaldı veya Irak'ta olduğu gibi silahlı grupların saldırılarının hedefi oldu. Mısır'da Kıptilere saldırıldı. Lübnan'da Filistinli mültecilerin çeşitli işlere ve diğer temel haklara erişimi engellendi. Suriye'de, Kürtler dillerini kullanmakta ve kültürlerini ifade etmekte ayrımcılığa ve kısıtlamalara maruz kalmaya devam etti. Özellikle göçmenler, mülteciler ve azınlık grupların üyeleri için bölgede yaşam daha zordu.

Geçmişle hesaplaşma

2004 yılında Fas ve Batı Sahra'da büyük gürültü koparak başlayan uzlaşma süreci ve uzun vadeli gerçek kaplumbağa hızındaki gelişmesine ve umutları boşa çıkarmaya devam etti. Başlangıçtan beri, hükümet güçlerinin 1956 - 1999 yılları arasında gerçekleştirdiği toplu ihlallerin etkilerini düzeltmek için her türlü adalet düşüncesi süreç dışında bırakıldı ve pratikte, diğer ağır ihlallerde kaybolan ya da başka ihlallere maruz kalan insanlara gerçekte ne olduğu dahi ortaya çıkarılmadı. Bunlara ek olarak, Fas yönetimi, güvenlik güçlerini yasalara karşı sorumlu tutmak ve gizli gözaltı ve işkenceyi önlemek için, sürecin işleyişinden kaynaklanan geniş kapsamlı yasal ve kurumsal reformlarla ilgili neredeyse hiç uygulama belirtisi göstermedi. 2010 yılında, bu başarısızlığın altını çizen ve Fas gizli polisinin şüphelilere işkence yaptığıyla ilgili yeni raporlar ortaya çıktı.

Bu arada, 2005 yılında Lübnan eski Başbakanı Refik Hariri suikastının ardından BM desteğiyle kurulan Lübnan Özel Mahkemesi'nin (STL) çalışmaları, eski başbakanın oğlunun başkanlık ettiği koalisyon hükümetini tehdit eden bir siyasi fırtınaya neden oldu. STL'nin Lübnan'ın en büyük siyasi gücü ve koalisyon hükümetinin de ortağı olan Hizbullah'ın bazı üyelerini suçlayacağına dair haberlerin gelmesinin ardından gerilim tırmandı ve Hizbullah, STL'yi siyasi davranmakla suçladı. 2010 yılı sonunda, hakikatler hala ortaya çıkmamıştı ama STL'nin baştan beri seçici adalet uyguladığı sonucuna varmak zor değildi. Emir ve yetki alanı sınırlıydı, sadece Hariri suikastını ve bazı ilgili saldırıları kapsıyordu. Tüm Lübnan hükümetleri, 15 yıl süren ve 1990 yılında sona eren şiddetli iç savaş sırasında meydana gelen binlerce kayıp, kaçırılma ve öldürme olayları ile diğer ihlalleri araştırmak ve milyonlarca kayıp insanın yakınlarının itirazlarına rağmen toplu mezarları yeterince korumak için çok az adım attı ya da hiç atmadılar. Lübnan yakın tarihindeki en karanlık dönemlerin mirası henüz ele alınmadı. Bunu hatırlatmak ve sevdiklerine ne olduğunu, mezarlarının nerede olduğunu sormak için vakur insanlardan oluşan

Lübnan iç savaşının üzerinden yirmi yıl geçmesine rağmen, insanlar hala kayıp akrabalarının değerli ama sararmakta olan fotoğraflarını ellerinde tutarak, her gün sessizce Beyrut parkında toplanıyor ve başlarına neyin geldiğini öğrenmeyi talep ediyorlar.

bir grup, sevdiklerinin değerli ama artık sararan fotoğraflarını ellerinde tutarak her gün sessizce Beyrut parkında toplanıyor. Bu çok dokunaklı bir görüntü. Ne yazık ki, 20 yıl geçmesine rağmen, sorularının yanıtlanması yönünde BM Güvenlik Konseyi'nin bir talebi veya herhangi bir uluslararası baskı olmadı.

BÖLGESEL GENEL BAKIŞ ORTA DOğU VE KUZAY AFRİKA

© FETHI BELAID/AFP/Getty Images

Tunus'un başkenti Tunus'ta değişim çağırısı yapan göstericiler ve güvenlik güçleri karşı karşıya, Aralık 2010. Gösteri dalgaları süresince güvenlik güçleri gerçek mühimmat, kauçuk kurşun ve göz yaşartıcı gaz da dahil olmak üzere barışçıl göstericilere yönelik aşırı güç kullandı. Bu olaylarda 100'den fazla kişi hayatını kaybetti.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011

BÖLÜM İKİ: ÜLKE BİLGİLERİ

Büyük çapta depremden sonra Port au Prince havaalanı yakınlarında yerinden edilmiş kişiler için bir kamp, Haiti, Ocak 2010. Felaketten dolayı sene sonunda bir milyondan fazla kişi kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddetin arttığı geçici önlem kamplarında yerinden edilmiş olarak kalmaya devam etti.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Devlet ve hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Barack H. Obama

sürdürülüyor

317.6 milyon

79.6 yıl

binde 7/8

Yıl boyunca 46 kişi infaz edildi ve aşırı güç kullanımı ve kötü cezaevi koşullarıyla ilgili haberler devam etti.

Başkan Obama'nın Guantánamo'daki gözaltı merkezini kapatmak için verdiği bir yıllık süre gelip geçerken çok sayıda kişi burada süresiz olarak askeri gözaltında tutulmaya devam etti. Az miktarda dosya askeri komisyon davalarında görüldü ve şimdiye kadar federal mahkemede yargılanmak üzere ABD anakarasına gönderilen sadece bir Guantánamo tutuklusunun duruşması görüldü ve hüküm giydi. Yüzlerce kişi, Afganistan'ın Bagram şehrinde ABD hava üssünde askeri gözaltında tutuldu. ABD yetkilileri, daha önce ABD'nin gizli gözaltı ve nakil programlarına maruz kalan tutuklulara yönelik işlenen suçlara karşı, uluslararası hukuk kapsamında hesap verilmesinin sağlanması ve kişilerin tazminat hakkı için gösterilen çabaları engelledi.

Uluslararası soruşturma

Kasım ayında, ABD'nin insan hakları sicili, BM Evrensel Periyodik İnceleme kapsamında değerlendirildi. ABD heyeti, ABD'nin gözden geçirme süreci içinde ortaya çıkan "228 tavsiye kararının hepsinin dikkatli ve kurumlararası bir şekilde" inceleyeceğini ve Mart 2011'de resmi bir yanıt vereceğini bildirdi.

Guantánamo'da gözaltılar

22 Ocak tarihinde Guantánamo gözaltı merkezini kapatmak için Başkan Obama'nın bir yıllık süresi dolarken, Guantánamo'da hala alıkonulan, yarısı Yemen vatandaşı, 198 tutuklu vardı. Yıl sonunda, Guantánamo'da 174 kişi gözaltında tutuluyordu ve bunlardan üçü uluslararası adil yargılanma standartlarına uymayan bir askeri komisyonda yargılanarak hüküm giydi.

5 Ocak tarihinde Beyaz Saray, iki hafta önce Detroit'te Yemenli militanlarla bağlantısı olduğundan şüphelenilen bir ticari uçağın bombalanması girişiminin ardından Yemenli tutukluların Guantánamo'dan Yemen'e nakillerinin askıya alındığını açıkladı. Askıya alma kararı bir yıl boyunca sürdü.

22 Ocak tarihinde Guantánamo İnceleme Görev Gücü – Başkan Obama'nın 22 Ocak 2009'daki direktifi üzerine – 240 Guantánamo tutuklusunun durumlarını değerlendirdiği bir kurumlar arası sonuç raporunu yayınladı. Görev Gücü, gözaltında bulunan 48 kişinin ABD tarafından ne yargılanıp ne de serbest bırakılabileceğini açıkladı. Ayrıca, gözaltında bulunan 36 kişinin ya federal mahkeme ya da askeri komisyonda yargılanabilmeleri için nakledildiklerini ve 126 kişinin de "uygun güvenlik önlemleri dahilinde" naklinin ya da serbest bırakılmasının onaylandığını açıkladı. Bu 126 kişinin 29'u Yemen vatandaşıydı. 30 Yemen vatandaşı da "koşullu" olarak gözaltında tutuluyordu. Guantánamo'dan serbest bırakılmaları için "Yemen'deki güvenlik durumunun iyileşmesi", "uygun bir rehabilitasyon programının bulunması" ya da "yerleştirilmeleri için uygun bir üçüncü bir ülke bulunması" gerekiyordu.

Guantánamo tutuklularının davaları

Nisan ayında, Pentagon, askeri komisyon yargılamalarını düzenleyen kuralları yayınladı. Yeni yönergeye göre ABD yönetimi – eski yönetim gibi – askeri komisyon tarafından serbest bırakılmış olsalar bile kişileri süresiz olarak gözaltına alma hakkını saklı tuttu.

Yıl içinde, iki Guantánamo tutuklusunu, askeri komisyon tarafından mahkum edildi. Böylece, 2001'den bu yana askeri komisyonun yargıladığı kişi sayısı beşe yükseldi; bu beş kişinin üçü suçunu kabul etmişti. Temmuz ayında, Sudan vatandaşı İbrahim el-Qosi terörle bağlantılı suçları kabul etti ve bir sonraki ay 14 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Ekim ayında, 2002 yılı Temmuz ayında Afganistan'da ABD askeri gözaltına alındığında 15 yaşında olan Kanada vatandaşı Omar Khadr, beş "savaş suçu"nu kabul etti. Askeri komisyon "jüri"si tarafından 40 yıl hapis cezasına mahkum edildi ama bir savunma davası anlaşmasına göre bu ceza sekiz yıla indirildi. Kanada ve ABD yönetimleri, Khadr'ın ABD'de bir yıl tutuklu kaldıktan sonra Kanada'ya naklinin gerçekleşmesi için anlaşmaya vardı.

11 Eylül 2001 saldırılarında yer almakla suçlanan beş Guantánamo tutuklusunu - Khalid Sheikh Mohammed, Walid bin Attash, Ramzi bin al-Shibh, 'Ali 'Abd al-'Aziz ve Mustafa al Hawsawi – 13.5 ay önce, Başsavcı Eric Holder New York'ta federal mahkemede yargılanmak üzere nakledilebileceklerini bildirmesine rağmen, yıl sonunda hala Guantánamo'da tutuluyorlardı. Beş tutuklu, 2006'da Guantánamo'ya nakledilmeden önce ABD'nin gizli gözaltı merkezinde dört yıl boyunca kimseyle görüştürülmedi ve 2008 yılında askeri komisyon tarafından haklarında dava açıldı.

Yıl sonu itibarıyla, federal mahkemede yargılanmak için ABD anakarasına nakledilen sadece bir Guantánamo tutuklusunu bulunuyordu. Kasım ayında, 1998 yılında doğu Afrika'da iki ABD büyükelçiliğinin bombalanmasında yer aldığı iddia edilen Tanzanya vatandaşı Ahmed Ghailani, 2009 yılında Guantánamo'dan nakledilmesinin ardından New York'ta ABD Yerel Mahkemesi tarafından yargılandı. Mayıs ve Temmuz aylarında dava öncesi kararlarda hakim, savunma avukatlarının, Ghailani 2006 yılında Guantánamo'ya nakledilmeden önce CIA'nın gizli gözaltı merkezinde işkenceye uğradığı ve New York'a nakledilmeden önce CIA ve askeri gözaltında geçirdiği beş yıl sonucunda hızlı yargılanma hakkının ihlal edildiği gerekçelerine dayanarak Ahmed Ghailani'ye karşı iddiaların reddedilmesi talebini geri çevirdi. Ahmed Ghailani'nin Ocak 2011'de ceza alması bekleniyordu.

Afganistan'daki ABD gözaltıları

Afganistan Bagram hava üssünde yeni yapılan ABD Parwan Gözaltı Merkezi'nde (PGM) yüzlerce kişi gözaltında tutuldu. PGM, 2009 yılının sonunda Bagram Tiyatrosu Gözaltı Merkezinin yerine yapıldı. Örneğin, Eylül ayında PGM'de 900 kişi gözaltında tutuluyordu. Çoğu Afgan vatandaşı olan tutuklular, güney ve doğu Afganistan'da koalisyon güçleri tarafından gözaltına alınmıştı. ABD yetkilileri, PGM'nin "adli sanık ve hükümlülerin hapsedilmeleri" için sonunda Afgan yönetiminin kontrolüne verileceğini ve bu "geçiş işlemleri"nin Ocak 2011'de başlayacağını ifade etti. Ekim ayında, Pentagon, geçiş hızının diğer faktörlerin yanında, "operasyonel koşullara", Afgan yargı kapasitesi ve Afgan hükümetinin "yargılama ve hapis sorumluluklarını uluslararası yükümlülükler ve Afgan yasasına uygun şekilde yerine getirecek kadar eğitilmiş ve donanımlı" olmasına bağlı olduğunu belirtti.

Bagram'da gözaltında tutulan kişilerin tutukluluklarının yasallığına itiraz edebilmeleri için ABD mahkemelerine erişip erişemeyecekleri konusundaki hukuki işlemler, ABD'de devam etti. Mayıs ayında ABD Temyiz Mahkemesi, Bagram'da gözaltında bulunan - Afganistan vatandaşı olmayan ve Afganistan dışında gözaltına alınan - üç kişinin mahkemeye ihzar tezkeresi dilekçeleri verebileceğine dair 2009 yılında Bölge Mahkemesi yargıcının verdiği kararı bozdu. Temyiz Mahkemesi'nin, Temmuz 2010'da, kararı gözden geçirmeyi reddetmesinin ardından, tutukluların ABD'li avukatları bu konudaki hukuki işlemler için Bölge Mahkemesi'ne yöneldi. Bu süreç yıl sonunda devam ediyordu.

Uluslararası Af Örgütü ve diğer kuruluşlar, Haziran ayında ABD Savunma Bakanlığı'na mektup yazarak, Bagram hava üssünde bir tarama tesisinde tutulan kişilerin uzun süreli tecrit, uyku mahrumiyeti ve aşırı sıcaklığa maruz bırakılma gibi işkence ve diğer kötü muamaleye uğradığı iddialarıyla ilgili kaygılarını ifade etti.

Cezasızlık

İşkence ve zorla kaybedilme gibi uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar da dahil olmak üzere, Başkan George W. Bush yönetiminde işletilen gizli gözaltı ve nakil (bireylerin bir devletin gözaltı merkezinden diğerine adli ve idari dava süreci gözardı edilerek nakledilmesi) programının bir parçası olarak işlenen insan hakları ihlallerine yönelik hesap verme ve tazminat konusundaki eksiklikler devam etti.

Eski Başkan Bush, Kasım ayında yayınlanan anılarında ve kitabın yayınlanmasından önce verdiği röportajda, gizli gözaltında tutulan kişilere yönelik "gelişmiş sorgu tekniklerinin" kullanılması için CIA'ya kendisinin yetki verdiğini kabul etti. İzin verdiğini söylediği tekniklerden biri, tutuklunun boğuluyormuş hissini yaşadığı bir işkence türü olan "su işkencesi" tekniğiydi.

9 Kasım tarihinde, ABD Adalet Bakanlığı, fazla bir açıklama yapmadan, 2002 yılında gizli gözaltında tutulan iki kişinin – Abu Zubaydah ve 'Abd al-Nashiri – sorgu kasetlerinin 2005 yılında CIA tarafından yok edilmesiyle ilgili kimsenin suçlanmayacağını duyurdu. 92 kaset, iki tutuklunun "su işkencesi" de dahil olmak üzere "gelişmiş sorgu teknikleri"ne maruz kaldıklarına dair görüntüleri içeriyordu.

Ağustos 2009'da, Baş Savcı Eric Holder'ın gizli gözaltı programında tutulan bazı kişilere uygulanan

bazı sorgu tekniklerinin bazı yönleri ile ilgili yapılmasını istediği “ön inceleme”, yıl sonunda hala devam ediyordu.

8 Eylül tarihinde, ABD Temyiz Mahkemesi 9. Dairesi, ABD yönetiminin “devlet sırrı ayrıcalığı” talep ettiği davayı gördü ve CIA tarafından yürütülen gizli gözaltı ve nakil programı kapsamında ABD ve diğer hükümetlerin personelleri tarafından zorla kaybedilme, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı davranışlara maruz kaldığını iddia eden beş kişinin – Birleşik Krallık uyruklu Binyam Mohamed; İtalya vatandaşı Abou Elkassim Britel; Mısır vatandaşı Ahmed Agiza; Yemen vatandaşı Muhammad Faraj Ahmed Bashmilah ve Irak vatandaşı ve Birleşik Krallık’da ikamet eden Bisher al-Rawi – açtığı davayı reddetti. Çoğunluğu oluşturan altı hakim, davacılar için “yargı dışı çözüm” ihtimaline işaret etti ve bu yönde bir adımı yönetimin ya da Kongre’nin atabileceğini belirtti.

Ekim ayında, Wikileaks’in yayınladığı belgelerin ardından Irak güvenlik güçleri tarafından gözaltına alınan kişilerin uğradığı işkence ve diğer kötü muameleden ABD’li yetkililerin ne kadar haberdar olduğunu araştırması için ABD’ye çağrı yapıldı (bakınız Afganistan, Irak ve Yemen).

Aşırı güç kullanımı

45 kişinin daha polis tarafından elektroşok silahları ile sersemletildikten sonra ölmesiyle, 2001’den bu yana aynı sebepten ölenlerin sayısı 450’yi geçti. Ölenlerin çoğu vurulduğunda silahlıydı ve (bazı durumlarda defalarca) şok verilmesini gerektirecek ciddi bir tehdit oluşturuyorlardı. Vakalar, bu tür silahların kullanımının güvenilirliği ve uygunluğu konusundaki kaygıları arttırmaya devam etti.

ABD Gümrük ve Sınır Devriyesi polisi tarafından iki Meksika vatandaşının öldürülmesi kurumun uygulamalarının değerlendirilmesi gerektiğine yönelik çağrılara yol açtı.

■ Mayıs ayında, 32 yaşındaki Anastacio Hernández, ABD Sınır polisi tarafından Meksika’ya sınırışı edilmeye çalışılırken, kendisine copla vurulmasının ve elektroşok silahıyla elektrik verilmesinin ardından solunum yetmezliği nedeniyle öldü.

■ Haziran ayında, 15 yaşındaki Sergio Hernández Güereca, ABD Sınır Devriyesi tarafından başından vurularak öldürüldü. Federal Araştırma Bürosu’nun (FBI) haber bülteninde, polis memurunun, insanlar taş atarak etrafını kuşattıktan sonra ateş açtığı belirtildi.

Ancak, video kayıtları, devriye polisinin Sergio Hernández’i uzaktan hedef alarak sınırın ötesine defalarca ateş açtığına, çocuğun sınırın Meksika tarafına kaçmış olduğunu gösterdi. ABD yetkililerinin olaya dair açtığı soruşturma yıl sonunda devam ediyordu.

2005 yılı Ağustos ayında çıkan Katrina Kasırgası’ndan günler sonra polis tarafından Danziger Köprüsü üstündeki silahlı sivillere ateş açılması olayı ile bağlantılı olarak, Temmuz ayında altı New Orleans polisine dava açıldı. Federal soruşturmanın ardından yapılan suçlamalar arasında medeni hakların ihlali ve öğrenme güçlüğü çeken bir adam ile 17 yaşındaki bir çocuğun öldürüldüğü olayın üstünü örtme çabası da yer alıyordu.

Cezaevi koşulları

Aşırı güvenli cezaevlerinde uzun süre tecrit halinde tutulan mahkumların kötü koşullarına dair şikayetler mevcuttu. Şikayetler arasında, Özel İdari Önlemler kapsamında federal sistemde tutulan mahkumların kötü muameleyle uğradığı da vardı.

■ Öğrenci Syed Fahad Hashmi, New York Metropolitan İslah Merkezi’nde üç yıldan fazla duruşma öncesi hücre hapsinde tutuklu olarak kaldı. Günün 23-24 saati, çok az ışığın girdiği küçük bir hücrede tutuldu. Dışarı çıkarılmadı ve ailesiyle iletişimi çok sınırlıydı.

Nisan ayında, yargılandığı suçlardan biri olan El-Kaide’ye yardım etmek suçlamasını kabul etti.

Avukatlarının, sağlığı üzerindeki olumsuz etkiyi ve savunma yetisini sınırladığı gerekçesiyle, tutukluluk koşullarının iyileştirilmesi için yaptıkları başvuru olumsuz sonuçlandı. Haziran ayında 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

■ Eski Kara Panter Partisi üyeleri Albert Woodfox ve Herman Wallace, Louisiana eyaletinde 35 yıl boyunca, çalışma ve rehabilitasyon programı olmadan, ayrı, tek kişilik hücrelerde tutuldukları cezaevlerinde hücre hapsinde kalmaya devam ettiler. Bu koşullara ilk olarak, 1972’de bir gardiyanın öldürülmesinin ardından maruz bırakıldılar. Cinayet nedeniyle aldıkları cezanın adilliği ve cezaevinde tutuldukları ağır koşullar konusunda yapılan itirazlar yıl sonunda federal mahkemede bekliyordu.

Adil olmayan yargulamalar

2001 yılında Küba istihbarat ajanı olmak ve ilgili diğer suçlardan mahkum edilen beş kişiden biri olan Gerardo Hernández davasında, Haziran ayında yeni

bir temyiz başvurusu yapıldı. Temyiz başvurusunda, ABD hükümetinin dava sırasında önyargılı yazılar yazmaları için gazetecilere gizlice para verdiği ve bu şekilde sanıkların dava sürecindeki haklarını tehlikeye attığı belirtildi. Ekim ayında, Uluslararası Af Örgütü Başsavcı'ya örgütün davaya dair endişelerini belirten bir rapor gönderdi.

Kadına yönelik şiddet

Kongre, Temmuz ayında, tecavüze uğrayan Yerli kadınların adalete erişimlerini kolaylaştıran 2010 Topluluklar Yasasını kabul etti. Yasayla bu suçların soruşturulması aşamasında federal, devlet, yerel ve topluluk güvenlik kurumları arasındaki koordinasyonu geliştirildi. Ayrıca, topluluklara kendi bölgelerindeki suçlarla mücadele edebilmeleri amacıyla yeniden yetki ve kaynak sunulması için adımlar atıldı. Yasa, yerel örgütlerin ve Uluslararası Af Örgütü'nün 2007 tarihli Adaletsizlik Labirenti başlıklı raporunda ortaya koyduğu Yerli kadınların maruz kaldığı yüksek orandaki cinsel şiddet vakaları ve failere karşı yaygın cezasızlık konusundaki kaygılara yanıt olarak çıkarıldı.

Sağlık hakkı – anne ölümleri

Yüzlerce kadın, hamileliğe bağlı önlenemez komplikasyonlar sonucu ölmeye devam etti. Irk, etnisite, göçmenlik statüsü ya da Yerli halk mensubiyeti, coğrafi bölge ve gelire dayalı olarak nitelikli sağlık bakımına erişimdeki eşitsizlikler sürdü. Federal ve merkezi hükümetlere, anne sağlığı alanındaki hizmetleri geliştirmeleri ve eşitsizlikleri gidermeye yönelik adım atmaları için çağrılar yapıldı.

2014 yılına kadar ABD'de sigortası olmayan 30 milyondan fazla kişiyi sağlık sistemine dahil edecek yasa, Mart ayında kabul edildi. Düzenlemeye yönelik bir dizi itiraz, yıl sonunda ABD mahkemelerinde bekliyordu.

Çocuk hakları

17 Mayıs tarihinde ABD Yüksek Mahkemesi, işlediği suç sırasında 18 yaşını doldurmamış bir failin cinayet dışı bir suç için şartlı tahliyesini imkansız kılacak bir şekilde ömür boyu hapse mahkum edilmesinin, "zalim ve olağandışı" cezalandırmanın önündeki anayasal engelin ihlali olduğuna karar verdi. Çoğunluğa göre, böyle bir kararın aldığı destek, ABD'nin "cinayet suçu işlememiş çocuk suçlulara şartlı tahliyesiz müebbet hapis veren tek ulus" olmasından kaynaklanıyordu. Ayrıca, BM Çocuk

Hakları Sözleşmesi 37. Maddesinin (a) bendinin 18 yaş altındaki kimsenin serbest kalma ihtimali olmadan ömür boyu hapis cezası almasını engellediği de belirtildi.

14 Ekim tarihinde, BM Çocuk Hakları Komitesi ABD'ye Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalaması yönünde çağrı yaptı. Sözleşmeyi sadece ABD ve Somali imzalamadı.

Göçmen hakları

Uluslararası Af Örgütü'nün de dahil olduğu insan hakları örgütleri, Nisan ayında Arizona'da kabul edilen geniş kapsamlı bir göç yasasıyla ilgili kaygılarını belirtti. Arizona polisinin, statülerini derhal ispatlayamayan kişileri, göç yetkililerine teslim etmesini gerektiren yasanın "ırksal ayrıştırma"yı arttıracığından korkuldu. Yasanın önemli hükümleri daha sonra askıya alındı ve federal dava açılması bekleniyor.

Çöl sınır bölgelerinden ABD'ye geçmeye çalışan çok sayıda Meksikalı ve Orta Amerikalı düzensiz göçmen donarak ve yorgunluktan öldü.

Ölüm cezası

ABD'de yıl içinde biri kadın olmak üzere 46 mahkum ölüme gönderildi. Kırk dört kişi zehirli iğneyle, bir kişi elektrik verilerek, bir kişi de infaz mangası yoluyla infaz edildi. Böylece, ABD Yüksek Mahkemesi'nin 1976'da ölüm cezası üzerine moratoryumu kaldırmasından beri infaz edilenlerin sayısı 1234 oldu.

■ David Powell, rehabilite ediliyor olduğuna dair inandırıcı kanıtlara rağmen, suçu işlemesinden 30 yıldan fazla bir süre sonra 15 Haziran tarihinde Teksas'ta infaz edildi. Yaşamının yarısından fazlasını infazını bekleyerek geçirdi.

■ Holly Wood, 9 Eylül tarihinde Alabama'da infaz edildi. Duruşmasında, deneyimsiz avukatı jüriye Holly Wood'un zihinsel rahatsızlıkları ile ilgili delil sunmamıştı.

■ Brandon Rhode, kollarını ve boynunu jiletle kesmesinden altı gün sonra 27 Eylül tarihinde Georgia eyaletinde infaz edildi. Ölümün eşiğinden döndürüldü ve 18 yaşında işlediği bir suçtan dolayı zehirli iğneyle öldürüldü.

■ Jeffrey Landrigan 26 Ekim tarihinde Arizona'da infaz edildi. Yıllar boyunca, 13 federal yargıç Landrigan'ın avukatının neden olduğu hatalar nedeniyle bir duruşma istedi. Devletin, ülkede az bulunan ve yurtdışından alınan zehirli ilaçlardan biriyle ilgili bilgiyi

paylaşmayı reddetmesi nedeniyle bir alt mahkemenin verdiği infazı erteleme kararı, ABD Yüksek Mahkemesi'nde beşe dört alınan kararla kaldırıldıktan sonra infaz gerçekleşti.

Yakın zamanda infaz edilmeyi bekleyen dört erkek ve bir kadın yıl içerisinde affedildi.

16 yıl önce ölüm cezasına mahkum edilen Anthony Graves, Ekim ayında Teksas'ta serbest bırakıldı. Federal mahkeme tarafından 2006 yılında yeni bir duruşma talep edildi ancak 1992 yılındaki suçla bağlantısına dair yeterli delil bulunmadığı için Ekim ayında suçlamalar reddedildi. Graves, 1973'ten beri ABD'de infaz edilmeyi beklerken masum olduğu için serbest kalan 138. kişi oldu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🚗 Uluslararası Af Örgütü, askeri komisyon duruşmaları ile Omar Khadr duruşmasını gözlemledi, Ekim ve Kasım aylarında ABD'yi ziyaret etti.

📖 ABD: Küresel "savaş" adı altında hala insan hakları ihlal ediyor (AMR 51/006/2010)

📖 Ölümcül doğum: ABD'de anne sağlığı krizi (AMR 51/007/2010)

📖 ABD: BM Evrensel Periyodik İnceleme'ye Sunulan Rapor, Kasım 2010 (AMR 51/027/2010)

📖 ABD: Örnek cezai adalet sistemi? Savcılık hatası ve "yığılmış" bir jüri sonucu ölüm (AMR 51/030/2010)

📖 ABD: Çifte standart ya da uluslararası standartlar? 11 Eylül duruşmasında "haftalar" sonra önemli karar (AMR 51/034/2010)

📖 ABD: Ertelemeyi normalleştirme, adaletsizliği sürdürme, "yol kurallarını" bozma (AMR 51/053/2010)

📖 ABD: Gizlilik hesap verilebilirliği önüyor, federal mahkeme – yine – "nakil" davasını reddediyor; yargı dışı tazminat yolları öneriyor (AMR 51/081/2010)

📖 ABD: Ölüm cezası, hala "Amerikan deneyi"nin bir parçası, hala yanlış (AMR 51/089/2010)

📖 ABD: Küba Beşlisi davası (AMR 51/093/2010)

📖 Hesap verilebilirlik için bir kapı daha kapandı. ABD Adalet Bakanlığı CIA'nın sorgu kasetlerini tahrip ettiği için yargılanmasına izin vermedi. (AMR 51/104/2010)

BİRLEŞİK KRALLIK

BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI

Devlet başkanı: **Kraliçe Elizabeth II**
Hükümet başkanı: **David Cameron**

(Mayıs ayında Gordon Brown'ın yerine geçti)

Ölüm cezası: **tüm suçlar için kaldırıldı**

Nüfus: **61.9 milyon**

Ortalama yaşam süresi beklentisi: **79.8 yıl**

5 yaş altı ölüm oranı (e/k): **binde 6/6**

Birleşik Krallığın (BK) denizaşırı tutulan kişilere yönelik işkence ve insan hakları ihlallerinde rolü olduğuna dair iddialara karşı soruşturma açılacağı açıklandı. Kilit rolde bulunan terörle mücadele güçleri inceleme altına alındı. Hükümetin, kişileri işkence uygulanan ülkelere "diplomatik güvence"lere dayanarak geri gönderme çabaları sürdü. BK askerlerinin Irak'ta insan hakları ihlalleri gerçekleştirdiği iddiaları devam etti. Kanlı Pazar Soruşturması, İngiliz askerlerinin neden olduğu ölüm ve yaralamaların haksız olduğu sonucuna vardı. Bağdat'a zorla geri göndermeler devam etti.

Terörle mücadele ve güvenlik

İşkence ve diğer kötü muamele

Temmuz ayında, Başbakan, yabancı istihbarat servislerinin, terörle mücadele operasyonları kapsamında tutukladığı kişilere yönelik uyguladığı iddia edilen kötü muamelelerde Birleşik Krallık'ın payının soruşturulacağını duyurdu. İstihbarat Servisi Komiseri'nin liderliğindeki üç kişilik soruşturma heyeti 2011 yılında toplanmaya başlayacak. Sivil toplum ve insan hakları örgütleri, soruşturmanın yeterli güce sahip olup olmayacağı ve yeterince bağımsız olup olmayacağına dair kaygılarını belirtti.

Aynı tarihte, hükümet, istihbarat görevlileri ve hizmet memurları için deniz aşırı ülkelerde gözaltı, gözaltına alınan kişilerin sorgulanması ve gözaltında tutulan kişiler hakkındaki bilgilerin paylaşılmasıyla ilgili kurallar yayınladı. İnsan hakları örgütleri, bu kuralların uluslararası insan hakları standartlarıyla uyumlu olmadığını belirtti.

Temmuz ayında Yüksek Mahkeme, ABD ve diğer deniz aşırı ülkelerin istihbarat servisleri tarafından tutulan BK vatandaşları ve BK'da yaşayan kişilerin tutuklanmasıyla ilgili bir dizi gizli belgenin açıklanması yönünde karar verdi. Belgeler, BK'nın insan hakları ihlallerinde en yüksek hükümet düzeyine kadar bilgisi

ve rolü olduğuna dair daha fazla kanıt sağladı.

Kasım ayında, Adalet Bakanı, Guantánamo Körfezi'ndeki tutukuların açtığı tazminat davaları karşılık teklif ettiği anlaşmanın bir parçası olarak 16 Birleşik Krallık vatandaşına ödeme yapıldığını duyurdu. Anlaşmanın şartları gizli tutuldu.

■ 10 Şubat tarihinde, Temyiz Mahkemesi, eski Guantánamo tutuklusunu Binyam Mohamed'in gözetiminde gördüğü muameleyle ilgili daha önce belgelerden çıkarılmış yedi paragrafın açıklanmasına karar verdi. Açıklanan paragraflar, BK istihbarat görevlilerinin ABD tarafından gözetiminde tutulan Binyam Mohamed'in gördüğü işkence ve diğer kötü muamele konusunda bilgisinin olduğunu doğruladı. 17 Kasım tarihinde Kraliyet Savcılık Servisi, Binyam Mohamed'in 17 Mayıs 2002 tarihinde Pakistan'da gözetiminde tutulurken bir BK güvenlik görevlisinin kendisiyle yaptığı görüşme sırasında suç işlediğine dair kovuşturma için yeterli delil bulunmadığını duyurdu.

Eskiden BK'da ikamet eden Shaker Aamer'in davasını da kapsayan, BK güvenlik servisinin kusurlu olduğu iddialarıyla ilgili soruşturmalar yıl sonunda devam etti. Yıl sonunda, BK yönetimi kendisini kabul edeceğini duyurmasına rağmen, Guantánamo Körfezi'nde hapiste tutuldu.

Yasa ve politika alanında gelişmeler

12 Ocak tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2000 tarihli Terörle Mücadele Kanunu'nun 44. Bölümü kapsamında polis makul bir şüphe olmadan kişileri durdurma ve arama yetkisine sahip olmasının özel hayata saygı hakkını ihlal ettiği için kanunsuz olduğuna karar verdi. Daha sonra, hükümet kişilerin artık bu yetkiler uyarınca aranmayacağını duyurdu.

Temmuz ayında, İngiltere İçişleri Bakanlığı altı terörle mücadele yetkisinin "hızlı inceleme"ye tabi tutulacağını bildirdi. Bu yetkiler, kontrol kararları; 2000 tarihli Terörle Mücadele Kanunu'nun 44. bölümündeki arama ve durdurma yetkileri; 2000 tarihli Soruşturma Yetkilerinin Düzenlenmesi Kanunu ve iletişim verilerine erişim; güvenceli sınırdışı; nefret ve şiddeti teşvik eden örgütlerle ilgili önlemler ve terör şüphelilerinin gözetimine alınmasını kapsıyordu.

■ Hükümet, Nisan ayında, ABD'deki 11 Eylül saldırılarına katıldığı iddialarının doğru olmadığını ortaya çıkan Lotfi Raissi'nin, mahkemelerin iddiaları doğrulayan "herhangi bir delil" olmadığını karar vermesinden 8 yıl sonra, tazminat almaya hak kazandığını duyurdu.

"Kontrol Emirleri"

10 Aralık itibarıyla tümü BK vatandaşı olan sekiz kişi hakkında "kontrol emri" uygulanıyordu. 2005 tarihli Terör Önleme Yasası kapsamındaki kontrol emri uygulaması, bir bakana, sınırlı bir adli denetime tabi olması şartıyla, terör olaylarına karıştığından şüphe edilen kişiler üzerinde ağır kısıtlamalar getirme yetkisi veriyor. 2010 yılının Mart ayında Parlamento, yasayı bir yıllığına uzattı.

■ Haziran ayında, Yüksek Mahkeme "AP" davasıyla ilgili kararını açıkladı ve ailesinden 240 kilometre uzakta başka bir şehirde yaşamasını gerektiren, 16 saatlik sokağa çıkma yasağı koyan ve sonuç olarak izole bir yaşam sürmesine neden olan kontrol emri şartlarının özgürlük hakkının ihlali olduğuna karar verdi.

Yüksek Mahkeme, Eylül ayında, "CA"nın zorla yer değiştirmesinin, aile yaşamı hakkını orantısız bir şekilde etkilemesinden dolayı meşrulaştırılmayacağına karar vererek aile haklarının önemini vurguladı.

■ 26 Temmuz tarihinde, Yüksek Mahkeme, hükümetin "AY" hakkında kontrol emri çıkarmak için daha önceki başarısız bir kovuşturmada kullanılan belgelerden faydalanabileceğine karar verdi.

Sınır dışılar

"Ulusal güvenliğe" tehdit oluşturduğu iddia edilen kişileri işkence ve diğer kötü muamele riski altında buldukları ülkelere sınır dışı etme girişimleri devam etti. Mayıs ayında, hükümet, kişilerin "diplomatik güvenceler" uygulamasını koruyacağını ve kapsamını genişleteceğini ve bu tür bir güvencenin işkence görme risklerini azaltmaya yeterli olacağını açıkladı.

Özel Göçmen Temyiz Komisyonu (SIAC)'nda temyiz edilen bu tür davalar adil bir şekilde yürütülmedi. Davalar özellikle, sanıklara ve avukatlarına gösterilmeyen gizli belgelere dayanıyordu.

■ SIAC'ın, 2007 yılında Cezayir vatandaşı Moulud Sihali'nin ulusal güvenliğe yönelik bir tehlike oluşturmadığına karar vermesine rağmen, hükümet kendisini Cezayir'e sınır dışı etmek için uğraşmaya devam etti. SIAC, Mart ayında Sihali'nin sınır dışı kararına karşı yaptığı itirazı reddederek, Birleşik Krallık ve Cezayir arasındaki diplomatik güvencelerin dönüşünde karşılaşılabileceği riskleri azaltmaya yeterli olacağı sonucuna vardı. Dava, yıl sonunda hala Temyiz Mahkemesi'nde beklemeydi.

■ Mayıs ayında, SIAC, Birleşik Krallık'ın Pakistan'a dönmeleri halinde işkence ve diğer kötü muamele riski ile karşılaşacak olmaları nedeniyle, iki Pakistan

vatandaşını sınırdışı edemeyeceğine karar verdi. Ayrıca, gizli güvencelerin bu riski azaltmak için yeterli koruma sağlamadığına hüküm verdi.

■ Etiyopya ve Birleşik Krallık hükümetleri arasında görüşülen Mutabakat Zaptı'na yönelik ilk itiraz başarısız oldu. Eylül ayında, SIAC, ülkesine dönmesi halinde işkence görme riski bulunduğunu söyleyen Etiyopya vatandaşı "XX" in, Etiyopya hükümetinin insani muamele göreceğine dair verdiği güvenceye dayanarak, Etiyopya'ya gönderilebileceğine karar verdi. Karar temyiz aşamasındaydı.

Adalet sistemi

Hükümet, adli yargılamalara daha fazla gizlilik getirme girişimlerini sürdürdü. 4 Mayıs tarihinde Temyiz Mahkemesi, altı eski Guantánamo tutuklusunun BK devlet görevlilerinin işkence uygulamalarında payı olduğuna dair açmış oldukları davada hükümetin, gizli belge kullanamayacağına karar verdi. Mahkeme, BK hükümetinin kanuni yetkisi olmadan kapalı oturumlarda gizli belge sunmasına izin veren bu tür bir prosedürün kullanması halinde adil yargılanma ilkesinin ihlal edileceğini belirtti. Dava, Yüksek Mahkeme'de bekliyordu.

Temmuz ayında, BK hükümeti istihbarat belgelerinin adli süreçlerde nasıl kullanılacağına dair politika önerileri yayınlamayı planladıklarını duyurdu.

■ Metropolitan Polisi'ne bağlı görevliler tarafından 30 Nisan 2005'te vurulan Azelle Rodney'in ölümüyle ilgili soruşturma 6 Ekim tarihinde başladı. Hükümetin Azelle Rodney'in ölümüyle ilgili delilleri gizli tutmak amacıyla Parlamento'ya verdiği "gizli soruşturma" önergesi iki kez reddedildi. Soruşturmanın bir dereceye kadar gizli yapılacağıyla ilgili kaygılar devam etti.

■ 3 Kasım tarihinde Londra'da 7 Temmuz 2005'te gerçekleşen bombalı saldırılardaki ölümlerle ilgili soruşturmadaki hakim, kendisinin, BK hükümetinin mağdurların aileleri olmadan gizli belge sunmasına izin verecek kapalı oturumları kabul etme yetkisinin bulunmadığına karar verdi. 22 Kasım tarihinde hükümetin karara itirazı reddedildi.

Irak'taki silahlı kuvvetler

Mart ayında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, BK'nın *Al-Saadoon ve Mufdhi* davasında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. Maddesini ihlal ettiğine hükmetti. İki Irak vatandaşı, ölüm cezası ve infaz riskiyle karşı karşıya olduklarına dair inandırıcı gerekçeler olmasına rağmen 2008 yılının Aralık ayında Irak'a iade edilmişlerdi.

Mart ayında, Savunma Bakanı, BK silahlı kuvvetlerinin Irak vatandaşlarına yönelik yaptığı ihlallerle ilgili suç iddialarını araştırmak amacıyla Irak Tarihi İddialar Ekibi'nin kurulduğunu duyurdu. Kasım ayında başlayan soruşturmanın iki yıl süreceği tahmin ediliyor.

Haziran ayında Yüksek Mahkeme, İngiltere yetki alanı dışında çalışan silahlı kuvvet mensuplarının, 1998 tarihli İnsan Hakları Yasası'nda güvence altına alınan haklardan yararlanamayacaklarına karar verdi.

■ Baha Mousa soruşturmasındaki sözlü duruşmalar Ekim ayında sona erdi. Soruşturmada, Baha Mousa'nın 2003 yılı Eylül ayında BK askerleri tarafından 36 saatten fazla işkence edildikten sonra Irak'ta BK idaresindeki bir gözaltı merkezinde ölümün nedenleri incelendi. Sonuç raporunun 2011'de yayınlanması bekleniyor.

Aralık ayında, Yüksek Mahkeme, 142 Iraklı tarafından, Mart 2003 ve Aralık 2008 tarihleri arasında Güney Irak'ta BK askeri gözaltı ve sorgu tesislerinde işkence ve diğer kötü muamele gördükleri iddialarının soruşturulması için yaptıkları başvuruyu reddetti. Mahkeme, ileride böyle bir soruşturma açılması ihtimalini saf dışı bırakmadı. Karar temyiz edilecekti.

Uluslararası adalet

Kasım ayında, İçişleri Bakanı, yürürlüğe girdiği takdirde BK'ya ziyaret eden savaş suçları ve işkence suçundan şüpheli olan kişiler hakkında hakimlerin tutuklama emri çıkarmasını zorlaştıracak yasa tasarısını Parlamento'ya sundu.

Polis ve güvenlik güçleri

Temmuz ayında, Kraliyet Savcılık Servisi, Ian Tomlinson'ın ölümüyle ilgili cezaya gerek olmadığını duyurdu. Tomlinson, 2009 yılı Nisan ayında Londra'daki G-20 zirvesini protesto amacıyla yapılan gösteriler sırasında, bir polis memurunun bacağına arkasına cople vurmasından ve kendisini yere itmesinden kısa bir süre sonra öldü. Savcılar, ölüm nedeni konusunda sağlık uzmanları arasındaki görüş ayrılığının ardından, söz konusu polis memurunun suçlanabilmesi için gerçekçi bir ihtimal olmadığı sonucuna vardı.

■ Ağustos ayında, Kraliyet Savcılık Ofisi, Metropolitan Polis Servisi Bölgesel Destek Grubu'na bağlı dört görevlinin, 2 Aralık 2003 tarihinde tutukladıkları Babar Ahmed'i yaralamaktan suçlanabileceklerini duyurdu.

Kuzey İrlanda

Şubat ayında, İrlanda Ulusal Özgürlük Ordusu'nun da aralarında bulunduğu üç paramiliter grup silah bıraktığını açıkladı. Paramiliter şiddet yine de devam etti. Muhafif cumhuriyetçi gruplar tarafından güvenlik güçlerine ve diğer hedeflere ciddi saldırılar düzenlendi ve Belfast'ta işlenen bir cinayet vakasından kraliyetçi bir grup sorumlu tutuldu.

15 Haziran tarihinde, Kanlı Pazar Soruşturması, 30 Ocak 1972 tarihinde gerçekleşen ve Kuzey İrlanda'da İngiliz askerleri tarafından 13 sivil göstericinin öldürüldüğü ve birçok kişinin yaralandığı olaylarla ilgili bulgularını açıkladı. Soruşturmaya göre, ölen ya da yaralanların hiçbiri saldırıdan sorumlu değildi ve hiçbiri ölüm ya da yaralanmaya sebep olacak bir tehdit oluşturmuyordu. Rapor, çok sayıda mağdurun kaçarken sırtından vurulduğunu teyit etti. Soruşturma, ayrıca, askerlerin çoğunun öne sürdüğü iddiaların, açıkça ve bilinçli bir şekilde gerçeği yansıtmadığına karar verdi. Dolayısıyla, o gün İngiliz askerlerin neden olduğu ölüm ve yaralanmaların gerekçesinin olmadığına karar verildi. Soruşturma sonucunda, Başbakan kamuoyu önünde özür diledi.

Aralık ayında, Kuzey İrlanda Yönetimi, geçmişte yapılan kurumsal çocuk istismarını soruşturacağını duyurdu.

■ Eylül ayında, Billy Wright'ın 1997'deki ölümüyle ilgili açılan bir soruşturmanın sonuç raporunda, ölümlünde devletin rolü olduğuna dair kanıt bulunmadığı belirtildi ama yine de cezaevleriyle ilgili kapsamlı bir reformun yapılması önerildi. Robert Hamill ve insan hakları avukatı Rosemary Nelson cinayetleriyle ilgili soruşturmaların sonuç raporları henüz hazırlanmadı.

■ Hükümet, önde gelen insan hakları avukatı Patrick Finucane'nin 1989'da ölümünde devletin rolünü araştırmak üzere bağımsız bir soruşturma yürütme sözünü yerine getirmemeye devam etti.

Mülteciler, sığınmacılar ve göçmenler

Haziran ayında Yüksek Mahkeme, kişilerin ülkelerinde zulüm görmemek için toplumsal cinsiyet kimliklerini gizlemek zorunda bırakılmamaları gerektiğine hükmetti. Daha önceki bir mahkeme kararında, bu durumdaki sığınmacıların, ülkelerine geri gönderildikleri takdirde karşılaşacakları muamelenin "makul ölçüde tahammül edilebilir" olduğu durumlarda geri gönderilebilecekleri belirtilmekteydi.

Ağustos ayında, İngiltere ve Galler Temyiz Mahkemesi, sığınmacıların Dublin II Düzenlenmesi

altında Yunanistan'a transferleri durumunda uygulanan iltica ve insan hakları yasasının, Avrupa Birliği Adalet Divanı ile uyumlu olduğunu belirtti. Eylül ayında BK yetkilileri, Adalet Divanı bu yönde karar verdiği takdirde Yunanistan'a transferlerin durdurulacağını belirtti.

■ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin tavsiyesinin aksine, Irak'ın Bağdat şehrine zorla geri göndermeler gerçekleşti.

■ 12 Ekim tarihinde, Jimmy Mubenga Angola'ya zorla gönderilmeye çalışılırken hayatını kaybetti. Tanıkların ifadesine göre, ölümden önce, özel bir güvenlik şirketine bağlı çalışan korumalar onu engellemek için aşırı güç kullandı.

Aralık ayında Başbakan Yardımcısı, koalisyon hükümetinin, çocukların göç kuralları nedeniyle gözaltında tutulması uygulamasına, Mayıs 2011'e kadar son vereceğini teyit etti.

Kadına yönelik şiddet

İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Sözleşmesi'nin uygulanmasındaki eksikliklere dair kaygılar belirtildi. Hükümetin, insan ticaretinin çocuk mağdurlarına yönelik gerekli korumayı sağlayamaması ya da insan ticareti mağdurlarını doğru belirlemede başarısız olması, mağdurların insan haklarının ihlal edilmesine ve kovuşturmaların etkisiz kalmasına neden oldu.

Temmuz ayında, İçişleri Bakanı, göçmenlik statüleri nedeniyle devlet yardımına erişemeyen aile içi şiddet mağdurlarını desteklemeyi amaçlayan bir pilot projeyi uygulamaya koydu. Hükümet, bu durumdaki mağdurların korunabilmeleri için kalıcı çözümler aramaya devam etti.

25 Kasım tarihinde hükümet, kadınlar, barış ve güvenlik üzerine 1325 Sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kararını uygulamak ve çatışma sonrası durumları ele alırken toplumsal cinsiyet perspektifini sağlamak için yeni Ulusal Eylem Planı'nı yayınladı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

🗉 Uluslararası Af Örgütü heyeti, yıl boyunca İngiltere'deki davalara gözlemci olarak katıldı.

🗉 11 Eylül 2001'den beri BK'nın deniz aşırı ülkelerde uygulanan insan hakları ihlallerindeki rolünü soruşturmanın zamanı geldi (EUR 45/001/2010)

🗉 BK Hükümetinin "Kuzey İrlanda İçin Haklar Yasası – Sonraki Adımlar" üzerine yaptığı konsültasyona sunulan rapor (EUR 45/002/2010)

- ▣ Birleşik Krallık: Temiz Mahkemesi gizli usüllerin sivil mahkemelerde adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine karar verdi (EUR 45/003/2010)
- ▣ Birleşik Krallık: Önerilen işkence soruşturması bağımsız, tarafsız ve tam olmalıdır (EUR 45/005/2010)
- ▣ Birleşik Krallık: Kanlı Pazar Soruşturması mağdurların suçsuzluğunu doğruladı (EUR 45/008/2010)
- ▣ Birleşik Krallık: Açıklanan belgeler deniz aşırı ülkelerde gözaltında tutulan kişilere yönelik işkence ve diğer kötü muamele uygulamalarında BK'nın rolünün etkili bir şekilde araştırılması gerektiğini gösterdi. (EUR 45/011/2010)
- ▣ Birleşik Krallık: 5 yıl sonra: kontrol emirleri uygulamasını bitirmenin zamanı geldi (EUR 45/012/2010)
- ▣ Birleşik Krallık: Terörle mücadele ve güvenlik yetkilerinin değerlendirilmesine sunulan rapor (EUR 45/015/2010)
- ▣ Bilinen Sır: Avrupa'nın iade ve gizli gözaltılardaki suç ortaklığını destekleyen kanıtlar (EUR 01/023/2010)

ÇİN

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Hu Jintao

Wen Jiabao

sürdürülüyor

1,354.1 milyon

73.5 yıl

binde 25/35

Çin hükümeti, gelişmeye başlayan sivil topluma yanıt olarak, barışçıl bir şekilde görüşlerini açıklayan, devletin izin vermediği dinlere inanan, demokratik reform ve insan hakları savunuculuğu yapan ve başkalarının haklarını savunan kişileri tutukladı ve onlara yönelik baskı uyguladı. Popüler sosyal iletişim ağları, Çin'in internet güvenlik duvarı tarafından sansürlenmeye devam etti. Yetkili makamlar Tibet, Uygur, Moğol ve diğer etnik azınlıklar üzerindeki baskıyı sürdürdü. Uluslararası alanda, Çin'in insan hakları sicili hakkında konuşan ülkeleri cezalandırma konusunda daha kararlı ve agresif bir tavır benimsedi.

Arka plan

Devam eden küresel durgunluğa rağmen, Çin, diğer büyük ekonomilere kıyasla yüksek oranda ekonomik büyüme sağladı. Ancak, artan ekonomik ve sosyal eşitsizlikler, yargı içindeki yaygın yolsuzluk, polislerin

yaptığı ihlaller, dini özgürlükler ve diğer insan haklarının bastırılması, Tibet ve Uygur bölgelerinde devam eden baskı ve huzursuzluk ortamı nedeniyle ülke içinde hoşnutsuzluk ve protestolar yaygınlaştı. Ortalama gelirdeki artışa rağmen, milyonlarca kişi sağlık hizmetine erişemedi, iç göçmenler ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmeye devam etti ve birçok çocuk, okul harç ücretlerini yatıramadı.

Yetkililer, hukukun üstünlüğünü güçlendirecekleri vaadini yineledi. Ancak, rejime ve yerel yetkililerin çıkarlarına tehdit olarak görülen kişilerin adalete erişimleri engellenmeye devam etti. Yargı üzerindeki siyasi etki ve yargı içindeki yolsuzluk sürdü.

Çin, artan uluslararası ekonomik ve politik nüfuzunun bir yansıması olarak, insan hakları sicilini eleştiren ülkelere karşı ekonomik ve siyasi misilleme tehditlerini artırdı. Birçok ülke, Çin'in insan hakları alanındaki eksikliklerini açıkça eleştirme konusunda isteksiz kaldı ve insan hakları diyalogları gibi iki taraflı görüşmeler çoğunlukla etkisizdi. Çin, Nobel Barış Ödülü'nün siyasi aktivist Liu Xiaobo'ya verildiği haberlerine sert tepki göstererek, Norveç ile yapılacak ikili ticari görüşmeleri süresiz olarak erteledi. Yabancı diplomatlar, 10 Aralık tarihinde Oslo'da yapılan ödül törenine katılmamaları için Çin'den baskı gördüklerini belirtti.

İfade özgürlüğü

Yetkililer, politik açıdan hassas konuları dile getiren ve yaygınlaştıran kişileri, "devlet sırları" nı açıklamak ve "ayrılıkçı" (etnik azınlık milliyetçiliği), iftiracı ve "darbeci" olmakla suçlayarak, engelledi. 1989 Tiananmen Meydanı gösterileri, insan hakları ve demokrasi, Falun Gong ve Tibet ve Uygur meselesi gibi politik açıdan hassas konulara referanslar içeren yayınları sıkı bir şekilde kontrol etmek için muğlak düzenlemelere başvuruldu. Resmi sansür, çoğunlukla bir tür oto-sansür olan "ön sınırlama" ve hassas içerikleri engelleyen ya da filtreleyen internet "güvenlik duvarı" kullanımı şeklinde kendini gösterdi.

10 Ekim tarihinde değiştirilerek yürürlüğe giren devlet sırları kanununa, internet ve diğer telekomünikasyon şirketlerinin "devlet sırrı" sızıntılarının soruşturulmasında işbirliği yapmadıkları takdirde kovuşturulmasını gerektiren yeni bir madde - 28. madde - eklendi. Yetkili makamlar, sadece büyük ve hükümet destekli internet sitelerine lisans vererek internet üzerinden yapılan haberler üzerinde sıkı bir kontrol ağı kurdu. Facebook, Twitter, Youtube ve

Flicker gibi birçok sosyal iletişim ağı engellenmeye devam etti.

■ Yasaklı Çin Demokrasi Partisi üyesi Liu Xianbin, “devlet iktidarını devirmeye teşvik” ettiği iddiasıyla 5 Temmuz tarihinde Siçuan eyaletinin Suining kentinde gözaltına alındı. Suçlama, Xianbin’in insan hakları aktivistlerini desteklemesi ve denizaşırı internet sitelerine gönderdiği makalelerle bağlantılıydı.

■ Temmuz ayında, Uygur kökenli Gheyret Niyaz “devlet sırrını sızdırmak”tan 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Kendisine karşı kullanılan deliller arasında Çin’de yaşayan Uygurluların ekonomik ve sosyal koşulları üzerine yazdığı yazılar da bulunmaktaydı. Cezasının, hükümetin Sincan Uygur Özerk Bölgesi’ndeki (XUAR) politikaları konusunda yabancı medyaya yaptığı eleştirel yorumları ile bağlantılı olduğu belirtildi.

İnanç özgürlüğü

Devlet, bütün dini grupların resmi olarak kaydedilmesini gerekli kıldı ve din görevlilerinin atamalarını kontrol etti. Kayıtlı olmayan ya da yasaklanan dini grupların takipçileri; taciz, zulüm, gözaltı ve hapis riskiyle karşılaştı ve bazı gruplar yetkililer tarafından “sapkın tarikat grupları” olarak yaftalandı. Dini gruplar tarafından inşa edilen ve devletin yasadışı saydığı kilise ve tapınaklar yıkılma riskiyle karşı karşıya kaldı. Kayıtlı olmayan “ev kiliselerinin” 40’tan fazla Katolik piskoposu tutuklandı, ev hapsinde kaldı, gizlenmek zorunda kaldı ya da kendilerinden haber alınamadı.

■ Aralık ayında, Hebei’deki Katolik papaz okulunun 100’den fazla öğrencisi, Katolik olmayan bir hükümet görevlisinin okul müdürü olarak atanmasını protesto etti. Bu olay, 2000 yılından beri bu yönde düzenlenen ilk protestoydu.

■ Alimjan Yimit’e verilen ve temyiz edilen 15 yıl hapis cezası, XUAR Yüksek Halk Mahkemesi tarafından Mart ayında onaylandı. Alimjan Yimit, 2007 yılının Nisan ve Mayıs aylarında, Urumçi’de Amerikalı bir Hıristiyan ile iki kez konuşmasının ardından “devlet sırrını sızdırdığı” iddiasıyla tutuklanmıştı.

Falun Gong

Yetkililer, Falun Gong takipçilerini “dönüştürmeyi” amaçlayan kampanyayı uzattı. Kampanya gözaltı ve cezaevi merkezlerinin Falun Gong takipçisi tutuklu ve hükümlüleri dinlerini terketmeye zorlamalarını da gerektiriyordu. “İnatçı” olarak görülen bir başka değişle bu yönde bir ifade imzalamayan kişiler işbirliği yapana

kadar işkence gördüler; birçoğu gözaltında ya da serbest bırakıldıktan kısa bir süre sonra öldü.

Falun Gong üyeleri, büyük ulusal etkinlikler öncesinde yapılan güvenlik taramalarının hedefi olmaya devam etti. Falun Gong kaynaklarına göre 124 takipçi, Expo 2010 öncesinde Şangay’da gözaltına alındı ve birçok kişi Çalışma yolu ile Yeniden Eğitim şartlarını uygulama ya da hapis cezası aldı. İnsan hakları avukatları Falun Gong davalarını üstlendikleri için yetkililer tarafından lisansları alınarak, taciz edilerek ya da adli kovuşturmayla uğrayarak cezalandırıldı.

■ Eskiden Şangay Üniversitesi’nde ders veren ve bir Falun Gong takipçisi olan Guo Xiaojun, Ocak ayında Şangay’da gözaltına alındı ve daha sonra “sapkın bir örgütü kullanarak hukuki düzeni bozmak” ile suçlandı. Falun Gong kaynaklarını dağıttığı iddiasıyla 4 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Gözaltında işkenceye maruz kaldı, hücrede tutuldu ve sonunda kapalı olarak yapılan bir temyiz duruşmasında cezasının onaylanmasında kullanılan bir itiraf imzalatıldı. Xiaojun, daha önce inançları yüzünden beş yıl hapis yatmıştı.

■ Tang Jitian ve Liu Wei adlı iki avukatın lisansları “mahkeme düzenini bozdukları ve dava sürecine müdahale ettikleri” gerekçesiyle Pekin Belediye Adalet Bürosu tarafından kalıcı olarak iptal edildi. İki avukat, 2009 yılı Nisan ayında Siçuan eyaletinde bir Falun Gong takipçisini savunmuştu.

İnsan hakları savunucuları

Ülkede çalışan STK’ların sayısının artmasıyla sivil toplum genişlemeye devam etti. Ancak, yetkililer, STK ve insan hakları savunucuları üzerindeki kısıtlamaları ağırlaştırdı. Mayıs ayında, Pekin Üniversitesi yetkililerinin baskısı altında, Kadın Hakları Çalışmaları ve Hukuki Yardım Merkezi’nin de aralarında bulunduğu dört sivil toplum grubuyla ilişkilerini kopardı.

■ 2009 yılı Şubat ayında kamu güvenliği görevlileri tarafından gözaltına alındıktan sonra “kaybolan” ileri gelen bir insan hakları avukatı Gao Zhisheng’den, Nisan ayında kısa bir süre gündeme gelmesi dışında haber alınamadı.

■ 9 Eylül tarihinde cezaevinden çıkan Chen Guangcheng ve karısı ev hapsinde tutulmaya devam etti. Tıbbi bakım için bile olsa evlerinden ayrılmalarına izin verilmedi.

■ 1996 yılında dokuz yaşındayken yapılan bir kan nakli sırasında HIV virüsü ile Hepatit B ve C bulaşan Tian Xi, “mülkiyete kasten zarar verme” suçlamasıyla 21 Eylül tarihinde yargılandı. Tian Xi yıllarca kendisine ve kan

nakli sırasında etkilenen hastalık bulaşan diğer kişilerin tazminat hakkı için hastaneyle görüşmeler yaptı. 2 Ağustos tarihinde hastanede yapılan bir toplantıda öfkelenip masadaki birkaç eşyayı devirdi. Yasal bir boşluktan faydalanılarak davası askıya alındı ve yetkililer tarafından süresiz gözaltında tutuldu.

Yargısız tutuklamalar

Yasal bir zemini olmayan uzun ev hapsi ve “kara cezaevleri”, “beyin yıkama” merkezleri, psikiyatrik kurumlar ve bilinmeyen “oteller”de tutulma gibi yasadışı gözaltı yöntemlerinin kullanımı arttı. Herhangi bir suçlama ya da yargılama olmadan kişileri gözaltında tutabilmek için kullanılan “Çalışma yolu ile yeniden eğitim” gibi idari gözaltı uygulamalarının kaldırılması ya da yeniden düzenlenmesi konusunda hükümet herhangi bir ilerleme kaydetmedi. Yüz binlerce insan bu tür yerlerde alıkonulmaya devam etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

İşkence ve kötü muamele, gözaltı merkezlerinde sıklıkla uygulanmaya devam etti. Uluslararası Af Örgütü, cezaevleri ve polis merkezleri gibi çeşitli devlet kurumlarında uygulanan işkenceden kaynaklı gözaltında ölüm haberleri aldı. Temmuz ayında, zorla itiraf ettirme gibi yasadışı sözlü delillerin adli davalarda kullanımını yasaklayan yeni düzenlemeler getirildi. Ancak, Çin’in Ceza Muhakemesi Kanunu, işkence ve kötü muamele sonucu yapılan itirafların mahkeme önünde kullanımını açıkça yasaklayacak bir şekilde henüz değiştirilmedi.

Ölüm cezası

Ölüm cezaları ve infazlar ile ilgili istatistikler ayrı ayrı tutulmaya devam etti. Ancak, kamuya açık kanıtların da gösterdiği üzere, binlerce kişiyi adil olmayan yargılamalar sonucu infaz ederek ölüm cezalarını büyük oranda kullanmaya devam etti. Masum insanların ölüm cezasına mahkum edildiği ya da infaz edildiği bir çok dava, ülke içinde sıcak tartışmalara neden oldu ve yetkililere konuyu ele almaları için baskı yaptı.

Sincan Uygur Özerk Bölgesi

Yetkililer, 2009 yılı Temmuz ayında Urumçi’de meydana gelen çatışmalar ve devlet gücünün kötüye kullanılmış olma ihtimali konusunda bağımsız bir soruşturma yürütmedi. Çatışmalarda yer alan kişiler adil olmayan yargılamalar sonucunda ceza almaya devam etti. Mart ayında XUAR valisi Nur Bekri 198

kişinin yargılandığı 97 davanın görüldüğünü açıkladı; ancak sadece 76 kişinin yargılandığı 26 dava kamuya açık yapıldı. Yetkililer, insan hakları avukatlarını bu davaları üstlenmemeleri için uyardı ve Ocak ayında XUAR Yüksek Halk Mahkemesi, bu davaların nasıl yürütülmesi gerektiği konusunda mahkemelere “yol gösterici fikirler” gönderdi.

XUAR’da, 1 Şubat tarihinde yürürlüğe giren Toplumsal Düzenin Kapsamlı Yönetimi’ndeki değişiklikleri de içeren güvenlik önlemleri sıkılaştırıldı. Böylece, yönetimin, bölgede özellikle “devlet güvenliğine tehlikeye sokan” suçlara karşı “sert müdahale”si devam etti. Yetkililer, XUAR’da 2008 yılında sayısı 268 olan bu tür davaların 2010 yılında 376’ya yükseldiğini açıkladı.

İfade özgürlüğü

XUAR’da internet ve diğer dijital iletişim yollarının kullanımını suç kapsamına sokan yasalar sonucunda ifade özgürlüğü ciddi şekilde kısıtlandı. İhlaller, “ayrılıkçılığın körüklemek” ve “ayrılıkçı içerikli” malzeme ve yazı dağıtmak gibi muğlak tanımlı “etnik ayrılıkçılık” suçlarını kapsadı. Ocak ayında, kısa mesaj gönderme üzerindeki yasağın kısmen kalkmasının ardından, 100’ün üstünde kişi kısa mesaj göndererek “zararlı bilgi yaymak” ve “etnik birliğe zarar vermek” suçlamaları ile gözaltına alındı ve bu kişilerden beşi tutuklandı. 2009 yılı Temmuz ayında meydana gelen ayaklanmanın ardından XUAR’da uygulanan bilgi ve iletişim yasağı Mayıs ayında neredeyse tamamen kaldırılırken birçok popüler Uygur internet sitesi üzerindeki yasak devam etti.

Mayıs ayında düzenlenen “merkezi iş forumu”nda bölge için iddialı ekonomik ve politik planlar yapıldı ama Uygurların uzun süredir maruz kaldıkları iş hayatında ayrımcılık gibi sorunları ele alınmadı. XUAR yönetimi, uygulamada Mandarin lehçesinin öğretim dili olarak kullanılmasını teşvik ederken Uygurca ve diğer etnik azınlık dillerini marjinalleştiren “iki dilli eğitim” politikasını etnik azınlıkların gittiği okullarda bile zorla yürürlüğe soktu.

■ Temmuz ayında, Uygurlu internet sitesi yöneticileri Nureli, Dilixiati Perhati ve Nijat Azat sitelerine gönderdikleri yazılarla “devletin güvenliğini tehlikeye attıkları” iddiasıyla sırayla üç, beş ve 10 yıl hapis cezasına mahkum edildiler.

■ 1 Nisan tarihinde Urumçi Orta Halk Mahkemesi, Uygurlu internet sitesi yöneticisi Gulmira Imin’i “ayrılıkçılık, devlet sırrını sızdırmak ve yasadışı gösteri düzenlemek” suçlamasıyla ömür boyu hapis cezasına

mahkum etti. İmin'e yapılan suçlamalar, 5 Temmuz 2009'daki gösterilere katılım çağrısının yayımlandığı sitelerden biri olan Salkin sitesine düzenli olarak gönderdiği iletiler ile bağlantılı olduğuna inanılmaktadır.

Tibet Özerk Bölgesi

Yetkililer, 2008 yılı Mart ayındaki gösterilerle bağlantılı yerel gösterilere karşı sert önlemler almaya devam etti. Önde gelen Tibetli entelektüeller hedefteydi ve sanat, yayın ve kültürel çevrelerden birçok ünlü kişi sahte suçlamalarla ilgili ağır cezalara mahkum edildi. Yabancılar politik açıdan hassas konularla ilgili bilgi vermek ağır bir biçimde cezalandırıldı. Okullarda Tibet dili yerine Mandarin lehçesinin öğretim dili olmasını öngören resmi dil politikasına karşı binlerce Tibetli öğrenci gösteri yaptı. Bu politika, Tibetliler tarafından kültürlerinin korunmasına yönelik bir tehdit olarak algılanmaktadır. Yetkililer, gösterileri bastırmasa da, bu politikaya olan bağlılıklarını defalarca dile getirdiler. Yüzlerce Tibetli öğrencinin bu politikayı protesto eden gösterileri, Ekim ayında, Pekin Ulusal Azınlıklar Üniversitesi'ne sıçradı.

Yetkililer din özgürlüğünü sınırlamaya devam etti. 10 Ocak tarihinde yürürlüğe giren resmi Çin Budist Derneği'nin yayınladığı önlemler, keşiş ve rahibe manastırlarına bağlı Demokratik Yönetim Komiteleri'nin din görevlilerinin siyasi, profesyonel ve kişisel kriterlere uyumunu ispat etmesini gerektiriyordu. Bu şekilde, politik açıdan "güvenilmez" dini liderler yönetim tarafından ayıklanabilecekti. ■ Mayıs ayında, hükümete bağlı bir yayınevinde çalışan Tibetli entelektüel Tagyal, Qinghai'de meydana gelen April Yushu depremi mağdurlarına para bağışlarken bozuk işleyen resmi kanalları kullanmamaları yönünde Tibetlileri uyarmasının ardından "ayrılıkçılığı körüklemek" ile suçlandı. Tagyal ayrıca 2008'de Tibet'te düzenlenen gösteriler üzerine bir kitap yayınlamıştı.

Hong Kong Özel Yönetim Bölgesi

Hükümet, 2012 yılında, Yasama Konseyi (LegCo) ve Yasama Konseyi Başkanı seçmek için kullanılan yöntemlerde sınırlı reforma izin veren yasa değişiklikleri önerdi. Bu durum, Temel Yasa'da belirtildiği gibi genel seçim hakkına geçilmesi konusunda hızlı gelişme kaydedilmesi gerektiği çağrılarını beraberinde getirdi. LegCo, değişiklikleri Haziran ayında, ancak merkezi hükümet ve Demokrat Parti son dakika aralarında uzlaştıktan sonra kabul etti. Bu şekilde, ilçe belediye

meclisi üyelerinden oluşan seçmenler aracılığıyla, bütün seçmenlere ikinci oy hakkı tanındı.

İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü

Hong Kong'a girişi yasaklanan yabancı uyruklu kişiler arasında, 4 Haziran 1989'daki Tiananmen gece nöbetinde kullanılan Demokrasi Tanrıçası heykelini yapan heykeltıraş Chen Weiming ve Falun Gong dans topluluğunun altı teknisyeni de bulunmaktaydı.

■ Ocak ayında, polis, Guangdong eyaletiyle bağlantıyı sağlayan 66.9 milyar Honk Kong doları tutarındaki (8.6 milyar Amerikan doları) tren yolu yapımının oylanması sırasında LegCo binası çevresinde toplanan binlerce göstericiyi dağıtmak için biber gazı kullandı. Göstericiler, tahliye edilenlere yeterli ölçüde danışılmadığını ve tazminat ödenmediğini vurguladı.

■ 29 ve 30 Mayıs tarihlerinde, polis 13 göstericiyi tutukladı ve Times Meydanı'nda iki kez sergilenen Demokrasi Tanrıçası heykellerine el koydu. Hijyen dairesi görevlileri tarafından, "kamusal eğlence" izni alamayanların kovuşturulması gibi yeni taktiklere başvuruldu. Halkın tepkisi üzerine, heykeller, 113 bin ve 150 bin arasında kişinin katıldığı Tiananmen gece nöbeti öncesinde geri verildi.

Merkezi Yönetim İrtibat Bürosu önündeki gösteriler sırasında yasadışı toplandıkları ya da görevlilere hakaret ettikleri gerekçesiyle yargılanan çok sayıda aktivist beraat etti. Açılan davaların anlamsız kovuşturma ya da önyargılı cezalandırma olduğu yönündeki kamusal eleştirinin ardından polis, Ağustos ayında, kişilerin güvenlik görevlilerine hakaret nedeniyle suçlanması konusunda birtakım iç kurallar yayınladı.

Ayrımcılık

Nisan ayında, hükümet, ırk eşitliğini teşvik etmek için idari ilkeler yayınladı.

■ Mayıs ayında, sorgu jürisi, Hong Kong doğumlu Nepalli sokakta yaşayan Dil Bahadur Limbu'nun 2009 yılı Mart ayında bir şikayeti araştıran polis memurlarınca öldürülmesinin yasal olduğu yönünde karar verdi. Etnik azınlık grupları soruşturma için bağımsız bir komisyon kurulması çağrısı yaptı. Dil Bahadur Limbu'nun dul kalan eşinin yaptığı temyiz başvurusu hala bekliyordu.

■ Ekim ayında, post-operatif transeksüel bir kadın, erkek arkadaşıyla evlenmek için verdiği yasal mücadeleyi kaybetti.

Mülteci ve sığınmacılar

2009 yılında başlatılan bir pilot proje ile işkence riskiyle karşılaşılabilecekleri gerekçesiyle sınırdışı edilmeye itiraz eden başvuru sahiplerinin durumu incelendi. 10 ay

içinde 122 başvuru değerlendirildi ve 6,700 başvuru hala incelenmeyi bekliyordu.

■ Kasım ayında, BMMYK'nın vekalet ettiği üç mülteci ve uzun süredir Hong Kong'da yaşayan ve işkence nedeniyle iltica etmiş bir kişi, kendilerine yasal statü, vize ve çalışma hakkı sağlamayan politikaların yasallığına itiraz etti.

FİLİSTİN YÖNETİMİ

FİLİSTİN YÖNETİMİ

Filistin Yönetimi başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Mahmud Abbas

Salam Fayyad

sürdürülüyor

4.4 milyon

73.9 yıl

binde 23/18

yüzde 94.1

Batı Şeria'da, El Fetih kontrolündeki Filistin yönetiminin güvenlik güçleri Hamas'la bağlantılı kişileri keyfi olarak gözaltına alırken, Gazze Şeridi'ndeki Hamas fiili yönetimi de El Fetih ile bağlantılı kişileri keyfi olarak gözaltına aldı. İki tarafta da gözaltına alınanlar işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldılar ve cezasızlık hüküm sürdü. Filistin Yönetimi ve Hamas, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü kısıtladı. Gazze'de en az 11 kişi ölüm cezasına mahkum edildi ve 2005'ten bu yana ilk defa 5 kişinin infazı gerçekleşti. İsrail'in askeri ablukası ve diğer devletlerin Hamas fiili yönetimine uyguladığı yaptırımlar nedeniyle Gazze Şeridi'nde yaşayan 1.5 milyon kişinin maruz kaldığı insani kriz devam etti.

Arka plan

Doğu Kudüs dahil Batı Şeria ve Gazze Şeridi, İsrail işgali altında kalmaya devam etti. Batı Şeria'da, El Fetih kontrolündeki Başbakan Salam Fayyad'ın liderliğindeki Filistin Yönetimi ve Gazze Şeridi'nde eski Filistin Yönetimi Başkanı İsmail Haniyeh liderliğindeki Hamas fiili yönetimi bölgede sınırlı bir yetkiye sahipti. El Fetih ve Hamas arasındaki yüksek gerilim devam etti.

Hamas ve ona bağlı silahlı gruplar 2009 yılının Ocak ayında ilan edilen İsrail ile resmi olmayan ateşkese büyük ölçüde uydular, ancak diğer Filistinli

silahlı gruplar zaman zaman güney İsrail'e hedef ayrımı gözetmeksizin roket ve havan mermisi attılar.

Filistin Yönetimi, uluslararası alanda Filistinlilerin tek temsilcisi olarak kabul görmeye devam etti ve Eylül ayında, İsrail'le bir çözüme varmak için ABD hükümetinin arabuluculuk yaptığı yeni müzakerelere katıldı. İsrail, Doğu Kudüs dışında kalan Batı Şeria bölgesinde başlattığı yerleşim yeri inşaatıyla ilgili kısmi moratoryumu uzatmayı kabul etmediği için görüşmeler kesildi. Hamas'ın hiçbir resmi görüşmeye katılmasına izin verilmedi.

İsrail, Gazze sınırlarını ve hava sahasını kontrol etmeyi sürdürdü ve Batı Şeria'ya girişlerde çok kapsamlı hareket sınırlamaları uyguladı. İsrail'in Gazze'de devam eden askeri ablukası insanların yaşam koşullarını çok kötü etkileyerek yaşanan insani krizi derinleştirdi. Gazzelilerin yüzde 80'i uluslararası insani yardıma bağlı bir şekilde hayatlarını devam ettirdiler. Ciddi bir hastalığı olan ya da Gazze'de tedavisi mümkün olmayan kişiler için dahi, Gazze'ye giriş ve çıkışlar sıkı bir şekilde kontrol edildi ve sınırlandı. İsrail'in uyguladığı ithalat yasağı, Haziran ve Aralık aylarında "esnetme" uygulanacağı duyurulmasına rağmen gıda güvenliği, sağlık ve yerel altyapı üzerinde yıkıcı bir etki yarattı. Uluslararası insani hukuku ihlal eden abluka, kitlesel cezalandırma niteliğini aldı. Mısır'dan Gazze'ye temel malların gizlice sokulması için kullanılan tünellerde 46 Filistinli öldü, 89 kişi de yaralandı. Ölüm ve yaralanmalara İsrail'in hava saldırıları, tünellerin çökmesi ve diğer kazalar neden oldu.

Bazı Latin Amerika devletleri, Filistin'i, 1967'deki sınırlara dayanarak bağımsız bir devlet olarak tanıdı.

Hamas yetkilileri, İsrail'in başlattığı ve 18 Ocak tarihinde sona eren 22 günlük "Dökme Kurşun" Operasyonu sırasında Hamas'ın askeri kanadı ve diğer Filistinli silahlı gruplar tarafından işlendiği iddia edilen savaş suçları ve muhtemel insanlığa karşı suçlar ile ilgili soruşturma başlatmadı. 2009 yılının Eylül ayında, BM Gerçekleri Araştırma Heyeti, hem İsrail'in hem de ilgili Filistin yönetimlerinin 6 ay içinde çatışma sırasında işlenen savaş suçlarının sorumlularını bulup yargulamalarını tavsiye etti. Hamas fiili yönetimi, Şubat ayında BM'ye sunduğu bir raporda Filistinli silahlı grupların sivilleri hedef aldığı iddialarını reddetti. Temmuz ayında yayınlanan başka bir raporda, Hamas'ın atadığı bir komite, ilgili kişileri İsraili sivilleri kasıtlı olarak hedeflediklerine dair suçlayabilmek için "inandırıcı ifadelerin" mevcut olmadığını belirtti.

Hamas, 2006 yılının Haziran ayında rehin alınan İsrail askeri Gilad Shalit'in Uluslar arası Kızıl Haç

Komitesi'ne (ICRC) erişimini veya ailesinin kendisini ziyaret etmesini reddetmeye devam etti.

Keyfi tutuklama ve gözaltılar

Filistin yönetiminin güvenlik güçleri Batı Şeria'da Hamas destekçilerini keyfi olarak yakalayıp gözaltına alırken, Hamas güvenlik güçleri de Gazze Şeridi'nde El Fetih'i desteklediklerinden şüphelendikleri kişileri yakalayıp gözaltına aldı. İki bölgede de, yetkililer, yasaları ihlal ederek, güvenlik güçlerine, şüphelileri yakalama, gözaltına alma ve cezasızlık ortamında işkence ve kötü muamele uygulama gibi geniş yetki tanıdı. Bağımsız İnsan Hakları Komisyonu (ICHR), Batı Şeria'da 1400'den ve Gazze'de 300'den fazla keyfi gözaltı şikayeti aldıklarını belirtti.

İşkence ve diğer kötü muamele

Batı Şeria'da Filistin Yönetimi'nin Önleyici Güvenlik Kuvvetleri ve Genel İstihbarat Servisi ile Gazze'deki İç Güvenlik Servisi'ne bağlı polis ve güvenlik güçleri tarafından, gözaltına alınan kişilere işkence ve kötü muamele uygulandığı bildirildi. ICHR, Batı Şeria'da Filistin Yönetimi tarafından uygulandığı iddia edilen 150'den fazla ve Gazze'de Hamas tarafından uygulandığı iddia edilen 200'den fazla işkence ve diğer kötü muamele şikayeti aldığını belirtti. 2009 yılındaki vakalar ile ilgili yeni bilgiler açıklandı.

İki bölgede de işkence ve diğer kötü muamele vakaları cezasız kaldı. Sadece bir kovuşturmada, Filistin Yönetimi'nin Genel İstihbarat Servisi'ne bağlı beş görevli 2009 yılının Haziran ayında gözaltında ölen Haitham Amr'ın ölümüyle bağlantılı olarak 2010 yılında yargılandı ama askeri mahkeme tarafından beraat etti.

■ Mohammed Baraka Abdel-Aziz Abu-Moailek'in Gazze'deki İç Güvenlik görevlileri tarafından işkenceye maruz kaldığı belirtildi. 2009 yılının Nisan ayında İsrail'le işbirliği yaptığı şüphesiyle tutuklandıktan sonra 50 günden uzun bir süre tecrit halinde tutuldu. İtiraf etmeye zorlamak amacıyla, vücuduna elektrik şoku verildiğini, ayak tabanlarına vurulduğunu (*falaka* yöntemi), sigarayla yakıldığını ve ölümlle tehdit edildiğini belirtti. 2010 yılı sonunda hala tutukluymuş ve yargılanmaya devam ediyordu.

■ Tamirci Ahmed Salhab'in, Eylül ayında Filistin Yönetimi güvenlik mensupları tarafından Hamas'la bağlantılı olduğu şüphesiyle tutuklandıktan sonra işkence gördüğü belirtildi. Sıkıca bağlanarak uzun süre baskı yaratan pozisyonlarda tutulduğunu söyledi (*shabeh* yöntemi). Bu nedenle, daha önce Filistin

Yönetimi güvenlik görevlileri tarafından uygulanan işkence sonucu oluşan sırt ağrısı daha da ağırlaştı. Ekim ayında ceza almadan serbest bırakıldı.

Gazze'de polisin saldırısı sonucu bir gözaltında ölüm vakası olduğu kaydedildi.

■ 1 Ocak tarihinde Nazira Jaddou'a al-Sweirki Gazze'de polis tarafından saldırıya uğrayıp sırtından vurulduktan kısa bir süre sonra öldü. Oğullarından üçü El Fetih'i destekledikleri şüphesiyle dövüldü ve ikisi gözaltına alındı.

Adalet sistemi

Batı Şeria'da güvenlik güçleri, mahkemelerin gözaltındakileri serbest bırakılmalarına yönelik birçok kararını uygulamadı. Filistin Yönetimi, eski yargı mensubu kişilerin ve polislerin Gazze'deki Hamas fiili yönetimi için çalışmalarını yasaklamaya devam etti. Hamas yönetimi Gazze'de uygun eğitim ve niteliklerden yoksun, bağımsız olmayan alternatif savcı ve hakimler kullanmaya devam etti.

Ölüm cezası

Gazze'de, en az 11 kişi, askeri ve adli mahkemeler tarafında ölüm cezasına mahkum edildi. Nisan ayında, İsrail'le "işbirliği" yapmakla suçlanan iki kişi ve Mayıs ayında, cinayette suçlanan 3 kişi, uluslararası adil yargılanma standartlarını ihlal eden davalar sonrasında infaz edildi.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Hem Batı Şeria'daki Filistin Yönetimi, hem de Gazze'deki Hamas fiili yönetimi ifade özgürlüğünü kısıtlamaya devam etti ve gazeteci, blog yazarları ve diğer muhalifleri taciz ederek yargıladı.

■ Walid al- Husayin, 31 Ekim tarihinde Batı Şeria'nın Qalqilya kasabasında Genel İstihbarat Servisi tarafından gözaltına alındı. Bloguna ateizmi öven ve İslam ile diğer dinleri eleştiren yazılar yazmakla suçlandı. Yıl sonunda hala gözaltında tutuluyordu.

■ İngiliz gazeteci Paul Martin, İsrail'le "işbirliği" yapmakla suçlanan bir kişiye yardım etmeye çalışmasının ardından Hamas yetkililerince Gazze'de gözaltına alındı. Paul Martin ilk önce İsrail için ajanlık yapmakla suçlandı ama 25 gün boyunca gözaltında tutulduktan sonra serbest bırakıldı.

Filistin Yönetimi ve Hamas örgütlenme özgürlüğünü de kısıtladı. İslami örgüt Hizbut Tahrir'in toplantı yapmasını engellediler, barışçıl gösterileri dağıttılar ve diğer siyasi parti ve STK'ların eylemlerini kısıtladılar.

■ 25 Ağustos tarihinde, Filistin Yönetimi güvenlik güçleri, Ramallah'ta Filistin Yönetimi'nin İsrail'le barış görüşmelerine katılmasını protesto eden barışçıl bir gösteriyi zorla dağıttı. Saldırıya uğrayanlar arasında gazeteciler, fotoğrafçılar ve insan hakları gözlemcileri de bulunuyordu.

■ Rafah'taki kadınlara aile planlaması konusunda danışmanlık hizmeti veren bir STK olan Kadın Sağlığı için Güney Toplumu'nun, 31 Mayıs tarihinde Hamas yetkilileri tarafından 3 haftalığına zorla kapatıldığı bildirildi ve daha sonra sadece İçişleri Bakanlığı denetiminde olması şartıyla çalışmasına izin verildi. Rafah'ta bulunan iki kadın hakları STK'sı daha 31 Mayıs tarihinde kapatıldı.

■ BM Kalkınma Programı'nın desteklediği ve Batı Şeria ve Gazze Şeridi'nde çalışmalar yürüten Sharek Gençlik Forumu, Hamas yönetiminin aylarca taciz etmesinin ardından 30 Kasım'da geçici olarak kapatıldı. Forum'un Gazze ofisi 2010 yılı sonunda hala kapalıydı.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

El Fetih bağlantılı Filistinli silahlı gruplar, İslami Cihad ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi örgütlerinin hedef gözetmeksizin güney İsrail'e düzenledikleri roket ve havan mermisi saldırısı, 18 Mart tarihinde Taylandlı bir göçmen işçinin ölümüne neden oldu ve diğer birçok kişinin hayatını tehkileye attı. Roket ateşinin yayıldığı alan önceki yıllara göre azaltılmıştı. İsrail'e bağlı güçler sorumlu gördükleri gruplara karşı saldırı başlattı.

Mayıs ve Haziran aylarında, kimliği belirlenemeyen Filistinli silahlı kişiler, BM Filistinli Mülteciler İçin Yardım ve Çalışma Ajansı'nın çocuklar için yaz oyunları programları hazırlamak amacıyla kullandıkları yerleri ateşe verdi.

31 Ağustos tarihinde Batı Şeria'daki Kiryat Arba İsrail yerleşim yeri yakınlarında, İsrail ve Filistin arasında ABD'nin arabuluculuk yaptığı görüşmeler başlamak üzereyken, içlerinde hamile bir kadının da olduğu dört İsrail vatandaşı öldürüldü. Ertesi gün, diğer bir yerleşim yeri Kochav Hashachar yakınlarında iki İsrail vatandaşı vurularak yaralandı. İki saldırının da sorumluluğunu Hamas'ın askeri kanadı İzz al-Din al-Qassam birlikleri üstlendi.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları:

■ Uluslararası Af Örgütü temsilcileri Nisan ve Mayıs aylarında Batı Şeria'yı ziyaret etti.

■ Filistin Yönetimi: Hamas Gazze çatışması sonucu yaşanan ihlallerle

ilgili güvenilir soruşturmalar başlatmadı. (MDE 21/001/2010)

■ Hamas İsraili sivillere yapılan saldırılara son vermeli (MDE 21/002/2010)

■ İsrail/İşgal Altındaki Filistin Toprakları: Uluslararası Af Örgütü'nün İsrail ve Filistin'in Gazze çatışmasıyla ilgili yaptıkları soruşturmalara dair değerlendirmesi (MDE 15/022/2010)

■ İsrail/İşgal Altındaki Filistin Toprakları: İnsan Hakları Konseyi Gazze çatışması mağdurlarını ihmal etti (MDE 15/023/2010)

İRAN

İRAN İSLAM CUMHURİYETİ

Devlet başkanı: İnan İslam Cumhuriyeti lideri: Ayetullah Sayed 'Ali Khamenei

Hükümet başkanı: Cumhurbaşkanı: Dr Mahmoud Ahmadinejad

Ölüm cezası: sürdürülüyor

Nüfus: 75.1 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi: 71.9 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k): binde 33/35

Yetişkin okur yazarlık oranı: yüzde 82.3

Yetkililer ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğünü kısıtlamaya devam etti. İranlıların dış dünyaya bağlantılarını azaltmak için yerli ve yabancı medya üzerinde sıkı kontroller uygulandı. İnsan hakları örgütleri ve yabancı kaynaklı Farsça yayın yapan medyayla işbirliği yaptığı düşünülen kişiler ve gruplar, gözaltı, işkence ve tutuklanma riskiyle karşı karşıya kaldı. Siyasi muhalifler, kadın ve azınlık hakları aktivistleri ve diğer insan hakları savunucuları, avukatlar, gazeteciler ve öğrenciler topluca ya da ayrı olarak gözaltına alındı ve yüzlerce kişi tutuklandı. Gözaltında tutulan kişiler rutin bir şekilde işkence ve diğer kötü muameleye maruz kaldılar ve bu tür suçlar cezasız kaldı. Kadınlara yasada ve uygulamada ayrımcılığa uğramaya devam etti. Yetkililer, 252 infazın gerçekleştirildiğini belirttirse de, bunların dışında 470'in üstünde infaz gerçekleştirildiğine dair güvenilir iddialar vardı. Gerçek sayı daha yüksek olabilir. En az bir çocuk suçlu infaz edildi. Recm cezası verilmeye devam etti ancak bilindiği kadarıyla bu cezaların hiçbirisi uygulanmadı. Kırbaçlama ve ampütasyon (organların kesilmesi) artan bir şekilde uygulandı.

Arka plan

İran'ın insan hakları sicili, BM Evrensel Periyodik İnceleme kapsamında Şubat ayında değerlendirildi. Hükümet, inanç ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ve özellikle çocuk suçlulara verilen ölüm cezasını sonlandırmak için reform yapılması gerektiği yönündeki tavsiyeler dışındaki bütün genel tavsiyeleri kabul etti. Hükümet, ayrıca belirli BM insan hakları kurumlarıyla işbirliği yapması yönündeki çağrılarını da reddetti.

Nisan ayında, İran, BM Kadının Statüsü Komisyonu'na seçildi. Ağustos ayında, Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi (CERD), çeşitli azınlık topluluklarının özellikle barınma, eğitim, ifade ve inanç özgürlüğü, sağlık ve istihdam olmak üzere "politik, ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan sınırlı yararlandıkları" kaygısını dile getirdi. BM Genel Sekreteri, Eylül ayında Genel Kurul'a sunduğu bir raporda "insan haklarıyla ilgili birçok alanda sorunların devam ettiğini" vurguladı. Aralık ayında, BM Genel Kurulu, İran'da insan haklarıyla ilgili kaygıları belirten bir karar yayınladı ve hükümete, ihlallere son vermek için önlem alması çağrısında bulundu.

Yetkililer tarafından uygulanan yüksek düzeyde baskı nedeniyle, yüzlerce olmasa da çok sayıda İranlı güvenlik korkusuyla ülkelerini terk etmeye devam etti.

İran'ın nükleer zenginleştirme programıyla ilgili uluslararası gerginlik devam etti. Haziran ayında, BM Güvenlik Konseyi, nükleer silah geliştirdiği iddiasıyla İran'a uyguladığı yaptırımları genişletti.

Silahlı grupların yaptığı bombalı saldırılarda siviller hayatını kaybetti. Örneğin, Temmuz ayında, Zahedan'da bir camiye yapılan bir saldırı sonucunda, aralarında ibadet edenlerin de bulunduğu 21 kişi öldü ve yüzlerce kişi yaralandı. Çabahar yakınlarındaki bir diğer saldırıda en az 38 kişi öldü, 50'den fazla kişi de yaralandı. İki saldırıyı da, Cundallah diye de bilinen silahlı bir grup olan İran Halkın Direniş Hareketi (PRMI) üstlendi. İranlı güvenlik güçlerinin Irak sınırını geçip en az 30 kişiyi öldürmesinin ardından, Eylül ayında, Mahabad'da düzenlenen bir bombalı saldırıda aralarında çocukların da bulunduğu 10 kişi öldü, 80 kişi yaralandı. Kürt gruplar saldırıyı üstlenmedi.

İfade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü

Hükümet, ifade, örgütlenme ve toplanma özgürlüğü üzerinde 2009 yılında uygulamaya başladığı kısıtlamaları arttırdı. Gösterileri dağıtmak ve durdurmak için güvenlik güçleri görevlendirildi. 2009 yılındaki kitlesel gösterilerle bağlantılı oldukları için

tutuklanan yüzlerce kişilerden bir bölümü serbest bırakılsa da çoğu hapis cezası almış çok sayıda kişi hala tutuklu bulunuyordu. 2010 yılında daha fazla kişi tutuklandı.

2009 yılının Haziran ayındaki başkanlık seçiminde Başkan Ahmedinejad'a karşı aday olan Mir Hüseyin Musavi ve Mehdi Karubi'nin hareket özgürlükleri ciddi şekilde sınırlanmaya devam etti. Hükümet yanlıları, kendilerine ya da ailelerine saldırdı ve gazetelere Musavi, Karubi ve eski devlet başkanı Muhammed Hatemi ile ilgili haberleri yayınlamamaları söylendi. Hali hazırda yasaklı olan muhalif partilerin durumunda değişiklik olmazken, hükümete muhalif olan iki büyük siyasi parti de yasaklandı.

Hükümet, "seküler" öğretim görevlilerini üniversitelerden tasfiye etti ve kampüs gösterilerine katılan öğrencilere eğitim yasağı getirdi.

Yetkililer, internet gibi yabancı bilgi kaynaklarına erişimi sınırlamaya devam etti. Uluslararası radyo ve televizyon yayınları durduruldu. Ocak ayında, yetkililer, İranlıların 60'a yakın haber kaynağı ve yabancı kuruluşla iletişim kurmasını engelledi. Farsça yayın yapan birkaç büyük medya kuruluşuna, insan hakları konularıyla ilgili konuşmak isteyen kişiler güvenlik görevlileri tarafından taciz veya tehdit edildi. Birçok İran vatandaşı, görüşlerini açıklamak için sosyal iletişim ağlarına yöneldi.

Yetkili makamlar, gazete ve öğrenci dergilerini yasakladı ve "sisteme karşı" yayın yaptığını düşündükleri gazetecileri de yargıladı. Telefon dinleme ile SMS ve elektronik postalara müdahale rutin hale geldi. Devrim Muhafızları ile bağlantılı olduğu iddia edilen belirsiz bir "siber ordu", hükümet karşıtı olduğunu düşündükleri yerli ve yabancı internet sitelerine saldırırken, dini liderlerle bağlantılı olan siteleri filtreledi.

Keyfi tutuklamalar ve gözaltılar

Sivil giyimli güvenlik görevlileri, kimlik veya tutuklama emri göstermeden, hükümet karşıtlarını ve yaşam tarzları ya da görüşleri ile resmi olarak kabul görmüş değerlerden ayrıldığı görülen kişileri, keyfi olarak tutuklamaya devam etti. Tutuklananlar arasında insan hakları aktivistleri, bağımsız sendikacılar, öğrenciler ve siyasi muhalifler de vardı.

Tutuklanan kişiler, alıkonuldukları uzun süre boyunca avukatları ve aileleriyle görüştürülmedi, işkence ve diğer kötü muameleye uğradılar ve tıbbi bakıma erişimleri reddedildi. Bazıları adil olmayan

yargılamalar sonucunda hapis cezalarına mahkum edildiler. Geçmiş yıllarda adil olmayan yargılamalar ardından ceza alan kişiler de cezaevinde kaldı.

■ Şubat ayında, BM Keyfi Gözaltı Çalışma Grubu, Haziran 2009'da İran-İrak sınırı yakınlarında yürüyüş yaparken gözaltına alınan üç ABD vatandaşının keyfi olarak alıkonulduğunu açıkladı. Ağustos ayında, Temmuz 2009'dan beri tutuklu olan ve "devlet yönetimini kötülemek" ve "sistem karşıtı propaganda" suçlamalarından Eylül 2010'da üç yıl hapis cezasına mahkum edilen gazeteci ve İran Basın Özgürlüğü Komitesi üyesi İsa Saharkhiz'in de keyfi olarak tutulduğuna ve serbest bırakılması gerektiğine karar verdi.

■ İnsan Hakları avukatı Nasrin Sotoudeh, 4 Eylül tarihinde tutuklandı. Barışçıl insan hakları faaliyetleri ve müvekkillerini savunması ile ilişkili güvenlik suçlarından yargılandı ve 2010 sonuna kadar hala tutuklu oldu.

Adil olmayan yargılamalar

Cezai adalet sisteminin giderek bozulduğu ve insan haklarının çok az korunduğu bir yıl oldu. Siyasi şüpheliler, belirli bir suçla karşılık gelmeyen muğlak ifadeli suçlamalarla karşılaştıkları adil olmayan yargılamalara maruz kaldılar. Çoğunlukla, mahkemeye sevk edilmeden önce işkence altında elde edilen bilgi ve "itiraflar" temelinde, avukatları olmadan mahkum edildiler. Mahkemeler, nasıl elde edildiklerini araştırmadan bu tür "itiraflar"ı delil olarak kabul etti.

■ 2009 yılının Aralık ayında tutuklanan blog yazarı Hossein Ronaghi-Maleki, milli güvenlik suçlamalarıyla 15 yıl hapis cezasına mahkum edildi. İşkence gördüğü için şikayetçi olduğunda hakim, "hak ettiği" cevabını verdi.

İşkence ve diğer kötü muamele

Tutukluluk süresince işkence ve diğer kötü muamele yaygın olarak uygulanmaya devam etti. Avukatlara erişimin engellenmesi ve işkencecilerin sürekli cezasız kalması bu tür uygulamaları kolaylaştırdı. Başlıca işkence metodları arasında ağır kaba dayak; dışkı yedirmek için tutukluların kafasını tuvalete sokma; sahte infaz; çok küçük ve sıkışık alanlarda tutma; su, ışık ve yemekten mahrum bırakma ve tıbbi tedavinin reddedilmesi bulunuyordu. Bir vakada erkek bir tutuklu tecavüze uğradığını söylerken, diğerleri tevecvüle tehdit edildiklerini belirtti.

■ Ağustos ayında, Gholam-Reza Bayat adında bir Kürt gencinin Kamyaran'da gözaltındayken yediği dayak sonucu iç kanama nedeniyle öldüğü rapor edildi.

2009 yılında yaşanan işkence olaylarının detayları ortaya çıkmaya devam etti. Şubat ayında, gönüllü paramiliter Besiç gücünün eski bir üyesi, Şiraz'da onlarca erkek çocuğunun nasıl kuşatılıp nakliye konteynırına atıldığını ve ardından bu çocuklara sistematik bir şekilde tecavüz edildiğini anlattı. Bir Besiç liderine endişelerini iletmelerinin ardından, o ve diğerleri aileleriyle görüştürülmeden 100 gün boyunca gözaltında tutuldular ve dayak yediler. Ayrıca, sahte infaza maruz kaldığını da iddia etti.

Cezasızlık

Güvenlik güçleri mensupları neredeyse mutlak cezasızlıkla insan haklarını ihlal etmeye devam ettiler.

Temmuz 2009'da kapatılmasından önce, Kahrizak cezaevinde gerçekleşen ağır ihlallerle ilgili aralarında 11 görevlinin de bulunduğu 12 kişi yargılandı. Yargılananlar alt düzey memurlar olup, Haziran 2009'daki seçimlerden sonra gözaltına alınanların birçoğunun ölümüyle sonuçlanan bazı ciddi ihlaller için günah keçisi ilan edildiler. 12 kişiden ikisi, ölüm cezasına mahkum edildi ama daha sonra İran hukukuna göre izin verildiği gibi mağdurların aileleri tarafından bağışlandı. Diğer dokuz kişi hapis cezasına mahkum edildi.

2010 yılı süresince, 2009 seçimlerinin hemen ardından Tahran Üniversitesi'nin bir yurdunda gerçekleşen hak ihlalleriyle bağlantısı olan 50'den fazla kişi yargılanmaya başladı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları, kadınların ve etnik azınlıkların haklarına daha fazla saygı duyulması, çocuk suçluların infazlarının ve recm cezasının durdurulması için baskı yapmaya devam ettikleri için ciddi insan hakları ihlalleriyle karşılaştılar. Önceki yıllarda, adil olmayan bir biçimde yargılanan ve hapis cezası alan kadın hakları aktivistleri, avukatlar, sendikacılar, etnik azınlık hakları aktivistleri, öğrenciler ve insan hakları için kampanya yapan diğer kişilerin tutukluluk halleri sürdü. Diğer kişiler de keyfi olarak gözaltına alındı, taciz edildi ve adil olmayan bir biçimde yargılandı. Bu kişilerden bir kısmı düşünce mahkumlarıydı. Bazılarının yurtdışına çıkışları yasaklandı. Bağımsız sendikalara yönelik yasak devam etti.

■ Aralık 2009 ve Haziran 2010 arasında gözaltına alınan kişilerin haklarını savunan bir STK'nın yöneticisi ve aynı zamanda bir gazeteci ve yazar olan Emadeddin Baghi, Aralık ayında yedi yıllık cezasına başladı. Baghi, barışçıl insan hakları ve gazetecilik faaliyetleri nedeniyle yargılanmıştı.

İnsan Hakları Raportörleri Komitesi (CHRR) ve İran İnsan Hakları Aktivistleri (HRAI) gibi kitle insan hakları örgütlerinin üyeleri yetkililer tarafından taciz edildi ve bazen de gözaltına alındı.

■ 2009 yılının Aralık ayında tutuklanan CHRR üyesi Shiva Nazar Ahari, altı ay hapis cezası almasından hemen önce Eylül ayında kefaletle serbest bırakıldı. Yarısından fazlasını “sürgün”de geçirmek zorunda olduğu cezasına itiraz etmek için yaptığı temyiz başvurusu sonuçlanana kadar serbest kaldı.

Kadına yönelik ayrımcılık

Kadınlar, yasalarda ve uygulamada ayrımcılığa uğramaya devam etti ve kadın hakları için kampanya yapanlar devlet baskısının hedefi oldu. Tartışmalı hükümleri nedeniyle, kabul edildiği takdirde kadın haklarını olumsuz etkileyecek olan ailenin korunmasıyla ilgili yasa tasarısı, Parlamento’da görüşüldü. Kadınlara yasal eşitlik talep etmek için Bir Milyon İmza Kampanyası’nı düzenleyenlerin de aralarında olduğu kadın hakları aktivistleri baskı görmeye devam etti.

■ Bir Milyon İmza Kampanyası üyelerinden Mahboubeh Karami, Mart ayında beşinci kez gözaltına alındı ve 18 Ağustos tarihine kadar tutuklu kaldı. Eylül ayında, HRAI üyesi olmaktan ve “devlet karşıtı propaganda yapmak” ve “devlete karşı komplo kurmak” suçlamalarından 4 yıl hapis cezasına mahkum edildi. Temyiz süresince serbest kaldı.

■ Bir Milyon İmza Kampanyası için barışçıl bir şekilde imza toplamaları ile ilişkili suçlardan mahkum edilen Fatemeh Masjedi ve Maryam Bigdeli, yıl sonunda, temyiz mahkemesinin haklarındaki kararları onamasının ardından, haklarında verilen altı aylık hapis cezasını yatıyorlardı.

Nisan ayında Dini Lider, devlet tarafından zorunlu tutulan kılık kıyafet kanununun uygulanmasına dikkat edilmesi gerektiği yönünde bir çağrı yaptı. Mayıs ayında, 2005 tarihli bir yasaya dayanarak, üniversite kampüsleri dahil halka açık yerlerde kılık kıyafet kanununa uymayanları hedef alan bir “iffet ve tevazu” kampanyası başlatıldı. Eylül ayında, üniversiteye kayıt yapan kadınların sayısında büyük bir düşüş olduğu ifade edildi.

Ayrımcılık – etnik azınlıklar

Ahvaz Arapları, Azeriler, Baluçlar, Kürtler ve Türkmenlerden oluşan İran’daki azınlık gruplara karşı, yasalarda ve uygulamada sistematik ayrımcılık devam

etti. Okullarda ve hükümet kurumlarında azınlık dillerinin kullanımı yasaklanmaya devam etti. Daha fazla siyasi katılım ve azınlıkların ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının tanınması için mücadele edenler, sistematik tehdit, gözaltı ve hapis cezası ile karşı karşıya kaldı.

■ Eylül ayında, Haziran 2009’dan beri tutuklu olan dört Ahvaz Arap, “Allah’a düşmanlık etmek ve dünyevi ahlaksızlık” suçlamalarıyla ölüm cezasına mahkum edildi.

■ Devlete bağlı bir gazetede çıkan ve Azerbaycanlıların onur kırıcı bulduğu bir karikatüre karşı yapılan 2006 yılındaki kitlesel gösterinin yıldönümünde Mayıs ayında tutuklanan yaklaşık 20 Azerbaycanlı aktivist, Kasım ayında serbest bırakıldı. Ailesi, yüksek kefalet ücretini ödeyemediği için yazar Akbar Azad tutuklu kaldı.

■ Temmuz ayında belirtildiğine göre, Sarbazlı 15 yaşındaki Baluç genci Mohammad Saber Malek Raisi, 2009 yılının Eylül ayından beri herhangi bir suçlama ve yargılama olmadan, büyük bir ihtimalle abisini yetkililere teslim olmaya zorlamak amacıyla alıkonuluyordu. Aralık ayında, adil olmayan yargılamalar sonucu hüküm giyen 11 Baluç asıllı erkek, beş gün önceki PRMI’nin düzenlediği bombalı saldırıya misilleme olarak infaz edildi.

■ Bir Milyon İmza Kampanyası üyesi ve Kürt insan hakları aktivisti Kaveh Ghasemi Kermanshahi, Şubat ve Mayıs ayları arasında tutuklu kaldı. Bu sürenin 80 gününü hücre hapsinde geçirdi. Ulusal güvenlik suçlarından yargılandığı dava Ekim ayında başladı.

■ Mir Hüseyin Musavi’nin seçim kampanyasında yer alan Türkmen asıllı Arash Saghar, “Türkmenistan için casusluk” yaptığı iddiasıyla yargılanmasının ardından, Ekim ayında sekiz yıl hapis cezasına mahkum edildi.

İnanç özgürlüğü

Sonradan Hristiyan olanlar, Sünni Müslümanlar, muhalif Şii din adamları ile Ehl-i Hak ve Derviş topluluklarının da aralarında bulunduğu dini azınlık üyeleri, ayrımcılık, taciz, keyfi gözaltılara maruz kaldı ve topluluklarının ortak mülklerine saldırılar düzenlendi. Hala yüksek öğretime erişimi olmayan Bahai toplumu üyelerinin gördüğü zulüm arttı.

■ Şii muhalif din adamı Ayatollah Kazemeyni Boroujerdi, 2007 yılında adil olmayan bir şekilde yargılanmasının ardından hala tutuklu bulunuyordu. Yedi müridi, Aralık ayında tutuklandı.

■ 2008 yılında tutuklanan yedi Bahai lider, açıkça adil olmayan bir şekilde yargılanmalarının ardından, Ağustos ayında 20 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

Casusluk ve İslam karşıtı propaganda suçlarından hüküm giydiler. Eylül ayında, cezalarının temyizde yarıya indirildiği belirtildi.

■ 2009 yılında, kuzeydoğu İran'ın Gonabad kentindeki gösterilere katıldıkları için 24 Dervişe, Mayıs ayında hapis, iç sürgün ve kırbaç cezaları verildi.

■ Hristiyanlığa dönen ve Reşt'teki İran Kilisesi üyesi Yousef Naderkhani, din değiştirmekten yargılandıktan sonra Ekim ayında ölüm cezasına mahkum edildi.

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

Gerçek sayıları netleştirmek mümkün olmasa da, kırbaç ve ampütasyon cezaları verilmeye ve artan bir şekilde uygulanmaya devam etti. Nisan ve Mayıs aylarında BM İnsan Hakları Konseyi'nde konuşan İran ulusal insan hakları kurumu başkanı Muhammed Cevad Laricani, hükümetin bu tür cezaları işkence olarak görmediğini iddia etti.

■ Nisan ayında, gazeteci ve yönetmen Muhammed Nurizad, "sistem karşıtı propaganda" ve "görevlilere hakaret" suçlamalarından üç buçuk yıl hapis ve 50 kırbaç cezasına mahkum edildi. Kasım ayında kendisi ve diğer kişilerin işkence gördüğünü söyleyen Nurizad, Aralık ayında açlık grevine başladı.

Ölüm cezası

Yetkililere göre, içlerinde beş kadın ve bir çocuk suçlunun da yer aldığı 252 kişi infaz edildi. Bunların dışında, birçoğu Maşad kentindeki Vekilabad Cezaevi'nde gerçekleşen ancak resmi kurumlarca kabul edilmeyen 470 infazın daha gerçekleştiğine dair tutarlı iddialar vardı. En az 143 çocuk suçlu cezaevinde infaz edilmeyi bekliyordu. Yetkililer, ölüm cezası konusunda haber yapılmasını sınırladığı için, gerçek sayısının daha yüksek olduğu tahmin edildi.

Ölüm cezaları, uyuşturucu kaçakçılığı, silahlı soygun, cinayet, casusluk, siyasi şiddet ve cinsel suçlar için verildi. Yetkililer ölüm cezalarını ve infazları siyasi bir araç olarak kullandı.

■ Seçim sonrası ayaklanmayla bağlantılı monarşist bir örgüte üye oldukları iddiasıyla ölüm cezasına mahkum edilen iki kişi, Ocak ayında herhangi bir uyarı yapılmadan asıldı.

■ Mayıs ayında, Kürt muhalif gruplarıyla bağlantılı oldukları iddiasıyla yargılanan dört Kürt, infaz edildi.

Recm cezasının uygulandığına dair herhangi bir bilgi gelmedi ancak çoğunluğu kadın olan 15 mahkum recm riskiyle karşı karşıya kaldı.

■ 2006 yılında recm cezası alan ve cezanın uygulanması riskinden dolayı bütün dünyada gündemde olan Sakine Muhammedi Aştıyani'nin cezası yeniden değerlendirmeye alındı. Hakkında kampanya yapan kişiler, taciz ve tutuklamalara maruz kaldı.

Aralık ayında, yapılan değişikliklerle uyuşturucuyla mücadele kanunu yayınlandı. Bu kanunla, sentetik uyuşturucularla ilgili suçlar da ölüm cezası kapsamına alındı. Aynı ay, İran, BM Genel Kurulu'nda, infazlara ilişkin moratoryum çağrısını yapıldığı önerge için ret oyu kullanan az sayıda ülkeden biri oldu.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Yetkililer, Uluslararası Af Örgütü'nün gönderdiği mektuplara yanıt vermedi ve örgütün İran'a erişimini reddetmeye devam etti. 1979 yılından beri yürürlükte olan, örgütün ülkeyi ziyaret ederek insan haklarını araştırması üzerindeki yasak sürdürüldü.

■ İran: Uluslararası Af Örgütü'nün, Evrensel Periyodik İnceleme için İran İslam Cumhuriyeti'nin sunduğu ulusal rapor hakkındaki yorumları (MDE 13/021/2010)

■ Protestodan cezaevine: Seçimden bir yıl sonra İran (MDE 13/062/2010)

■ Sakineh Mohammadi Ashtiani: Dengede bir hayat (MDE 13/089/2010)

■ İran: Taşlayarak infaz (MDE 13/095/2010)

İSRAİL VE İŞGAL ALTINDAKİ FİLİSTİN TOPRAKLARI

İSRAİL DEVLETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Shimon Peres

Binyamin Netanyahu

adi suçlar için kaldırıldı

7.3 milyon (İsrail); 4.4 milyon (İAFT)

80.3 yıl (İsrail);

72.9 yıl (İAFT)

binde 6/5 (İsrail);

binde 23/18 (İAFT)

İsrail güçleri ve Filistin silahlı grupları arasında 2009 yılı Ocak ayında başlayan ateşkese genellikle uyuldu. İsrail ordusu, 1.5 milyonluk nüfusu mahrumiyet içinde bırakarak fiilen hapseden Gazze Şeridi'ndeki abluka

da dahil olmak üzere, Filistin halkının İşgal Altındaki Filistin Toprakları'ndaki (İAFT) hareketi üzerindeki katı denetimini sürdürdü. İsrail yetkilileri, özel tıbbi bakıma gereksinim duyan yüzlerce Filistinlinin Gazze'den ayrılmak için yaptığı başvuruları ya reddetti ya da işlemleri geciktirdi ve bunun sonucunda birkaç kişi hayatını kaybetti. Gazze'de yaşayanların çoğu, abluka nedeniyle ciddi şekilde engellenen uluslararası yardıma bağlı yaşıyordu. Mayıs ayında, İsrail güçleri uluslararası sulara ablukayı yarmaya çalışan bir yardım gemisindeki dokuz kişiyi öldürdü. İsrail'e bağlı yüzlerce kontrol noktası ve bariyer ile İsrail'in Batı Şeria'da inşa etmeye devam ettiği 700 kilometrelik duvar nedeniyle, Filistinlilerin Batı Şeria'daki hareketi ciddi bir şekilde kısıtlandı. İsrail yetkilileri tarafından Batı Şeria'da Filistinlilerin evleri, su depoları ve Batı Şeria'daki diğer yapılara yönelik binlerce kişiyi etkileyen yıkım sayısı büyük oranda arttı. İsrail yetkilileri, ülkenin güneyinde kalan Bedevi köylerindeki evleri de yıktı. 26 Eylül tarihine kadar kısmen dondurulmuş olan, Filistin topraklarında yasadışı bir şekilde inşa edilen İsrail yerleşimlerin inşası tekrar başladı. İsrail, Aralık 2008 ve Ocak 2009 arasında Gazze'ye düzenlediği, aralarında 300'den fazla çocuğun da bulunduğu 1400 Filistinlinin öldürüldüğü, 22 gün süren "Dökme Kurşun" Operasyonu sırasında işlendiği iddia edilen savaş suçları ve uluslararası hukuk ihlalleriyle ilgili hala yeterli bir soruşturma yürütmedi. Filistin halkına karşı yargısız infaz, fiili saldırı ya da mülkiyete saldırı gibi suçlar işleyen İsrail askerleri ve vatandaşları genellikle yaptıklarından sorumlu tutulmadı. İsrail askeri güçleri İAFT'de aralarında sekiz çocuğun da bulunduğu 33 Filistinliyi öldürdü. Yüzlerce Filistinli İsrail güçleri tarafından gözaltına alındı ve tutuklandı. Bunlardan en az 264 kişi idari gözaltı kararları kapsamında suçlama ya da duruşma olmadan alıkonulurken, bir kısmı da iki yıldan fazla bir süre tutuklu kaldı. İşkence ve diğer kötü muamele haberleri oldukça sık gelirken, nadiren soruşturma açıldı. Yaklaşık 6000 Filistinli, çoğu adil olmayan askeri davaların ardından, İsrail cezaevlerinde tutulmaya devam etti. Askerlik hizmetini reddeden İsraili vicdani retçiler cezaevine girmeye devam etti.

Arka plan

İsrail ve Lübnan sınır bölgesindeki gerilim sürdü. 3 Ağustos tarihinde, İsrail ve Lübnan askerleri arasındaki karşılıklı ateş sonucu en az üç asker ve bir Lübnanlı gazeteci öldü.

İsrail güçleri ve Filistin silahlı grupları arasındaki ateşkes büyük oranda devam etse de, Filistinli gruplar, önceki yıllara göre daha az olmasına rağmen, zaman zaman hedef gözetmeksizin güney İsrail'e roket ve havan topu saldırısında bulundu (bakınız Filistin Yönetimi) ve İsrail güçleri de sorumlu gördükleri Filistinlilere saldırdı ve öldürdü. 31 Ağustos tarihinde Batı Şeria'da dört İsraili öldürüldü. Saldırısı 2006'da seçimleri kazanarak Gazze'yi yöneten Hamas'ın askeri kanadı İzzettin Kassam Tugayları üstlendi.

Eylül ayında, Hamas'ın dışarıda tutulduğu, İsrail ve Filistin Yönetimi arasında yapılan görüşmelere ABD hükümeti arabuluculuk yaptı. Ancak İsrail İAFT'de yeni yerleşim yeri inşası ile ilgili 10 aylık kısmi moratoryumu 26 Eylül tarihinde bitirdiği için görüşmeler kesildi ve Filistin Yönetimi, doğrudan görüşmelerden çekildi. Moratoryuma Doğu Kudüs ile çevresi dahil değildi ve Batı Şeria'da "güvenlik gerekçesiyle" yapılan yerler ve kamu binalarının yapımı hız kesmeden devam etti.

Gazze ablukası ve insani kriz

2007 yılının Haziran ayından itibaren Gazze Şeridi'nde uygulanmakta olan abluka, ekonominin giderek çökmesine ve orada yaşayan insanların daha fazla yoksulluğa sürüklenmesine neden oldu. Devam eden sağlık ve temizlik sorunları, yoksulluk ve kötü beslenmenin yanında, Gazzelilerin yüzde 80'i abluka nedeniyle engellenen uluslararası insani yardıma muhtaç bırakıldı. Kıtlık nedeniyle fiyatlar yükseldi. BM'in klinik ve okul yapmak için başlattığı inşaat projeleri ertelenmek zorunda kalınca, Eylül ayında BM okullarına kaydedilen yaklaşık 40.000 Filistinli çocuk geri çevrildi.

Başka bir yerde tedavi görmesi gereken ağır hasta kişiler ile yurtdışında okumak ve çalışmak isteyen öğrenci ve işçiler de dahil olmak üzere fiili olarak tüm Gazze halkı küçük bir yerleşim yeri içinde sıkışmış durumdaydı. Çok az kişinin Gazze'den çıkmasına izin verildi.

Mayıs ayında, İsrail birlikleri ablukayı kırmak isteyen bir uluslararası yardım gemisine zorla müdahale etti. Gemideki dokuz kişiyi öldürüp bir kısmı ağır olmak üzere 50'den fazla kişiyi yaraladı. İsrail askerleri arasında yaralananlar oldu. İki BM tarafından olmak üzere saldırıyla ilgili birçok soruşturma açıldı. Eylül ayında, BM İnsan Hakları Konseyi'nin görevlendirdiği araştırma kurulunun

vardığı sonuca göre, “İsrail askerlerinin yaygın ve keyfi olarak kullandığı öldürücü güç, gereksiz bir şekilde çok sayıda insanın ölmesine ve yaralanmasına yol açtı.” İsrail hükümetinin atadığı soruşturma komisyonu bağımsız ve şeffaf değildi.

Saldırıya yönelik uluslararası tepkinin ardından, hükümet, Gazze'deki koşulları iyileştirmek için, yetersiz olsa da, ablukayı kısmi olarak esnettiğini duyurdu. İsrail, 8 Aralık tarihine kadar Gazze'den yapılan tüm ihracatı engellemeye devam etti ve ihracat üzerindeki kısıtlamaların esnetileceği sözü yıl sonuna kadar uygulanmadı. Uluslararası Af Örgütü, ablukanın uluslararası insancıl hukuku ihlal eden bir tür kolektif cezalandırma olduğunu belirtti ve defalarca kaldırılması çağrısında bulundu.

Batı Şeria'daki kısıtlamalar

İsrail'e bağlı yüzlerce askeri kontrol noktası ve bariyer, Filistinlilerin Batı Şeria'daki hareketlerini kısıtlayarak, işyerlerine, eğitim ve sağlık tesislerine ve diğer hizmetlere erişimini engelledi.

2010 yılı sonunda, yüzde 80'i Batı Şeria'daki Filistin toprakları üzerinde bulunan 700 kilometrelik duvarın yüzde 60'ının yapımı tamamlandı. Duvar binlerce Filistinliyi topraklarından ve su kaynaklarından ayırırken, Batı Şeria'da yaşayan ve giriş izni olan Filistinliler, duvar boyunca kurulmuş 16 kontrol noktasının sadece üçünden geçerek Doğu Kudüs'e gidebiliyorlardı. Bu durum, Doğu Kudüs'te Filistinlilerin tedavi gördüğü altı ihtisas hastanesine gitmeye çalışan hasta ve sağlık personeli için ciddi sonuçlar doğurdu.

Filistinlilerin, uluslararası hukuk ihlal edilerek kurulan İsrail yerleşim yerlerinin yakınlarındaki geniş arazilere erişimi yasaklanmaya devam etti. Doğu Kudüs'ün de dahil olduğu Batı Şeria'ya yerleşenlerin sayısı yarım milyonu geçti. Filistinlilerin ayrıca İsraili yerleşimcilerin kullandığı 300 kilometrelik “kestirme/yan” yollara erişimi de sınırlandırıldı ya da engellendi. Ancak, yolculuklar hala yavaş ve zor olsa da, 2010 yılında Filistinlilerin özellikle kuzeydeki bazı kasabalar arasındaki seyahat süresi İsrail'in bazı bariyerleri kaldırması ve Filistin plakalı araçlar için yol ağlarını iyileştirmesi ile azaldı.

Yeterli barınma hakkı – zorla tahliye

Doğu Kudüs ve Batı Şeria'da yaşayan Filistinlilerin evlerini nasıl inşa edebilecekleri konusunda katı sınırlamalar uygulanarak yeterli barınma hakları ihlal

edildi. Doğu Kudüs de dahil Batı Şeria'da evlerin izinsiz yapıldığı gerekçesiyle zorla tahliyeler gerçekleşti. Filistinlilerin bu izinleri İsraili yetkililerden alması neredeyse imkansızdı. Güvenlik güçlerinin de eşlik ettiği yıkım ekipleri haber vermeden geldi ve ailelere eşyalarını almaları için çok az fırsat tanındı. Batı Şeria'daki birçok Filistinliye uygulanan İsrail askeri yasasına göre tahliye edilen ailelere yeni bir ev ya da tazminat verilmesine gerek yok. Doğu Kudüs'te İsrail sivil yönetimi altında yaşayan Filistinlilerin durumu biraz daha iyiydi. 2010 yılında, İsraili yetkililer Doğu Kudüs ve Batı Şeria'daki 431 yapıyı yıktı. Bu sayı, 2009'daki yıkımlardan yüzde 59 daha fazlaydı. Yarıyı çocuk olan 594 Filistinli, İsraili yetkililerin emriyle evlerinin yıkılması ile yerinden edildi. Ayrıca, su depoları, kuyular ve yaşamlarıyla ilgili yapıların yıkılması 14 binden fazla Filistinliyi etkiledi. ■ İsrail güçleri, Ürdün Vadisi'nin batısında kalan ve “kapalı askeri alan” ilan edilen Batı Şeria'ya bağlı Kirbet Tana köyündeki evleri ve yapıları ikinci kez yıktı. 10 Ocak tarihinde 100 kişinin evini, köy okulunu ve 12 hayvan ağılını yıkarken, 8 Aralık tarihinde de 10 evi, 17 hayvan barınağını ve yeniden inşa edilen köy okulunu yıktılar. Köy, daha önce 2005 yılında da yıkılmıştı. Köy sakinleri 1970'den bu yana İsraili yetkililerden inşaat izni alamazken, köyün yanında Mekhora ve İtamar yerleşim yerleri inşa edildi.

İsrail'in güneyindeki Negev'deki Bedevi köylerinin yıkımında belirgin bir artış gözlemlendi. İsraili onbinlerce Bedevi'nin evi olan düzinelere köy İsrail yönetimi tarafından resmi olarak tanınmıyor. Bu köylerde temel hizmetler bulunmuyor ve köylüler evlerinin yıkılacağı ve topraklarından ayrılacakları tehdidi altında yaşıyor. ■ 250 Bedevi'nin yaşadığı Negev'in “tanınmayan” köyü El-Arakib, İsrail Toprak İdaresi ve polis güçleri tarafından 27 Temmuz ve 23 Aralık tarihleri arasında sekiz kez yıkıldı. Köylüler her yıkımın ardından geçici barınaklar inşa etti.

Aşırı güç kullanımı

İsrail güvenlik güçleri, Batı Şeria ve Gazze'de barışçıl gösteri düzenleyen kişiler, çiftçiler, balıkçılar ve Gazze'de İsrail'in “yasak bölge” ilan ettiği yerlerde ya da kıyı sularında çalışan Filistinli sivilere yönelik aşırı güç kullandı. BM İnsani İlişkiler Koordinasyon Dairesi'ne göre 2010 yılı boyunca İAFT'de yaşayan sekizi çocuk 33 Filistinli İsrail askeri güçleri tarafından öldürüldü. Gazze'nin kuzey ve güney sınırlarında 1500 metrelik “yasak bölge” ve deniz kıyılarında da kısıtlamalar

uygulayan İsrail güçleri, dördü çocuk on beş Filistinli sivili öldürdü ve 100'den fazla kişiyi yaraladı.

■ 20 Mart tarihinde Batı Şeria'ya bağlı Irak Burin köyünde düzenlenen bir gösterinin ardından, İsrail güvenlik güçlerinin açtığı ateş sonucu iki Filistinli genç hayatını kaybetti. Muhammed Qadus göğsünden, Usaid Kadus da başından vuruldu. Nisan ayında, İsrail askeri polisinin açtığı soruşturmanın ardından iki üst düzey İsrail subay ölümler nedeniyle kınandı.

■ Eylül ayında üç Filistinli çoban – 91 yaşındaki İbrahim Ebu Said, 16 yaşındaki torunu Hosam Ebu Said ve 17 yaşındaki İsmail Ebu Oda – Beyt Hanun yakınlarındaki Gazze “yasak bölgesi”nde koyunlarını otlatırken İsrail'in açtığı tank ateşiyle öldürüldü. Yetkililer, öldürülen üç kişinin, daha önce ifade ettikleri gibi “terörist” değil, sivil olduklarını kabul etti ve olayın soruşturulacağını duyurdu. 2010 yılı sonuna kadar soruşturmanın sonucu bilinmiyordu.

Cezasızlık

İsrail askerleri, güvenlik güçleri mensupları ve yerleşimciler, yasadışı öldürmeler de dahil olmak üzere işledikleri insan hakları ihlalleri ile ilgili cezasız kalmaya devam etti. Yerleşimcilerin uyguladığı şiddet arasında Filistinlilere ateş etmek ve mülklerine zarar vermek de vardı. Failler, sadece çok ender durumlarda hesap vermek durumunda kaldı.

İsrail insan hakları örgütü Betselem'in Ekim ayında yayınladığı cezasızlık raporuna göre, İsrail ordusu 2006-2009 yılları arasında “Dökme Kurşun” Operasyonu haricinde 1510 Filistinliyi öldürdü. Bu kişiler arasında, 104'ü 18 yaş altındaki çocuklar olmak üzere, 617 kişi öldürülme anında herhangi bir çatışmada yer almıyordu. Betselem, birçoğu Gazze Şeridi'nde meydana gelen 148 olayda gerçekleşen 288 ölüm vakası ile ilgili soruşturma açılması yönünde çağrı yaptı ama sadece çoğunluğu Batı Şeria'da gerçekleşen 22 olay hakkında soruşturma açıldı. Betselem, sadece dört soruşturmanın, olayın gerçekleştiği bir ay içinde başlatıldığını belirtti. İki soruşturmada, olayda yer alan askerler yargılanmadan dosya kapandı.

“Dökme Kurşun” Operasyonu

Belirli olaylara yönelik İsrail'in yürüttüğü askeri soruşturmalar devam etse de, İsrail yetkilileri “Dökme Kurşun” Operasyonu sırasında İsrail güçlerinin işlediği savaş suçları ve diğer uluslararası hukuk ihlalleriyle ilgili uluslararası standartlara uyan bağımsız bir soruşturma başlatmadı. 2009 yılında, BM bünyesinde kurulan Veri Toplama Misyonu (Goldstone Raporu),

hem İsrail güçlerinin hem de Filistinli silahlı grupların savaş ve insanlık suçları işlediğini belirtti.

2010 yılı sonu itibarıyla, sadece üç İsrail askeri “Dökme Kurşun” Operasyonu ile bağlantılı olarak suçlu bulundu. Bu askerlerden ikisi, dokuz yaşındaki Filistinli Majed R.'den bubi tuzağı olduğuna inandıkları çantaları açarak “canlı kalkan” olmasını istedikleri için “yetkisiz davranış”tan suçlu bulundu. Kasım ayında görevden alındılar ve üç aylık hapis cezasına mahkum edildiler. Cezaları daha sonra ertelendi.

İki tarafın da yeterli soruşturma yürütmemesi nedeniyle, Uluslararası Af Örgütü, sorunun uluslararası adalet mekanizmaları yoluyla ele alınması çağrısını yaptı.

İsrail, “Dökme Kurşun” Operasyonu sırasında zarar gören BM binaları için BM'ye 10.5 milyon dolar tazminat ödedi. Ancak, saldırıda mağdur olan kişiler için hiç bir tazminat ödenmedi. Goldstone raporu, BM'in sadece BM tesislerine yönelik saldırılarda ölen ya da yaralanan BM personeli ve siviller için değil aynı zamanda Operasyon'daki diğer saldırıların mağdurları için de tazminat istemesini tavsiye etse de, BM Operasyon ile ilgili mali sorunların İsrail'in yaptığı bu ödemeye sona erdiğini belirtti.

Adalet sistemi

Yargısız tutuklamalar

Filistinliler, İsrail tarafından, uzun bir süre herhangi bir suçlama ya da dava olmaksızın idari gözaltı uygulamasına maruz kalmaya devam etti. 2010 yılında 264'ten fazla Filistinli idari gözaltına maruz kaldı. Bazıları iki yıldan daha fazla tutuklu kaldı.

■ Ramallah yakınlarındaki Kalandiya mülteci kampından 16 yaşındaki öğrenci Moatasem Nazzal, herhangi bir açıklama yapılmadan 20 Mart tarihinde evinde tutuklandı. Sorgu sırasında kelepçeliydi. Hakkında üç defa idari gözaltı kararı verildi ve 26 Aralık 2010 tarihine kadar cezaevinde kaldı.

Cezaevi koşulları – aile ziyaretlerinin engellenmesi

Gazze ablukasının başlangıcından beri Gazze'deki Filistinlilerin İsrail'e girişleri yasak olduğu ve mahkumların da İsrail'de tutuldukları için, bir kısmı üç yıldır tutuklu olan yaklaşık 680 Filistinli mahkumun ailesi tarafından ziyaret edilmesine izin verilmiyor.

Adil olmayan yargılamalar

İsrail askeri adalet sistemine bağlı İAFT'de yaşayan Filistinlilerin adil yargılanma hakları çeşitli şekillerde ihlal edildi. Sistematik olarak yanlarında bir avukat

bulunmadan sorgulamaları yapılmakta ve sivil olmalarına rağmen sivil mahkemelerde değil askeri mahkemelerde yargılanmaktalar.

İşkence ve diğer kötü muamele

Sık sık, çocukların da maruz kaldığı işkence ve diğer kötü muamele iddiaları rapor edildi. En yaygın uygulanan işkence yöntemleri arasında dayak, tutuklu ya da ailesini tehdit etme, uyku mahrumiyeti ve uzun süre acı verici gergin pozisyonlarda bekletilme vardı. Baskı altında alındığı iddia edilen itiraflar, İsrail askeri ve sivil mahkemelerinde delil olarak kabul edildi.

■ Hebron yakınlarındaki Beyt Umar köyünden 15 yaşındaki A.M., 26 Mayıs tarihinde gözaltına alındı ve Gush Etzion gözaltı merkezinde tutuldu. Altı gün boyunca işkence kullanılarak sorgulanan A.M., taş attığını “itiraf etikten” sonra serbest bırakıldı. Güvenlik görevlilerinin genital bölgesine elektrik kablosu bağladığını ve onu elektik şoku vermekle tehdit ettiğini söyledi. Ağustos ayında, biri Filistinli diğeri de İsraili olmak üzere iki STK, bu işkence iddiasıyla ilgili olarak İsrail polisi ve ordusuna şikayet başvurusunda bulundu. 2010 yılı sonu itibarıyla, ordu hala şikayeti değerlendirirken, polis “delil yetersizliği” nedeniyle takipsizlik kararı verdi.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü

Duvarı barışçıl bir şekilde protesto eden kişilere yönelik gözaltı, tutuklama ve hapis cezalarında artış gözlemlendi. Yetkililer, sık sık, 10 ya da daha fazla kişinin daha önce İsraili bir komutandan izin almadan “politik ya da politik olarak değerlendirilebilecek bir amaçla” toplanmasını yasaklayan Askeri Talimname 101'e başvurdular.

■ Ekim ayında, İsrail askeri mahkemesi, Abdallah Abu Rahma'yı bir yıl hapis cezasına mahkum etti. Bileyin Duvara Karşı Halk Komitesi başkanı ve öğretmen olan Rahma, “yasadışı bir gösteriyi düzenlemek ve katılmak” ile “tahrik”ten suçlu bulundu. “Taş atma” ve “silah bulundurma” suçlamalarından beraat etti.

Rahma bir düşünce mahkumuydu.

■ Eski nükleer teknisyeni Mordechai Vanunu, yabancı uyruklu biriyle görüştüğü için Mayıs ayında üç aylık cezasını çekmesi için cezaevine gönderildi. Neredeyse hemen hücre hapsine konuldu. Düşünce mahkumu olan Vanunu, bir İngiliz gazetesine İsrail'in nükleer kapasitesini açıkladığı için daha önce 18 yıl cezaevinde yatmıştı. 2004 yılında serbest kaldıktan sonra, askeri bir kural kapsamında altı ayda bir tekrarlanan polis denetimine maruz kaldı. Ayrıca, kural nedeniyle

yabancılarla iletişim kurması ve ülkeden ayrılması da yasaktı. 2010 yılının Ekim ayında İsrail Yüksek Mahkemesi, sınırlamaların kaldırılması için verilen dilekçeyi reddetti.

Düşünce mahkumları – İsraili vicdani retçiler

Askerlik hizmetini reddeden 12'den fazla İsraili vicdani retçi hapis cezasına mahkum edildi.

■ Kuzey İsrail'in Tuval köyünden Shir Regev, İsrail'in Filistin Toprakları'ndaki askeri işgaline karşı geldiği için askerlik hizmetini yapmayı reddetmesi nedeniyle toplam 64 gün olmak üzere üç kez cezaevinde kaldı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü heyeti Nisan ve Mayıs aylarında İsrail ve İAFT'yi ziyaret etti.

■ İsrail/İAFT: Ev kadar güvenli mi? İsrail'in Filistinlilerin evlerini yıkması (MDE 15/006/2010)

■ İsrail/İAFT: Uluslararası Af Örgütü'nün İsrail ve Filistin'in Gazze çatışmasıyla ilgili soruşturmasına dair değerlendirmesi (MDE 15/022/2010)

■ İsrail/İAFT: İnsan Hakları Konseyi Gazze çatışmasının mağdurlarını ihmal etti (MDE 15/023/2010)

■ İsrail: Vanunu üzerindeki keyfi sınırlamaları durdurun (MDE 15/024/2010)

İTALYA

İTALYA CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Giorgio Napolitano

Hükümet başkanı:

Silvio Berlusconi

Ölüm cezası:

tüm suçlar için kaldırıldı

Nüfus:

60.1 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

81.4 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 5/4

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 98.8

Romanlara yönelik insan hakları ihlalleri sürdü ve zorla tahliyeler mağdurların daha fazla yoksullaşmasına ve marjinalleşmesine neden oldu. Politikacıların, Romanlar, göçmenler, lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylere karşı yaptığı aşağılayıcı ve ayrımcı yorumlar hoşgörüsüzlük ortamının gelişmesine neden oldu. Şiddet

içeren homofobik saldırılar devam etti. Sığınmacılar, uluslararası koruma talep etmek için etkili prosedürlere erişemedi. Kolluk kuvvetleri tarafından kötü muamele uygulandığı iddiaları devam etti. Gözaltında ölüm ve kötü muamele iddialarıyla ilgili soruşturmaların bütünlüklü yapılmadığına dair kaygılar sürdü. İtalya, iç mevzuata işkence suçunu eklemeyi reddetti.

Uluslararası soruşturma

BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri, İtalya'yı ilk olarak Mart ayında ziyaret etti. Diğer konuların yanı sıra, İtalya yönetiminin Roman ve göçmen toplulukları topluma katmanın yollarını aramaktan ziyade onlara "güvenlik sorunu" gözüyle baktığından endişe duyduğunu belirtti.

Nisan ayında, Avrupa Konseyi İşkencenin Önlenmesi Komitesi, Eylül 2008 ve Temmuz 2009'da İtalya'ya yaptıkları dönemsel ziyaretlerle ilgili raporları yayınladı. Raporlarda vurgulanan noktalar arasında, ceza kanununda işkence düzenlemesinin olmayışı ve cezaevlerinin kalabalıklaşması da bulunmaktaydı. 2009 yılı raporu ayrıca "geri göndermeme" ilkesinin ihlal ederek (kişileri ciddi insan hakları ihlalleri riski ile karşılaştıkları bir ülkeye geri göndermeyi yasaklayan) göçmenlerin denizde yakalanarak Libya ya da Avrupa dışındaki diğer ülkelere geri dönmeye zorlanmasını kınadı.

25 Haziran tarihinde, Avrupa Sosyal Haklar Komitesi, İtalya'nın, Roman ve Sintilere karşı, barınma hakkı, yoksulluk ve sosyal dışlanmaya karşı korunma hakkı ve göçmen işçiler ve ailelerin korunma ve yardım görme hakkı dahil birçok haktan faydalanma konusunda ayrımcılık yaptığını belirtti.

Şubat ayında, İtalya'nın insan hakları sicili BM Evrensel Periyodik İnceleme kapsamında değerlendirildi. Mayıs ayında hükümet verdiği yanıtta, yapılan 92 tavsiyenin 12'sini reddetti. İşkence suçunu iç mevzuata eklemeyi ve düzensiz göç suçunu kaldırmayı reddetmesi ciddi kaygıya neden oldu.

Ayrımcılık

Romanlar eğitim, barınma, sağlık ve istihdama erişimde ayrımcılığa uğramaya devam etti. Politikacıların ve çeşitli yetkili kurum temsilcilerinin yaptığı onur kırıcı yorumlar Romanlar, göçmenler, lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylere karşı hoşgörüsüzlük ortamının gelişmesine neden oldu.

Ağustos ayında, polis yetkilileri tarafından oluşturulan Ayrımcı Fiillere karşı Güvenlik Heyeti çalışmaya başladı. Bu mekanizma, mağdurların

ayrımcı saldırılarla ilgili şikayette bulunmalarını teşvik etmeyi ve basitleştirmeyi amaçlamaktadır.

Roma – zorla tahliyeler

Romanlara yönelik zorla tahliyeler bütün ülkede devam etti. Bazı ailelerin defalarca zorla tahliye edilmesi, topluluklarının dağılmasına neden oldu, istihdama erişimlerini olumsuz etkiledi ve bazı çocukların okula devam etmelerini imkansız kıldı.

■ Ocak ayında, merkezi hükümetin, 2008 yılında valilere "göçebe" olarak tanımlanan gruplarla ilgilenirken yasalara uygun hareket etme zorunluluğunun olmadığı yetkiler veren "Göçebe Olağanüstü Hal" ni duyurmasının ardından Roma'daki yerel yönetimler "Göçebe Planı" nı uygulamaya başladı. Plan, binlerce Romanın tahliyesini ve yenilenmiş ya da yeni kamplara kısmi olarak yerleştirilmelerini içeriyordu. Planın uygulanması, ayrımcılık politikasının yoğunlaşarak devam etmesine ve yeni kampların inşaatının ya da eskilerin yenilenmesinin gecikmesi nedeniyle birçok kişinin daha yoksul koşullarda yaşamasına neden oldu. Bazı iyileşmelere rağmen, yetkililerin mağdur ailelere danışması yetersiz düzeyde kaldı.

■ Milano'da yerel yönetimler, alternatif barınma hizmeti sunmak için herhangi bir strateji izlemeden zorla tahliyeleri etmeleri acımasızca sürdürdüler. Bazı Roman ailelere tahliye sırasında sosyal konut tahsis edildi. Siyasi nedenlerle yerel yönetimlerin geri çektiği barınma yardımı, Aralık ayında yetkililerin uygulamasını ayrımcı bulan bir mahkeme kararıyla tekrar başladı. Karara itiraz edildi ve yıl sonunda hala temyiz aşamasındaydı.

Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin hakları

Şiddet içeren homofobik saldırılar devam etti. Kanundaki bir boşluk nedeniyle, cinsel yönelim ve toplumsal cinsiyet kimliği temelli ayrımcılık suçlarının mağdurlarına diğer suçlardan mağdur olan kişilerle eşit düzeyde koruma sağlanmadı.

Sığınmacı ve göçmenlerin hakları

Sığınmacı ve göçmenlerin, özellikle adil ve tatmin edici bir sığınma prosedürüne erişim gibi hakları tanınmamaya devam etti. Yetkililer, onları ırkçı şiddete karşı yeterince koruyamadı. Ayrıca, bazı politikacıların ve hükümet yetkililerinin göçmenler ve suç arasında temelsiz bir ilişki kurması hoşgörüsüzlük ortamı ve yabancı düşmanlığının güçlenmesine neden oldu.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin ve STK'ların, İtalya, Libya ve diğer ülkelerin göç akışını kontrol etmek için imzaladıkları sözleşmelerin birçok çocuğun da aralarında bulunduğu yüzlerce

siğirmacıyı uluslararası koruma talep etme haklarından mahrum bıraktığı yönündeki kaygıları devam etti. İtalya'da sığınma başvuruları çarpıcı bir şekilde azalmaya devam etti.

■ Ekim ayında, denizde kurtarılan 68 kişi, iddialara göre uluslararası korumaya başvurma fırsatı verilmeden 48 saat içinde zorla Mısır'a geri gönderildi. 68 kişi, Sicilya kıyısında İtalya yetkililerince durdurulan ve içinde 131 kişinin bulunduğu bir teknede yatar. Aralarında 44 çocuk ve yasadışı göçe yardım etmekten tutuklanan 19 kişi de bulunuyordu.

Ocak ayında, Güney İtalya'nın Rosarno kasabasında göçmen işçiler, kasabadaki yerel halk ve polis arasında iki gün süren şiddetli çatışmanın sonucunda (çoğu oturma iznine sahip) 1000'den fazla göçmen kaçmak zorunda kaldı ya da güvenlik görevlilerince bölgeden uzaklaştırıldı. Çatışmalar, bir göçmen işçinin tarlada çalıştıktan sonra diğer işçilerle birlikte eve yürürken seyir halindeki bir arabadan açılan ateşle yaralanmasından sonra başladı. Nisan ayında, çatışmanın nedenleri ile ilgili açılan adli soruşturma sonucunda – İtalyan ve yabancı uyruklu – 30'u aşkın kişi bölgede tarım sektöründe çalıştırılan göçmen işçilerin sömürülmesi ve köleleştirilmesi suçlamasıyla tutuklandı. Soruşturma yıl sonunda devam ediyordu.

Terörle mücadele ve güvenlik

Gizli gözaltılar

Aralık ayında, Milano Temyiz Mahkemesi, Abu Omar'ın 2003 yılında Milano'da kaçırılmasına karışan 25 ABD ve İtalya görevlisine 2009 yılında verilen mahkumiyet kararlarını onayladı. 23 ABD çalışanının duruşmaları giyaplarında görüldü. Mahkeme, zanlıların 9 yıla kadar hapsine karar verdi. Milano'da kaçırıldıktan sonra CIA Abu Omar'ı İtalya'dan Mısır'a yasadışı bir şekilde transfer edildi ve Omar orada gizli olarak gözaltında tutuldu ve iddialara göre işkence gördü. Mahkeme, devlet sırrı gerekçesiyle, İtalya İstihbarat teşkilatının beş üst düzey çalışanına yönelik suçlamaların reddine karar verdi.

Guantánamo tutukluları

2009 yılında, gözaltında tutuldukları Guantánamo Körfezi'nden İtalya'ya nakledilen Tunus uyruklu Adel Ben Mabrouk ve Rihad Nasser'iye karşı terörle ilgili suçlardan başlatılan kovuşturma devam etti. Sanıkların, geri-göndermeme ilkesi ihlal edilerek Tunus'a iade edilecekleri konusunda kaygılar vardı.

Gözaltında ölümler

Kolluk kuvvetleri tarafından kötü muamele uygulandığına dair iddialar devam etti. Gözaltında ölüm ve kötü muamele vakalarıyla ilgili açılan soruşturmanın bağımsızlığı, tarafsızlığı ve delillerin titiz bir şekilde toplanma ve korunmasıyla ilgili kaygılar sürdü ve bu tür vakalar çoğunlukla cezasızlıkla sonuçlandı. Soruşturmanın bütünlüklü bir şekilde yapılması ve sorumluların adalet önüne çıkarılmaları için, mağdurlar ve ailelerinin yetkililere defalarca dilekçe vermesi gerekti.

■ 18 yaşındaki Federico Aldrovandi'yi yasadışı öldürmekten Temmuz 2009'da üç yıl altı ay hapse mahkum edilen dört polis memurunun yaptıkları itiraz yıl sonunda hala temyiz aşamasında beklemedeydi. Federico Aldrovandi 2005 yılında polis memurları tarafından Ferrara kasabasında durdurulduktan sonra öldü. Mart ayında, delillerin gizlenmesine ve değiştirilmesine yardım eden başka üç polis memuru 8, 10 ve 12 ay hapis cezasına mahkum edildi. Ekim ayında, Frederico Aldrovandi'nin ebeveynleri, devam eden tazminat davalarından vazgeçmeleri şartıyla oğullarının ölümü karşılığında verilen 2 milyon avroyu kabul etti.

■ Aldo Bianzino'ya gereken yardımı yapmamakla suçlanan bir infaz koruma memuruna karşı açılan dava devam etti. Aldo Bianzino 2007 yılında tutuklandıktan iki gün sonra Perugia'da cezaevinde öldü. Kimlikleri belirlenemeyen cinayetten sorumlu kişilere karşı açılan dava 2009 yılında kapandı.

■ Stefano Cucchi'nin ölümünün aydınlatmak ve sorumluları bulmak için başlatılan girişimler devam etti. Stefano Cucchi, 2009 yılının Ekim ayında tutuklandıktan birkaç gün sonra Roma'da bir hastanenin mahkum koğuşunda hayatını kaybetti. Yakınlarının iddialarına göre, Cucchi'nin ölümü hastaneye götürülmeden önce de maruz kaldığı kötü muameleden kaynaklandı.

■ Aralık ayında, bir doktor, yanlış tıbbi müdahaleye bağlı olarak İtalya'nın güneyindeki Varese kasabasındaki bir hastanede ölen Giuseppe Uva'yı taksirle öldürmekten suçlandı. Giuseppe Uva'nın ölümünden saatler önce gözaltında kötü muamele gördüğüne dair iddialarla ilgili soruşturma devam etti.

İşkence ve diğer kötü muameleler

Mart ve Mayıs aylarında, Cenova Temyiz Mahkemesi, 2001 yılında kolluk kuvvetlerinin G8 protestocularına yönelik işkence ve kötü muamele uygulamasıyla ilgili açılan davalarda ikinci gerekçeli kararları yayınladı. Yıl

sonunda, dosyanın Yargıtay'da temyiz edilmesinin yolu hala açıktı.

Mart ayında, Mahkeme, Bolzaneto'da bulunan bir geçici gözaltı merkezinde meydana gelen ağır yaralama ve keyfi arama da dahil olmak üzere birçok suçla ilgili açılan davada zaman aşımının dolduğuna, ancak sorumlu 42 görevlinin mağdurlara tazminat ödemesine karar verdi. Mahkeme ayrıca sanıkların sekizinin üç yıl iki aya kadar hapis cezası almasına hükmetti.

Mayıs ayında, aynı Mahkeme, Armando Diaz Okulu'nda yaşanan benzer ihlaller nedeniyle itham edilen aralarında olaylar sırasında orada bulunan üst düzey polis görevlilerinin de bulunduğu 28 sanıktan 25'ini suçlu buldu ve beş yıla kadar hapis cezasına mahkum etti. Suçlamaların çoğu zaman aşımı nedeniyle düştü.

İtalya işkence suçunu ceza kanununa ayrı bir suç olarak eklemiş olsaydı zaman aşımı uygulanmayacaktı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

📄 Uluslararası Af Örgütü heyetleri İtalya'yı Mart ve Temmuz aylarında ziyaret ettiler.

📄 Yanlış cevap: İtalya'nın "Göçebe Planı" Roma'da yaşayan Romanların barınma hakkını ihlal ediyor (EUR 30/001/2010)

📄 Tehlikeli Anlaşmalar: Avrupa'nın işkenceye karşı "diplomatik güvenceler"e itimadı (EUR 01/012/2010)

📄 Bilinen Sır: Avrupa'nın nakil ve gizli gözaltılardaki suç ortaklığını destekleyen kanıtlar (EUR 01/023/2010)

RUSYA FEDERASYONU

RUSYA FEDERASYONU

Devlet başkanı:

Dmitry Medvedev

Hükümet başkanı:

Vladimir Putin

Ölüm cezası:

uygulamada kaldırıldı

Nüfus:

140.4 milyon

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

67.2 yıl

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

binde 18/14

Yetişkin okur yazarlık oranı:

yüzde 99.5

İnsan hakları savunucuları ve bağımsız gazeteciler, tehdit, saldırı ve taciz ile karşılaşmaya devam ettiler ve açılan soruşturmalardan çok azı somut sonuç verdi.

Toplanma ve ifade özgürlüğü, gösterilerin yasaklanması, zor kullanılarak dağıtılması ve kişilerin aşırılıkla mücadele mevzuatı kapsamında yargılanması gibi yollarla baskı altına alınmaya devam etti. Kuzey Kafkasya'nın güvenlik durumu istikrarsızdı. Silahlı gruplar tarafından düzenlenen saldırılar ve öldürme, zorla kaybedilme ve işkence gibi insan hakları ihlalleri bölgeyi etkilemeye devam etti. Bütün Rusya'da, sık sık kolluk kuvvetlerinin işkence ve diğer kötü muamele uyguladığı rapor edildi.

Arka plan

Yıl sonunda, Rusya'nın, ekonomik krizi büyük bir sosyal, ekonomik ya da siyasi ayaklanma olmadan atlattığı görüldü. Komşuları ve Batı'daki ülkelerle ilişkilerinde olumlu gelişmeler yaşandı.

Hükümet, hukukun üstünlüğü ilkesini güçlendirerek ve adalet sisteminde reformlar yaparak modernleşmeye olan bağlılığını vurgulamaya devam etti. Ancak, yaygın yolsuzluk ve kuvvetler ayrılığının verimsizliği, bu konuda büyük engel oluşturdu.

Bütün bir yıl boyunca ülke çapında, çoğunlukla yerel düzeyde, medeni ve siyasi hakların ihlali, çevre sorunları ve sosyal ihtiyaçların baskı altına alınması gibi konularda toplumsal hareketlerin düzenlediği etkinlikler gerçekleşti. Moskova, St. Petersburg ve diğer yerlerdeki eylemler çoğunlukla barışçılken, birçok izinsiz eylem, kolluk kuvvetleri tarafından aşırı güç kullanılarak dağıtıldı.

Radyo ve televizyon ile yazılı basında güçlü bir siyasi önyargı olduğu yönünde endişeler vardı ama elektronik medyanın daha çoğulcu olduğu görüldü. Dijital video ve sosyal iletişim ağları, sosyal aktivizmi harekete geçirmek ve insan hakları ihlallerini ortaya çıkarmak için yaratıcı bir şekilde kullanıldı. Özellikle devlet televizyonu olmak üzere devlet medyası, sıklıkla muhalif siyasetçileri, komşu ülkelerin liderlerini ve sivil toplum aktivistlerini kötülemek için bir araç olarak kullanıldı.

Rusya yetkilileri, 2008 yılı Ağustos ayında, Gürcistan ile olan çatışmada silahlı kuvvetlerin işlediği insan hakları ihlalleri hakkında etkin bir şekilde soruşturma başlatmadı. Rusya ve Güney Osetya fiili yönetimi, kayıpların akıbeti için yapılan soruşturmalarda ilgili Avrupa Konseyi'yle işbirliği yapmadı ve AB Gözlem Heyeti'nin Güney Osetya'da çatışmadan etkilenen bölgelere erişimini sağlamadı.

İşkence ve diğer kötü muamele

Kolluk kuvvetlerinin suç itiraf ettirmek ve para almak amacıyla işkence ve diğer kötü muamele uyguladığı iddiaları devam etti. Polis, müfettişler ve savcılar arasındaki yolsuzluk ve hile iddiaları, soruşturmaların ve yargılamaların etkinliğinin önüne geçti. Tutuklular, sıklıkla yasadışı disiplin cezaları aldıklarını ve gerekli tıbbi bakımdan mahrum bırakıldıklarını belirttiler.

■ 31 Ağustos gecesi, 17 yaşındaki Nikita Kaftasyev ve bir arkadaşı, Nizhnil Novgorod bölgesinde Kstovo'da, polis tarafından durduruldu. Nikita Kaftasyev, arkadaşı ile birlikte polisten dayak yediklerini iddia etti. Polis karakolunda gece boyunca alıkonuldular ve orada da kaba dayığa maruz kaldılar. Nikita Kaftasyev genital bölgesinden ciddi bir şekilde yaralandı. Polisin ertesi sabah kendisini eve götürdüğünü ve annesine polisten şikayetçi olmadığına dair bir belge imzalatıklarını söyledi.

Adalet sistemi

Yargı reformu, hükümetin önceliği olarak sunulmaya devam etti. Ancak, parça parça yapılan reformların altta yatan yapısal eksiklikler üzerindeki etkisi sınırlıydı. Bunun en büyük nedeni, adalet sistemindeki yaygın yolsuzluk ve siyasi etkiydi.

Polis tarafından kötü muamele uygulamalarına karşı, kolluk kuvvetleri kurumlarının da katıldığı yaygın eleştirinin ardından, hükümet polisle ilgili yeni bir kanun tasarısı sundu. İnsan hakları örgütleri, önerinin, kolluk kuvvetlerinin, kötü muamele ve insan hakları ihlalleriyle ilgili hesap vermesi için etkili bir mekanizma geliştirmedeği yönündeki endişelerini belirtti.

Hükümet, Eylül ayında, adli soruşturmaların bağımsızlığını arttırmak için bir adım atarak, Soruşturma Komitesi'nin 2011 yılından itibaren bağımsız bir soruşturma kurumu olarak çalışacağını duyurdu. Kurum, Savcılık'ın denetiminden çıkarak doğrudan Başkan'a bağlı olacak. Komite, ilk olarak 2007 yılında soruşturma ve yargılama işlemlerini ayırmak amacıyla kurulmuştu.

Gözetiminde, yeterli tıbbi bakım olmaması nedeniyle gerçekleşen ölümlere yönelik kaygılar, tutukluluk koşullarını düzenleyen yasada değişiklik yapılmasını sağladı. Ekonomik suç işlediklerinden şüphelenilen kişiler için ev hapsi ve tutuklulukta sınırlama getirildi. Savcılık, avukat Sergei Magnitsky'nin 2009 yılı Kasım ayında gözaltında ölümüne yetersiz tıbbi tedavinin neden olduğu sonucuna vardı, ancak ölümüyle ilgili kimse yargılanmadı.

YUKOS tarafından üretilen petrolün çalınmasıyla ilgili suçlanan Mikhail Khodorkovsky ve Platon Lebedev'in ikinci duruşmasında savcılarının ve yargının bağımsızlığına dair endişeler arttı. Suçlamaların siyasi amaçlı olduğu görüldü. 30 Aralık tarihinde, tanıklara baskı yapılması ve mahkemenin savunmanın önemli tanıklarının dinlemeyi reddetmesi gibi usul hatalarıyla zarar gören ve adil olmayan bir yargılama sonucunda ikisi de toplam 14 yıl hapse mahkum edildi. Tutuklu buldukları süre göz önünde bulundurularak 2017 yılında serbest bırakılacaklar.

Toplanma özgürlüğü

Toplumsal aktivizm üzerindeki, özellikle tartışmalı konuları gündeme getiren, toplumsal muhalefeti harekete geçirebilen veya yurtdışı destekli gruplar üzerindeki baskı devam etti. Eylemleri düzenleyenler, kolluk kuvvetlerinin ve hükümet yanlısı örgütlerin taciz ve tehditleriyle karşı karşıya kaldı. Moskova ve St. Petersburg'daki barışçıl gösteriler yasadışı ilan edildi, zor kullanılarak dağıtıldı ve birçok gösterici saatlerce gözaltında tutuldu. Bazı göstericiler, sadece toplanma özgürlüğü haklarını kullandıkları için günlerce gözaltında tutuldular.

Ekim ayında, "31 Stratejisi" hareketi altında birleşen aktivistlerin, toplanma özgürlüğü hakkı için Moskova'daki Triumfalnaya meydanında barışçıl gösteri yapmalarına izin verildi. 2009 yılı Mayıs ayından bu yana, hareketin meydana toplanması, en az 10 kez engellenmişti.

Moskova yakınlarındaki Khimki ormanı boyunca yapılması planlanan otoyolu protesto etmek amacıyla yapılan gösteriler, projenin birkaç ay durdurulmasını sağlarken, aynı zamanda göstericiler de tehdit edildi ve tacize uğradılar. Projeye karşı çıkan barışçıl bir gösterici Konstantin Fetisov, Kasım ayında kimliği belirsiz kişilerce uğradığı saldırı sonucu ağır yaralandı.

Ekim ayında emsal teşkil edecek bir kararla, St. Petersburg'daki bir mahkeme, LGBTT hakları aktivistlerinin onur yürüyüşünün belediye tarafından yasaklanmasının kanunsuz olduğuna karar verdi. Ay sonunda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Moskova'daki yerel yetkililerin 2006, 2007 ve 2008'deki Onur yürüyüşlerini engellemesinin barışçıl toplanma özgürlüğü hakkının ihlali olduğuna ve organizatörlerin cinsel yönelimleri nedeniyle ayrımcılığa uğradığına karar verdi.

İfade özgürlüğü

Gazeteciler, ekoloji aktivistleri, siyasi muhalefet üyeleri ve insan hakları savunucuları, taciz, tehdit ve saldırılara maruz kaldı. Yetkililer, ifade özgürlüğüyle ilgili tutarsız mesajlar vermeye devam etti. Gazeteci ve sivil toplum aktivistlerine daha fazla saygı ve koruma sözü verirken, hükümeti eleştirenlere yönelik karalama kampanyası başlatıldı ya da bu tür kampanyaları durduramadılar.

Kasım ayında, Moskova'da gazeteci Oleg Kashin, saldırıya uğradı. Saldırıya yönelik büyük tepkinin ardından, Devlet Başkanı Medvedev saldırının titiz bir şekilde araştırılacağı sözünü verdi.

Önde gelen insan hakları savunucularına ve gazetecilere yönelik düzenlenen suikastlar ve saldırılar ile ilgili açılan soruşturmalar çok az sonuç verdi. Soruşturma Komitesi, 2006 yılının Ekim ayında vurulan gazeteci ve insan hakları savunucusu Anna Politkovskaya'nın cinayetinde delil yetersizliği nedeniyle beraat etmelerine rağmen, aynı kişileri şüpheli olarak göstermeye devam etti.

Aşırılıkla mücadele yasasındaki muğlak tanımlar, ifade özgürlüğünü kısıtlamak için sıklıkla kullanıldı.

■ Tataristan Yüksek Mahkemesi, hükümete karşı nefreti körüklemekten 2009 yılında 18 ay hapse mahkum edilen Tataristan Devlet Başkanı'nın eski basın sözcüsü Irek Murtazin'in cezasını Ocak ayında onayladı. Murtazin, Tataristan yönetimini eleştiren bir kitap yayınlamıştı.

■ Temmuz ayında, Andrei Yerofeev ve Yuri Samodurov, Ortodoks Kilisesine karşı nefreti körüklemekle suçlanarak ceza aldılar. 2007 yılında, tartışmalı içeriği nedeniyle daha önce müze ve galerilerde gösterimden kaldırılan "Yasaklanmış Sanat 2006" adında bir çağdaş sanat sergisini düzenlemiştiler.

■ Yıl sonunda, Gorni-Altay bölgesinde, Yehova Şahitlerinin bir üyesi hakkında, dini mezhebi ile ilgili broşür dağıtmasının ardından nefreti körüklediği gerekçesiyle dava açıldı.

İnsan hakları savunucuları

İnsan hakları savunucuları ve bağımsız STK'lar, zor bir ortamda çalışmaya devam etti. Çalışmalarını engellemek ve kamuoyu önünde güvenilirliklerini azaltmak amacıyla kişiliklerine ve bütünlüklerine yönelik tehditler, saldırılar ve idari tacizler devam etti.

■ Nisan ayında, Soruşturma Komitesi, 15 Temmuz 2009 tarihinde öldürülen Çeçen insan hakları savunucusu Natalia Estemirova'nın katilini bulduğunu

duyurdu. Soruşturma Komitesi'nin oldukça şüpheli açıklamasına göre, katiller silahlı bir grubun üyesiydiler.

■ Mayıs ayında, insan hakları savunucusu Aleksei Sokolov, hırsızlık ve soygun suçlamasıyla 5 yıl hapis cezası aldı. Yargılama usullerinin adil olmadığına dair bilgiler mevcuttu. Ceza Ağustos ayında üç yıla indirildi. Aleksei Sokolov, cezasını çekmek üzere memleketi Sverdlovsk Bölgesi'nden Sibirya'nın Krasnoyarsk bölgesine nakledildi. Bu yolculuk sırasında dayak yediği ve kötü muameleye maruz kaldığı kaydedildi. Arkadaşları ve meslektaşları gözaltındaki kişilerin korunması için yaptığı çalışmalarını durdurmak için uydurma bir dava açıldığına yönelik endişelerini dile getirdiler.

■ Eylül ayında, insan hakları merkezi Memorial'ın başkanı Oleg Orlov'a açılan dava başladı. Meslektaşı Natalia Estemirova'nın Temmuz 2009'da ölümünden Çeçen Devlet Başkanı'nın sorumlu olduğu yönündeki beyanları nedeniyle iftira ile suçlandı.

İrkçilik

İrkçi nedenlere dayalı şiddet olayları ciddi bir sorun olmaya devam etti. SOVA Bilgi ve Analiz Merkezi'nden alınan ön bilgiye göre, 37 kişi nefret suçları sonucunda öldü. Nisan ayında, nefret suçu işleyen kişileri uzun hapis cezalarına mahkum eden Moskova hakimi Eduard Chuvashov aşırılık yanlısı bir grubun üyeleri tarafından öldürüldü. Ekim ayında, görünüşünden Slav olmadığı belli olan 15 kişiyi öldüren 22 yaşındaki Vasili Krivets ömür boyu hapse mahkum edildi. Avukat Stanislav Markelov ve gazeteci Anastasia Baburova'nın Ocak 2009'da öldürülmesinden tutulan iki şüpheli kişinin tutukluluk hali yıl sonuna kadar uzatıldı. Soruşturma sonucunda, iki şüphelinin sağcı bir gruba dahil olduğu ve Stanislav Markelov'u, öldürülen anti-faşist bir aktivistin ailesinin vekaletini üstlendiği için öldürdükleri ortaya çıktı.

Kuzey Kafkasya'da güvensizlik ortamı

Çeçenistan'a komşu bölgeler olan Dağıstan, İnguşetya, Kabardino-Balkarya ve Kuzey Osetya'ya yayılan şiddet nedeniyle, Kuzey Kafkasya'daki güvenlik ortamı değişkenlik gösterdi. Hükümet yetkilileri, silahlı şiddetle mücadele etmek için alınan önlemlerin etkisiz olduğunu açıkça kabul etti. Silahlı gruplar tarafından düzenlenen ayırım yapmadan sivilleri de hedefleyen bombalı intihar saldırıları sonucunda çok sayıda güvenlik görevlisi öldürüldü. Eylül ayında, Kuzey Osetya-Alanya'nın başkenti

Vladikavkaz'da arabayla düzenlenen bombalı saldırıda 17 kişi ölürken 100'den fazla kişi yaralandı.

Kuzey Kafkasya'da güvenlik güçleri insan hakları ihlalleriyle suçlandı. İhlaller arasında, yasadışı gözaltı, işkence ve bazı durumlarda silahlı grup üyesi olmasından şüphelenilen kişilerin yargısız infazı vardı. Bu insan hakları ihlallerine yönelik etkili soruşturmalar yürütülmedi ve sorumlular yargı önünde getirilmedi. Bu ihlaller hakkında bilgi veren gazeteci ve insan hakları aktivistleri tehdit ve tacize uğradı.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin Haziran ayındaki oturumunda, Kuzey Kafkasya'daki insan hakları ihlallerine karşı kullanılan yasal mekanizmaların etkinliği tartışıldı. Rusya yetkilileri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarını uygulamaları ve silahlı gruplar ve terörle mücadelede yasadışı önlemlerden kaçınmaları yönünde çağrı yaptı.

Çeçenistan

Silahlı militanların akrabaları, kendilerinin hedef gösterildiklerine dair iddialarını sürdürdü. Gazeteciler ve sivil toplum örgütleri, yetkililerin sıkı denetimi ve tehditlerine maruz kaldı. Hükümet yetkilileri, soruşturma kurumlarıyla işbirliği yapmayı reddederek zorla kaybedilme, işkence ve yasadışı tutuklama vakalarının soruşturulmasına engel oldu.

■ Şubat ayında, en az dört Çeçen sivil, Çeçenistan ve İnguşetya sınırında yabancı sarımsak toplarken güvenlik güçleri tarafından kasıtlı olarak öldürüldü. Yetkililer, yasak bölgedeki bir operasyonda silahlı militanları öldürdüklerini iddia etse de sarımsak toplayan gruptan sağ kalanların açıklaması farklıydı. Öldürülenlerden en az biri bıçaklanırken, diğerleri nokta atışıyla vuruldu.

■ 2009 yılının Aralık ayından beri güvenlik güçleri mensubu olduklarına inanılan kişilerce bilinmeyen bir yerde kimseyle görüştürülmeden tutulan ve bir radyatöre zincirlenen Groznili İslam Umarpashaev, Nisan ayında serbest bırakıldı. Herhangi bir suçtan yargılanmadı. Ailesi, yasadışı gözaltına alınması ile ilgili olarak, yetkililere ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne şikayette bulundu. Serbest bırakıldıktan sonra saklanarak hayatını sürdüren İslam Umarpashaev ve ailesine şikayetlerini geri almaları için baskı yapıldı.

Çeçen kadınların ifade özgürlüğü üzerindeki sınırlamaların artmasının bir işareti olarak, başörtü takmayan kadınların boya tabancaları ile vurulduğu birçok olay kaydedildi.

Dağıstan

Rus insan hakları örgütleri, keyfi gözaltılar ve zorla

kaybedilmelerde artış olduğunu belirtirken, yetkililere göre polis ve hükümet görevlilerine yönelik saldırılar yüzde 20 oranında arttı. Avukatlar, gazeteciler ve insan hakları savunucuları artan bir şekilde saldırı ve engellemelere maruz kaldı.

■ Haziran ayında, Khasavyurt'ta polis karakolunda gözaltında bulunan bir müvekkilini ziyarete giden avukat Sapiyat Magomedova'nın polis memurları tarafından feci şekilde dövüldüğü belirtildi. Olayın ardından avukata, kamu görevlisine hakaretten dava açıldı.

■ Temmuz ayında, başka bir avukat Dzhamilya Tagirova, müvekkilinin ifadesinin görüşme kayıtlarına yanlış geçirilmesine itiraz edince, başkent Mahaçkale'de bir polis karakolunda soruşturmayı yürüten bir görevlinin saldırısına uğradı.

Dağıstan'da iki kadın avukatın daha yasal temsilciler olarak görevlerini yerine getirirken güvenlik güçleri tarafından saldırıya uğradığı bildirildi.

■ 3 Haziran 2010 tarihinde Dağıstan Yüksek Mahkemesi, Rasil Mamedrzaev'i "Yabloko" Partisi Dağıstan şube başkanı Farid Babaev'i öldürmek suçundan 15 yıl hapse mahkum etti. Dağıstan'daki pek çok insan hakları ihlaline dikkat çeken ve Rusya meclis seçimlerinde aday olan Farid Babaev, 2007 yılının Kasım ayında vurulmuştu.

■ Temmuz ayında, 14 yaşındaki Makhmud Akhmedov polis tarafından gözaltına alındı. Akhmedov, gece boyunca gözaltında tutulduğunu ve bir elektrikli matkap çaldığını itiraf etmesi için işkence ve diğer kötü mumale gördüğünü ifade etti. Açılan soruşturma sonucunda, Aralık ayında dört polis memuru hakkında dava açıldı.

İnguşetya

İnguşetya Devlet Başkanı'nın, bağımsız insan hakları örgütleriyle diyalog geliştirme çabalarına rağmen, ciddi insan hakları ihlalleri sürdü ve gazetecilerle insan hakları savunucuları tehdit almaya ve saldırıya uğramaya devam etti.

■ Haziran ayında, Beslan ve Adam Tsechoev kardeşler, evlerine gelen bir grup maskeli polis tarafından gözaltına alındı, kötü muameleye uğradı ve Malgobek Bölgesi Polis Merkezi'nde altı gün kimseyle görüştürülmeden alıkonuldu. Beslan Tsechoev, yıl sonunda hala tutukluymdu. İnguşetya İnsan Hakları Komiseri'nin de belgelediği yaralarına rağmen, Savcılık Ofisi, adli soruşturma açmayı reddetti.

■ Temmuz ayında, Mustafa Mutsolgov ve Vakha Sapraliev, güvenlik güçleri tarafından kullandıkları arabadan indirildi ve elleri kelepçeli bir şekilde yakın

mesafeden vurularak yargısız infaz sonucu öldürüldü. Ağustos ayında, maskeli güvenlik güçleri mensuplarının, Mustafa Mutsolgov'un babası Alikhan Mutsolgov'u dövdüğü ve kötü muamele uyguladığı belirtildi. Ayrıca, 15 yaşındaki kardeşi Magomed'i de kaçıran polisler, ölen kardeşinin yasadışı eylemlere bulaştığını söylemek için Magomed'e işkence ve kötü muamele uyguladı. Yıl sonunda, aile üyelerine hala şikayetleri hakkında bir soruşturma açılıp açılmadığına dair bir bildirim yapılmamıştı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

Uluslararası Af Örgütü temsilcileri Kasım ayında, İnguşetya'yı ziyaret etti.

Rusya Federasyonu: BM Kadına karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne sunulan bilgilendirme raporu (EUR 46/022/2010)

TÜRKİYE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Devlet başkanı:

Hükümet başkanı:

Ölüm cezası:

Nüfus:

Ortalama yaşam süresi beklentisi:

5 yaş altı ölüm oranı (e/k):

Yetişkin okur yazarlık oranı:

Abdullah Gül

Recep Tayyip Erdoğan

tüm suçlar için kaldırıldı

75.7 milyon

72.2 yıl

binde 36/27

yüzde 88.7

Terörle Mücadele Kanunu'nda ve anayasada yapılan değişiklikler ve düzenlemeler insan haklarının geliştirilmesi açısından olumlu adımlar olsa da, gerekli köklü değişimi yaratmakta yetersiz kaldı. İfade özgürlüğü hakkını ihlal eden cezai kovuşturmalar devam etti. Önerilen bağımsız insan hakları mekanizmaları kurulmadı. İşkence ve diğer kötü muamele raporları devam etti ve kolluk kuvvetlerine yönelik soruşturma ve kovuşturmalar etkisiz kaldı. Terörle mücadele yasaları kapsamında bir dizi adil olmayan yargılama yapıldı. Bombalı saldırılar sivillerin ölümüne neden oldu. Vicdani retçi, lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, transseksüel (LGBT), mülteci ve sığınmacıların hakları yasalarla güvence altına alınmamaya devam etti. Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ancak asgari düzeyde bir ilerleme görüldü.

Arka plan

Mayıs ayında Meclis tarafından kabul edilen Anayasa değişiklikleri, Eylül'de yapılan halkoylamasında yaklaşık yüzde 60 oy oranıyla kabul edildi.

Değişiklikler, Anayasa Mahkemesi ile Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yapısının değiştirilmesi, ordu mensuplarının sivil mahkemelerde yargılanması, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kurulması ve ayrımcılıkla mücadele için pozitif önlemlerin alınmasını içeriyordu.

Kürdistan İşçi Partisi (PKK), ateşkes süresini yıl boyunca uzatsa da Türk Silahlı Kuvvetleri'yle çatışmalar devam etti. Kasım ayında, cezaevindeki PKK lideri Abdullah Öcalan ve devlet arasında görüşmeler olduğu bildirildi.

Ekim ayında, 152 aktivist ve seçilmiş kişinin PKK ile bağlantılı Kürdistan Topluluklar Birliği'ne (KCK) üye olmakla suçlandığı dava Diyarbakır'da başladı. Sanıklardan 104'ü tutuklu bulunuyordu. Sanıklar hakkındaki delillerin çoğunun, katıldıkları toplantı ve gösterilerle yaptıkları basın açıklamalarına dayandırılması endişe yarattı.

Devlet kurumlarıyla bağlantılı olduğu iddia edilen aşırı milliyetçi Ergenekon örgütüyle ilgili kovuşturmaya devam edildi. Kovuşturmanın şüphelileri ve geçmişteki insan hakları ihlalleri arasındaki bağın araştırılmasında yavaş bir ilerleme kaydedildi.

Yıl içerisinde, kadınların üniversitelerde başörtüsü takmasına yönelik yasağın uygulaması gevşetilse de, yasal engelleri kaldırmaya yönelik bir ilerleme olmadı.

Mayıs ayında, BM İnsan Hakları Konseyi, BM Evrensel Periyodik Değerlendirme kapsamında Türkiye'nin insan hakları sicilini değerlendirdi. Hükümet tavsiyelerin çoğunu yerine getireceğini belirtti ancak özellikle azınlık haklarının daha fazla tanınması, Ceza Kanunu'nun ifade özgürlüğünü kısıtlayan maddelerinin değiştirilmesi ya da kaldırılması önerilerini reddetti.

İfade özgürlüğü

Tabu haline gelmiş konularla ilgili daha açık tartışmalar yürütüldü. Yine de, silahlı kuvvetleri, Ermeni ve Kürtlerin durumlarını ve devam eden adli kovuşturmaları eleştirenler hakkında Ceza Kanunu'nun farklı maddelerinden dava açıldı. Ayrıca, ağır hapis cezası içeren ve uzun tutukluluk dönemleriyle sonuçlanan terörle mücadele yasaları, meşru ifade özgürlüğünü kısıtlamak için kullanıldı. Haklarında en sık dava açılanlar arasında Kürt

siyasetçiler, gazeteciler ve insan hakları savunucuları bulunuyordu. Keyfi sınırlamalara devam edildi, internet sitelerine erişim engellendi ve gazetelerin yayınına geçici olarak son verildi. Düşüncelerini açıklayanlara yönelik şiddet tehdidi devam etti.

■ Nisan ayında, gazeteci Veysi Sarısözen, Terörle Mücadele Kanunu'nun 7/2. maddesine göre "terör örgütünün propagandasını yapmak"tan suçlu bulundu ve *Gündem* gazetesinde yazdığı bir yazı sebebiyle 15 ay hapis cezasına mahkum edildi. Bu karar, yıl sonunda Terörle Mücadele Kanunu kapsamında Yargıtay'da bekleyen dört mahkumiyetten biriydi.

■ *Taraf* gazetesi çalışanları, yayımlanan yazılarından ötürü tehdit ve gözdağı almaya devam etti. Kasım ayında, Adalet Bakanlığı silahlı kuvvetleri eleştirdiği bir dizi yazıda "Türklüğü aşağıladığı" gerekçesiyle *Taraf* Gazetesi Yazarı Rasim Ozan Kütahyalı'ya TCK'nın 301. maddesinden soruşturma açılması için izin verdi. Aynı ay içinde, PKK'nın silahlı kanadı olduğu iddia edilen HPG, internet sitesinde Orhan Miroğlu'nu tehdit etti. Orhan Miroğlu ayrıca Kürt asıllı Türkiye vatandaşlarının durumuyla ilgili 2009'da yazdığı bir yazıda "halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği" gerekçesiyle Ceza Kanunu'nun 216. maddesinden yargılanıyordu.

■ Kasım ayında, önde gelen insan hakları savunucuları ve diğer kişilere karşı tehdit ve şiddet eylemlerinden sorumluluk üstlenen gizli bir örgüt olan Türk İntikam Tugayı'na yönelik polis operasyonunda tutuklamalar oldu.

■ Eylül ayında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Dink davasıyla ilgili olarak, gazeteci ve insan hakları savunucusu Hrant Dink'in hayatını korumak için yetkililerce yeterli önlem alınmadığına karar verdi. Yetkililer, Ocak 2007'deki cinayetten önce ellerinde bilgi bulunmasına rağmen önlem almamış, cinayetin ardından da etkili soruşturma yürütmemişlerdi. Mahkeme, özellikle güvenlik görevlileri hakkında soruşturma izni verilmesini eleştirdi. Mahkeme ayrıca, Türkiye'nin, Ceza Kanunu'nun 301. maddesi kapsamında hakkında dava açılan Hrant Dink'in ifade özgürlüğü hakkını da ihlal ettiğine karar verdi.

İşkence ve diğer kötü muamele

Özellikle gösteriler sırasında ve gözaltı haricinde olmakla birlikte, gözaltında ve cezaevine nakil esnasında da işkence ve diğer kötü muamele yapıldığı iddiaları devam etti. Kasım ayında BM İşkenceye Karşı Komite, Türkiye gözlemleri sırasında ciddi bir kaygı duyduğu "birçok, süregiden ve kapsamlı işkence

iddiaları"yla mücadele etmeleri için yetkililere bir dizi tavsiyede bulundu.

■ İstanbul'da gasp şüphesiyle Ocak ayında gözaltına alınan Murat Konuş hayatını kaybetti. Kamera görüntülerine göre, polis karakoluna sağlıklı bir şekilde giren Konuş, 3 saat sonra dışarı taşınıyordu. Resmi kurumlarca hazırlanan otopsi raporunda Konuş'un vücudunda yaralanmalara rastlandığı ve beyin kanaması sonucu öldüğü belirtildi. Yedi polis memurunun "işkence sonucu ölüme neden olmak" suçundan yargılanmasına Mayıs ayında başlandı. Dava yıl sonunda devam ediyordu.

■ 2008 yılının Ekim ayında siyasi aktivist Engin Çeber'in İstanbul'da işkence sonucu ölümünde rolü bulunan 19 polis ve infaz koruma memuru, Haziran ayında verilen ve dönüm noktası sayılabilecek bir kararla suçlu bulundu. Devlet memurları tarafından işkence uygulandığı iddiasıyla açılan diğer davalara tamamen aksi yönde yürütülen bu soruşturma sonucu, 3 infaz koruma memuru ve bir cezaevi müdürü müebbet hapis cezası aldı. Ceza alanların itirazları yıl sonunda Yargıtay'da bekliyordu.

Cezasızlık

Devlet görevlileri tarafından yapılan insan hakları ihlali soruşturmaları yetersiz kaldı. Soruşturma açıldığına da davalar etkili olmadı ve sürekli uzatıldı. Delillerin görevliler tarafından yok edilmesi ve hak ihlali iddiasında bulunanların karşı suçlamaya uğraması cezasızlığın sürmesine neden oldu. Hükümetin önerdiği bağımsız insan hakları mekanizmaları kurulmadı. Örneğin, İnsan Hakları Kurumu'nun (insan haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesinden sorumlu olacak kurum) kurulması hakkındaki yasa taslağıyla ilgili olarak sivil toplumun görüşü etkili bir şekilde alınmadı. Dolayısıyla, kurumun bağımsızlığı konusunda gerekli güvenceler sağlanmadı.

■ Nijeryalı sığınmacı Festus Okey'in 2007'de gözaltında ölümüyle ilgili olarak bir polis memurunun "kasten adam öldürme" suçuyla yargılanmasında ilerleme kaydedilmedi. Hatalı bir soruşturmanın ardından, mağdurun kimliğiyle ilgili tartışmalar nedeniyle yargılama durma noktasına geldi. Kasım ayında, mahkeme heyeti Göçmen Dayanışma Ağı üyelerinin müdahillik başvurusunu reddetti ve başvuruda bulunan kişiler hakkında mahkeme heyetine hakaret ettikleri iddiasıyla soruşturma açılmasına karar verdi.

■ 2009 yılının Ekim ayında Şırnak'ta Resul İlçin'in gözaltında ölümünü araştıran savcı, hiçbir görevli

hakkında kovuşturmayaya yer olmadığı kararını verdi. Kararın dayandırıldığı otopsi raporunda Resul İlçin'in ölümüne kalp krizinin neden olduğu belirtilse de, aynı raporda İlçin'in başında ve vücudunun diğer bölgelerinde ciddi yaralanmaların tespit edildiği de yazıyordu. Soruşturmanın kapatılmaması için yapılan temyiz başvurusunu yerel ağır ceza mahkemesi Temmuz ayında reddetti.

Cezaevi koşulları

Tutukluların cezaevinde, özellikle mahkemeye nakilleri sırasında, kötü muamele gördükleri iddiaları devam etti. Tutukluların tıbbi tedaviye erişimlerinin hala önlendiği ve diğer tutuklularla haberleşmelerine keyfi kısıtlamalar getirildiği belirtildi.

■ Sağlık gerekçesiyle serbest bırakılması talebi reddedilen lösemi hastası Abdullah Akçay, Temmuz ayında cezaevinde hayatını kaybetti. Abdullah Akçay'ın bu talebi, cezaevinde yeterli tedavi göremeyeceğini belirten sağlık raporlarına dayanıyordu.

■ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi, PKK lideri Abdullah Öcalan'ın tutulduğu İmralı cezaevine Ocak ayında yaptığı ziyaretle ilgili olarak Temmuz ayında bir rapor yayınladı. Raporunda, 5 mahkumun adadaki cezaevine gönderilmesiyle 10 yıllık tecritin sona erdiği ve cezaevi yönetiminde iyileşme gözlemlendiği kaydedildi. Komite'nin cezaevlerine 2009 yılında yaptığı diğer ziyaretlerle ilgili raporu hükümetin iznini beklediği için henüz yayınlanmadı.

Adil olmayan yargılamalar

Terörle mücadele yasasına bağlı adil olmayan yargılamalar devam etti. Bu davalarda, adli makamlar, alternatif geliştirmek yerine, aşırı uzun tutuklulukta ısrar etti; avukatların elinde ise, bu tür tutuklulukların yasallığını sorgulamaya yarayacak etkili bir mekanizma bulunmuyordu.

Temmuz ayında yapılan önemli yasal düzenlemeler sayesinde çocukların sırf gösterilere katıldıkları için terörle mücadele kapsamında yargılanmasına son verildi. Fakat, değişiklikler yetişkinlerin adil olmayan yasalarla yargılanmalarına izin vermeye devam etti ve terör suçunun yasadaki muğlak ve geniş tanımını ele almakta yetersiz kaldı.

■ Erdoğan Akhanlı, terörle mücadele yasaları kapsamında Ağustos ayında tutuklandı. Yargılama, işkence altında verdiği ifadeyi daha sonra geri çeken bir tanığın açıklamalarına dayanıyordu. Savunma avukatlarının Erdoğan Akhanlı'nın tahliyesine ilişkin

başvuruları Akhanlı aleyhindeki delillerin fazlalığı gerekçesiyle reddedildi. Akhanlı, tutuksuz yargılanmak üzere Aralık ayında serbest bırakıldı.

Silahlı gruplar tarafından yapılan ihlaller

Bombalı saldırılar, sivillerin ölümüne ve yaralanmasına yol açtı.

■ Temmuz ayında, petrol boru hattına düzenlenen saldırının ardından olay yerine gitmeye çalışan dört aktivist, araçlarının mayına çarpması sonucu hayatını kaybetti. PKK, mayını kendi üyelerinin düşediğini belirten bir açıklama yaptı.

■ Eylül ayında, Hakkari'nin güneydoğusundaki Geçitli/Peyanis köyü yakınlarında seyir halindeki sivil bir minibüsün mayına çarpması sonucu dokuz kişi öldü. Saldırısı hiçbir grup üstlenmedi. Görgü tanıklarının ifadesine göre, olay yerinin yakınlarında iki askeri çanta ve mühimmat bulundu.

İşçi hakları

İstanbul Taksim Meydanı'nın 1 Mayıs kutlamalarına açılması için sendikaların uzun zamandır devam eden talepleri bu yıl ilk kez kabul edildi ve gösteriler geçmiş yılların aksine barış içinde geçti. Anayasa değişikliği kamu çalışanlarına toplu sözleşme hakkı tanısa da memurlara grev hakkı hâlâ tanınmıyor. Sonuç olarak, Türkiye taraf olduğu ILO sözleşmelerine uymadı.

Çocuk hakları

Yasal düzenlemelerin ardından gösterilere katıldığı için yargılanan çocukların büyük bir çoğunluğu serbest bırakıldı (bkz. adil olmayan yargılamalar). Fakat, bazı illerde çocuk mahkemelerinin olmayışı gibi çocuk adalet sistemindeki eksiklikler ele alınmadı ve uzun süre tutuklu kalan çocukların rehabilitasyonu ve kötü muamele iddialarının araştırılması için gerekli adımlar atılmadı.

Düşünce mahkumları - vicdani retçiler

Askerlik hizmetine karşı vicdani ret iç hukukta tanınmamaya devam etti. Askerlik yapmayı reddeden vicdani retçiler tekrar tekrar yargılandı ve vicdani retçilere desteğini açıklayanlar kovuşturma ve mahkumiyetlere maruz kaldılar.

■ Haziran ayında, vicdani retçi Enver Aydemir altı aylık tutukluluğun ardından serbest bırakıldı. Askerlik yapmayı reddettiği için hakkında yapılan suçlamalar Askeri Yargıtay'da beklemeye devam etti. Aynı ay, insan hakları savunucusu Halil Savda ve diğer üç aktivist,

Enver Aydemir'e destek amacıyla düzenlenen bir gösteriye katıldıkları için "halkı askerlikten soğutma" suçlamasıyla Ceza Kanunu'nun 318. Maddesinden yargılanarak cezaya mahkum edildiler. Dava, Yargıtay'da beklemeye devam etti. Ayrıca, Enver Aydemir'in askeri gözaltı sırasında kötü muamele görmesiyle ilgili açılan kovuşturma yıl sonunda devam ediyordu.

■ Ağustos ayında, vicdani retçi İnan Süver askerlik yapmayı reddettiği için gözaltına alınıp tutuklandı. Aralık ayında serbest bırakıldı ama hakkındaki geçmiş mahkumiyetleri nedeniyle cezaevinde kaldı. Hakkında açılan "izin tecavüzü" davası yıl sonunda devam ediyordu.

Mülteciler ve sığınmacılar

Geçici sığınma prosedürlerine erişim keyfi bir biçimde engellendi, bunun sonucunda insanlar zulüm görme tehlikesi olan ülkelere zorla geri gönderildi. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 2009 yılında yasadışı olarak nitelendirdiği ve sığınmacıların gözaltında tutulduğu düzenlemeler yıl sonunda hala yürürlükteydi. İltica ile ilgili üç yeni yasa üzerine sivil toplum örgütlerinin görüşleri alındı ancak yasa taslağı yıl sonunda henüz yayımlanmamıştı.

Lezbiyen, gey, biseksüel ve trans bireylerin hakları

Ayrımcılığa karşı önlemlerin geliştirilmesine dair anayasa değişikliği, bireylerin cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri temelinde ayrımcılığın önlenmesinde etkili olmadı. Yasal düzlemde ve uygulamada ayrımcılık devam etti.

■ Mart ayında, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı, eşcinselliğin tedavi edilmesi gereken bir hastalık olduğunu söyledi. Hükümet, bu yorumla arasına mesafe koymadı ve özür dilenmedi.

■ Nisan ayında, LGBT dayanışma örgütü Siyah Pembe Üçgen, İzmir Valiliği'nin başvurusu üzerine "genel ahlaka ve Türk aile yapısına aykırı olduğu" iddiasıyla haklarında açılan kapatma davasını kazandı.

■ Mayıs ayında LGBT bireylerin haklarını savunan Pembe Hayat üyesi beş trans kadın, Ankara'da arabalarını durdurduktan sonra kendilerini darp eden polisler hakkında şikayetçi oldu. Polis memurları da, aktivistlerin tutuklamaya direndiğini iddia ederek karşı suçlamada bulundu. Dava açıldı ve bütün aktivistler ilk duruşmada beraat etti. Polis memurlarına ise hiçbir dava açılmadı.

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Hükümetin aile içi şiddetle mücadele için hazırladığı 2007-2010 Ulusal Eylem Planı, koordinasyon eksikliği, yetersiz kaynak tahsisi ve ölçülebilir hedeflerin noksanlığına bağlı olarak önemli bir ilerleme kaydetmedi. Aile içi şiddete uğrayan kadınlara yönelik sığınmaevleri sayısının yasalarda belirtilen çok altında olması, kritik bir durum arz etmektedir. Resmi kayıtlara göre, geçen yıl açılan sekiz sığınma evi ile birlikte sığınma evlerinin sayısı 57 olmuştur. Temmuz ayında, CEDAW Komitesi, kadına yönelik şiddetle ilgili kapsamlı yasaların yapılmasını da içeren bir dizi tavsiye kararı yayınladı.

Uluslararası Af Örgütü ziyaretleri/ raporları

■ Uluslararası Af Örgütü temsilcileri Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Eylül, Ekim ve Aralık aylarında Türkiye'yi ziyaret etti, bu ziyaretlerde davalar da gözlemlendi.

■ Türkiye: Aktivist grup "Türk ahlaki değerlerine aykırılık" gerekçesiyle kapatılmayacak (EUR 44/009/2010)

■ Türkiye: Vicdani ret, bir kişilik bozukluğu değil, insan hakkıdır (EUR 44/013/2010)

■ Türkiye: Çocuk hakları evrenseldir: Türkiye'de çocukların terörle mücadele yasaları altında adil olmayan yargılamalarına son verin (EUR 44/011/2010)

■ Türkiye: Barışçıl gösteri yapan kişiler, 'halkı askerlikten soğutmaktan' mahkum oldular (EUR 44/016/2010)

■ Türkiye: Uluslararası Af Örgütü, Hakkari'deki minibüse yapılan saldırıyı kınadı (EUR 44/021/2010)

■ Türkiye: İşkenceye karşı Komiteye sunulan bilgilendirme raporu (EUR 44/023/2010)

■ Türkiye: BM Komitesi, hükümeti işkence ve cezasızlığa karşı harekete geçmeye çağırıyor (EUR 44/025/2010)

İsrail'in güneyinde al-'Araqib köyünde İsrail yetkilileri tarafından evinin yıkılmasını izleyen bir Bedevi kadın, Eylül 2010. On binlerce insana ev olan onlarca Bedevi köyü İsrail yetkililerince resmi olarak tanınmamaktadır.

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011

BÖLÜM ÜÇ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ŞUBELERİ

Almanya ❖ Amnesty International,
Heerstrasse 178, 53111 Bonn
email: info@amnesty.de
www.amnesty.de

Amerika Birleşik Devletleri ❖ Amnesty International,
5 Penn Plaza, 16th floor,
New York, NY 10001
email: admin-us@aiusa.org
www.amnestyusa.org

Arjantin ❖ Amnistía Internacional,
Uruguay 775, 4ºB,
C1015AB0 Ciudad de Buenos Aires
email: contacto@amnesty.org.ar
www.amnesty.org.ar

Avustralya ❖ Amnesty International,
Locked Bag 23, Broadway NSW 2007
email: supporter@amnesty.org.au
www.amnesty.org.au

Avusturya ❖ Amnesty International,
Moeringgasse 10, A-1150 Vienna
email: info@amnesty.at
www.amnesty.at

Belçika ❖
Amnesty International (**Flemence konuşan**),
Kerkstraat 156,
2060 Antwerpen
email: amnesty@aivl.be
www.aivl.be

Amnesty International (**Fransızca konuşan**),
Rue Berckmans 9,
1060 Bruxelles
email: aibf@aibf.be
www.aibf.be

Bermuda ❖ Amnesty International,
PO Box HM 2136, Hamilton HM JX
email: aibda@ibl.bm

Birleşik Krallık ❖ Amnesty International,
The Human Rights Action Centre,
17-25 New Inn Yard, London EC2A 3EA
email: sct@amnesty.org.uk
www.amnesty.org.uk

Cezayir ❖ Amnesty International,
10, rue Mouloud ZADI (face au 113 rue
Didouche Mourad),
Alger Centre, 16004 Alger
email: amnestyalgeria@hotmail.com
www.amnestyalgeria.org

Çek Cumhuriyeti ❖ Amnesty International,
Provaznická 3, 110 00, Prague 1
email: amnesty@amnesty.cz
www.amnesty.cz

Danimarka ❖ Amnesty International,
Gammeltorv 8, 5 - 1457 Copenhagen K.
email: amnesty@amnesty.dk
www.amnesty.dk

Fas ❖ Amnesty International,
281 avenue Mohamed V, Apt. 23, Escalier A,
Rabat
email: amorocco@sections.amnesty.org

Fildişi Sahili ❖ Amnesty International,
04 BP 895, Abidjan 04
email: amnesty.ci@aviso.ci

Filipinler ❖ Amnesty International,
18 A Marunong Street,
Barangay Central, Quezon City 1101
email: section@amnesty.org.ph
www.amnesty.org.ph

Finlandiya ❖ Amnesty International,
Ruoholahdenkatu 24, D 00180 Helsinki
email: amnesty@amnesty.fi
www.amnesty.fi

Foreo Adaları ❖ Amnesty International,
Hoydalsvegur 6, FO-100 Tórshavn
email: amnesty@amnesty.fo
www.amnesty.fo

Fransa ❖ Amnesty International,
76 boulevard de la Villette, 75940 Paris, Cédex 19
email: info@amnesty.fr
www.amnesty.fr

Hollanda ❖ Amnesty International,
Keizersgracht 177, 1016 DR Amsterdam
email: amnesty@amnesty.nl
www.amnesty.nl

Hong Kong ❖ Amnesty International,
Unit D, 3/F, Best-O-Best Commercial Centre,
32-36 Ferry Street, Kowloon
email: admin-hk@amnesty.org.hk
www.amnesty.org.hk

İrlanda ❖ Amnesty International,
1st Floor, Ballast House,
18-21 Westmoreland St, Dublin 2
email: info@amnesty.ie
www.amnesty.ie

İspanya ❖ Amnistía Internacional,
Fernando VI, 8, 1ª izda, 28004 Madrid
email: info@es.amnesty.org
www.es.amnesty.org

İsrail ❖ Amnesty International,
PO Box 14179, Tel Aviv 61141
email: info@amnesty.org.il
www.amnesty.org.il

İsveç ❖ Amnesty International,
PO Box 4719, 11692 Stockholm
email: info@amnesty.se
www.amnesty.se

İsviçre ❖ Amnesty International,
PO Box, CH-3001 Berne
email: info@amnesty.ch
www.amnesty.ch

İtalya ❖ Amnesty International,
Via Giovanni Battista De Rossi, 10,
00161 Roma
email: info@amnesty.it
www.amnesty.it

İzlanda ❖ Amnesty International,
Şingholtsstræti 27, 101 Reykjavik
email: amnesty@amnesty.is
www.amnesty.is

Japonya ❖ Amnesty International,
4F Kyodo Bldg., 2-2 Kandanshiki-cho,
Chiyoda-ku, Tokyo 101-0054
email: info@amnesty.or.jp
www.amnesty.or.jp

Kanada ❖
Amnesty International (İngilizce konuşan),
312 Laurier Avenue East, Ottawa,
Ontario, K1N 1H9
email: info@amnesty.ca
www.amnesty.ca
Amnistie Internationale (fransızca konuşan),
6250 boulevard Monk, Montréal,
Québec, H4E 3H7
www.amnistie.ca

Kolombiya ❖ Amnistía Internacional,
c/o International Secretariat,
Peter Benenson House, 1 Easton Street,
London WC1X 0DW, United Kingdom

Kore (Cumhuriyeti) ❖ Amnesty International,
Gwanghwamun PO Box 2045, Jongno-gu,
110-620 Seoul,
email: info@amnesty.or.kr
www.amnesty.or.kr

Lüksemburg ❖ Amnesty International,
Boîte Postale 1914, 1019 Luxembourg
email: info@amnesty.lu
www.amnesty.lu

Meksika ❖ Amnistía Internacional,
Tajin No. 389, Col. Narvarte, Del. Benito Juárez,
CP 03020 Mexico DF
email: contacto@amnistia.org.mx
www.amnistia.org.mx

Moritanya ❖ Amnesty International,
BP 69, Rose-Hill
email: amnestymtius@intnet.mu

Nepal ❖ Amnesty International,
PO Box 135, Amnesty Marga, Basantanagar,
Balaju, Kathmandu
email: info@amnestynepal.org
www.amnestynepal.org

Norveç ❖ Amnesty International,
Tordenskioldsgate 6B, 0106 Oslo
email: info@amnesty.no
www.amnesty.no

Paraguay ❖ Amnistía Internacional,
Tte. Zotti No. 352 casi Emilio Hassler,
Barrio Villa Morra, Asunción
email: ai-info@py.amnesty.org
www.py.amnesty.org

Peru ❖ Amnistía Internacional,
Enrique Palacios 735-A, Miraflores, Lima 18
email: amnistia@amnestia.org.pe
www.amnistia.org.pe

Polonya ❖ Amnesty International,
ul. Piğkna 66a, lokal 2, I piğtro, 00-672,
Warszawa
email: amnesty@amnesty.org.pl
www.amnesty.org.pl

Portekiz ❖ Amnistia Internacional,
Av. Infante Santo, 42, 2º, 1350 - 179 Lisboa
email: aiportugal@amnistia-internacional.pt
www.amnistia-internacional.pt

Porto Riko ❖ Amnistía Internacional,
Calle Robles 54, Suite 6, Rio Piedras, 00925
email: amnistiapr@amnestypr.org
www.amnstiapr.org

Senegal ❖ Amnesty International,
303/GRD Sacré-cœur II, Résidence Arame SIGA,
BP 35269, Dakar Colobane
email: asenegal@sections.amnesty.org
www.amnesty.sn

Sierra Leone ❖ Amnesty International,
PMB 1021, 16 Pademba Road, Freetown
email: amnestysl@gmail.com

Slovenya ❖ Amnesty International,
Beethovnova 7, 1000 Ljubljana
email: amnesty@amnesty.si
www.amnesty.si

Şili ❖ Amnistía Internacional,
Oficina Nacional, Huelén 164 - Planta Baja,
750-0617 Providencia, Santiago
email: info@amnistia.cl
www.amnistia.cl

Tayvan ❖ Amnesty International,
3F, No. 14, Lane 165, Sec. 1,
Sinsheng S. Rd, Da-an District,
Taipei City 106
email: amnesty.taiwan@gmail.com
www.amnesty.tw

Togo ❖ Amnesty International,
2322 avenue du RPT,
Quartier Casablanca,
BP 20013, Lomé
email: aitogo@cafe.tg
www.amnesty.tg

Tunus ❖ Amnesty International,
67 rue Oum Kalthoum, 3ème étage, escalier B,
1000 Tunis
email: admin-tn@amnesty.org

Uruguay ❖ Amnistía Internacional,
Wilson Ferreira Aldunate 1220,
CP 11.100, Montevideo
email: oficina@amnistia.org.uy
www.amnistia.org.uy

Venezuela ❖ Amnistía Internacional,
CCS182576,
Av. Venezuela con Calle Sorocaima,
Res. Esedra P.B. Local #1, Casillero 936,
El Rosal, Caracas 1060
email: info@aiven.org
www.aiven.org

Yeni Zelanda ❖ Amnesty International,
PO Box 5300, Wellesley Street, Auckland
email: info@amnesty.org.nz
www.amnesty.org.nz

Yunanistan ❖ Amnesty International,
Sina 30, 106 72 Athens
email: athens@amnesty.org.gr
www.amnesty.org.gr

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ YAPILARI

Burkina Faso ❖ Amnesty International,
Rue 17.548, 08 BP 11344,
Ouagadougou 08
email: aiburkina@fasonet.bf

Macaristan ❖ Amnesty International,
Rózsa u. 44, II/4, 1064 Budapest
email: info@amnesty.hu
www.amnesty.hu

Malezya ❖ Amnesty International,
A-3-3A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih,
8/1, Section 8, 46050, Petaling Jaya,
Selangor
email: amnesty@tm.net.my
www.aimalaysia.org

Mali ❖ Amnesty International,
Immeuble Soya Bathily, Route de l'aéroport,
24 rue Kalabancoura,
BP E 3885, Bamako
email: amnesty.mali@ikatelnet.net

Moğolistan ❖ Amnesty International,
PO Box 180, Ulaanbaatar 210648
email: aimncc@magicnet.mn
www.amnesty.mn

Moldova ❖ Amnesty International,
PO Box 209, MD-2012 Chişinău
email: info@amnesty.md
www.amnesty.md

Slovakya ❖ Amnesty International,
Karpatska 11, 811 05 Bratislava
email: amnesty@amnesty.sk
www.amnesty.sk

Türkiye ❖ Uluslararası Af Örgütü,
Abdülhakhamid Cd. No. 30/5, Talimhane,
Beyoğlu, İstanbul
email: posta@amnesty.org.tr
www.amnesty.org.tr

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ YAPI GİRİŞİMLERİ

Hrvatistan ❖ Amnesty International,
Praška 2/III, 10000 Zagreb
email: admin@amnesty.hr
www.amnesty.hr

Tayland ❖ Amnesty International,
90/24 Lat Phrao Soi 1, Lat Yao, Chatuchak,
Bangkok 10900
email: info@amnesty.or.th
www.amnesty.or.th

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ DOĞRUDAN GENEL SEKRETERE BAĞLI BÖLÜMLER

Benin, Gana, Güney Afrika, Kenya, Ukrayna, Zimbabve. Bölümler hakkında daha fazla bilgi için [\\$MSU@amnesty.org](mailto:$MSU@amnesty.org)

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ STRATEJİK ORTAKLIKLAR

Aşağıdaki ülkelerde Stratejik Ortaklıklar projeleri bulunmaktadır: Doğu Timor, Endonezya, Kamboçya, Letonya, Liberya, Romanya. Stratejik Ortaklıklar hakkında daha fazla bilgi için Strategic_Partnerships_Team@amnesty.org

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ULUSLARARASI ÜYELİK

Dünyanın bazı ülke ve bölgelerinde uluslararası üyelik mevcuttur. Daha fazla bilgi için www.amnesty.org/en/join adresini ziyaret edebilirsiniz.
email: online.communities@amnesty.org

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ OFİSLERİ

Uluslararası Sekreterlik (US)
Amnesty International,
Peter Benenson House,
1 Easton Street,
London WC1X 0DW,
United Kingdom
email: amnestyis@amnesty.org
www.amnesty.org

Uluslararası Af Örgütü Lisan Merkezi (AILRC)
Calle Valderribas, 13, 28007 Madrid, Spain
email: AILRC@amnesty.org
Fransızca: www.amnesty.org/fr
İspanyolca: www.amnesty.org/es
Arapça: www.amnesty.org/ar

Avrupa Birliği (AB) Bürosu
Rue de Trèves 35, B-1040 Brussels,
Belgium
email: amnesty-eu@aieu.be
www.amnesty-eu.org

US Beyrut – Orta Doğu ve Kuzey Afrika Bölgesel Bürosu
Amnesty International,
PO Box 13-5696, Chouran Beirut 1102 - 2060,
Lebanon
email: mena@amnesty.org

US Dakar – Afrika İnsan Hakları Eğitim Bürosu
Amnesty International,
SICAP Sacré Coeur Pyrotechnie Extension,
Villa No. 25, BP 47582, Dakar, Senegal
email: KGaglo@amnesty.org

US Cenevre – Birleşmiş Milletler Temsilciliği
Amnesty International,
22 rue du Cendrier, 4ème étage, CH-1201 Geneva,
Switzerland
email: uaigy@amnesty.org

US Hong Kong – Asya Pasifik Bölgesi Bürosu
Amnesty International,
16/F Siu On Centre, 188 Lockhart Rd, Wanchai,
Hong Kong
email: admin-ap@amnesty.org

US Kampala – Afrika Bölgesel Bürosu
Amnesty International,
Plot 20A Kawalya Kaggwa Close, PO Box 23966, Kampala,
Uganda
email: ai-aro@amnesty.org

US Moskova – Rusya Kaynak Mekezi
Amnesty International,
PO Box 212, Moscow 119019,
Russian Federation
email: mksk@amnesty.org
www.amnesty.org.ru

US New York – Birleşmiş Milletler Temsilciliği
Amnesty International,
777 UN Plaza, 6th Floor, New York, NY 10017, USA
email: aiunny@amnesty.org

US Paris – Araştırma Bürosu
Amnesty International,
76 boulevard de la Villette, 75940 Paris, Cédex 19, France
email: pro@amnesty.org

**YARDIM
ETMEK
İSTİYORUM**

İSTER GÜNDEMDEKİ BİR ÇATIŞMADA İSTER DÜNYANIN UNUTULAN BİR KÖŞESİNDE OLSUN, **ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ**, HERKES İÇİN ADALET VE ÖZGÜRLÜK TALEBİYLE KAMPANYA YÜRÜTÜR VE DAHA İYİ BİR DÜNYA YARATMAK İÇİN KAMUOYU DESTEĞİ SAĞLAMAYA ÇALIŞIR

SİZ NE YAPABİLİRSİNİZ?

Dünyanın her yanından aktivistler, insan haklarını hiçe sayan güçlere karşı direnmenin mümkün olduğunu gösterdiler. Siz de bu hareketin bir parçası olun. Korku ve nefret saçanlara karşı mücadele edin.

- Uluslararası Af Örgütü'ne katılın ve dünya çapında insan hakları ihlallerini önleme hareketinin bir parçası olun. Bir fark yaratmak için bize yardım edin.
- Uluslararası Af Örgütü'nü desteklemek için bağış yapın.

Hep birlikte sesimizi duyurabiliriz.

Uluslararası Af Örgütü'ne üyelik konusunda daha fazla bilgi almak istiyorum.

isim

adres

ülke

e-posta

Lütfen bu formu Uluslararası Af Örgütü Türkiye şubesine ulaştırın. Dünyanın her yanındaki Uluslararası Af Örgütü şubeleri için adresimiz: www.amnesty.org/en/worldwide-sites

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

Abdülhakhamid Cad. No: 30/5 Talimhane, Beyoğlu, İstanbul, TÜRKİYE

Kaşmirli göstericiler silahlı polislere bir gösteri sırasında taş atarken, Srinagar, Hindistan, Haziran 2010. Haziran ve Eylül ayları arasında gerçekleşen gösteriler sırasında Kaşmir Vadisi'nde 100'den fazla kişi güvenlik güçleri tarafından vurularak öldürüldü.

SEÇİLEN BAŞLIKLARIN DİZİNİ*

A

Adalet sistemi

Avrupa ve Orta Asya 9; Birleşik Krallık 31; Çin 38; Filistin Yönetimi 38; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 46-7; Rusya Federasyonu 51

Adil olmayan yargılamalar

Amerika Birleşik Devletleri 27-8; İran 41; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 46-7; Türkiye 56

Anne ölümleri

Amerika Birleşik Devletleri 28

Aşırı güç kullanımı

Amerika Birleşik Devletleri 27; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 45-6

Ayrımcılık

Orta Doğu ve Kuzey Afrika 17; Çin 36; İran 42; İtalya 48

Ayrımcılık – Roma

Avrupa ve Orta Asya 4-5; İtalya 48

C

Cezaevi koşulları

Amerika Birleşik Devletleri 27; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 46; Türkiye 56

Cezasızlık

Amerika Birleşik Devletleri 26; Avrupa ve Orta Asya 9; İran 41; Türkiye 55-6

Ç

Çocuk hakları

Amerika Birleşik Devletleri 28; Türkiye 56

D

Düşünce mahkumları

İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 47; Türkiye 56-7

G

Göçmen hakları

Avrupa ve Orta Asya 3-4; Amerika Birleşik Devletleri 28; İtalya 48-9;

Gözetiminde ölümler

İtalya 49

I

İrkçılık

Rusya Federasyonu 52

İ

İfade özgürlüğü

Avrupa ve Orta Asya 1; Çin 33-4; Filistin Yönetimi 38; İran 40; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 47; Orta Doğu ve Kuzey Afrika 14; Rusya Federasyonu 52; Türkiye 54-5

İnanç özgürlüğü

Çin 34; İran 42-3

İnsan hakları savunucuları

Çin 34-35; İran 41; Rusya Federasyonu 52

İşçi hakları

Türkiye 56

İşkence ve diğer kötü muamele

Avrupa ve Orta Asya 8; Birleşik Krallık 29; Çin 35; Filistin Yönetimi 38; İran 41; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 47; İtalya 49-50; Rusya Federasyonu 51; Türkiye 55

K

Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet

Amerika Birleşik Devletleri 28; Avrupa ve Orta Asya 8; Birleşik Krallık 32; İran 42; Orta Doğu ve Kuzey Afrika 17; Türkiye 57

Keyfi tutuklamalar ve gözetimler

Filistin Yönetimi 38; İran 40-1;

L

Lezbiyen, gay, biseksüel ve trans bireylerin hakları

İtalya 48; Türkiye 57

M

Mülteciler ve sığınmacılar

Birleşik Krallık 32; Çin 36-7; İtalya 48-9; Türkiye 57

Ö

Ölüm cezası

Amerika Birleşik Devletleri 28; Avrupa ve Orta Asya 7; Çin 35; Filistin Yönetimi 38; İran 43

P

Polis ve güvenlik güçleri

Birleşik Krallık 31

S

Sağlık hakkı

Amerika Birleşik Devletleri 27

Silahlı gruplara tarafından yapılan ihlaller

Filistin Yönetimi 39; Türkiye 56

T

Terörle mücadele ve güvenlik

Avrupa ve Orta Asya 6; Birleşik Krallık 29; İtalya 49

Toplanma özgürlüğü

İran 40; Rusya Federasyonu 51

U

Uluslararası adalet

Birleşik Krallık 31

Uluslararası soruşturma

Amerika Birleşik Devletleri 25; İtalya 48

Y

Yargısız tutuklamalar

Çin 35; İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 46

Z

Zalimane, insanlık dışı ve onur kırıcı cezalar

İran 43

Zorla tahliyeler

İsrail ve İşgal Altındaki Filistin Toprakları 45; İtalya 48

* Bu dizin A'dan Z'ye ülke bilgilerindeki alt başlıklar esas alınarak hazırlanmıştır. Yalnızca okuyan tarafından seyir takibi yapabilmek için kullanılmalıdır. Bu Uluslararası Af Örgütü'nün belirli bir ülkedeki ya da bölgedeki insan hakları endişelerini yansıtan bir beyan değildir.

Toplanma özgürlüğü kısıtlamalarına yönelik düzenlenen Strateji 31 protestosunda kameramanın polis tarafından engellenmesi, Rusya Federasyonu, Mayıs 2010. Rusya'da gösterilerin yasaklanması ve bireylerin şiddet yoluyla dağıtılması ile toplanma ve ifade özgürlüğü saldırıya uğramaya devam etti.

Премьера
ОБИ Филлон!

ПРЕССА
№ 0234

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ RAPORU 2011

DÜNYADA İNSAN HAKLARININ DURUMU

2010 yılında aktivistler ve gazeteciler insan hakları için kampanya yürütürken yeni teknolojiyi yenilikçi ve yaratıcı yollar ile kullandılar. Onlar, onurlu bir yaşam arayışını gerçek küresel bir talebe dönüştürmek için sanal dünyada örgütleniyorlar.

Uluslararası Af Örgütü Raporu 2011 157 ülke ve bölgede 2010 yılındaki insan haklarının durumunu belgelemektedir. Rapor, insanların onlara yönelik baskıcı önlemler alan güçlü düzene rağmen, zulme karşı mücadele etmeye ve insan haklarını ihlal edenlerle yüzleşmeye devam eden bir yılın detaylarını ortaya koymaktadır.

Bu rapor, insan hakları mücadelesinin arkasındaki gerçek itici gücün insan hakları ihlallerinden en çok etkilenen topluluklar olduğunu gözler önüne seriyor. Onların kararlılığı ve ısrarı milyonlara ilham verdi ve devletlerin temel ve geri çevrilemez değişim için artan sesleri görmezden gelmelerini giderek zorlaştırdı. Bu rapor onların cesaretine adanmıştır.

Uluslararası Af Örgütü 1961 yılında dünyanın her köşesindeki adaletsizliklerle mücadele etmek için bir uluslararası dayanışma hareketi yaratmak misyonu ile kuruldu. Elli yıl sonra, dünya önemli ölçüde değişti. Fakat, bu raporun da gösterdiği gibi, bireylerin insan haklarını korumak için yan yana durmaları gerekliliği nerede olurlarsa olsun, hiç olmadığı kadar güçlü olmaya devam ediyor.

Bize katılın www.amnesty.org.tr

ISBN 978-9944-0204-9-7

9 789944 020497

AMNESTY
INTERNATIONAL

